

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله ششم

پایه دهم

تاریخ برگزاری: ۲۶ بهمن / ۱۴۰۳

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

بودجه بندی دروس

ریاضی	زبان و ادبیات فارسی	علوم اجتماعی	زبان عربی
ریاضی و آمار (۱) فصل ۲ درس ۳ و ۴ صفحه ۵۶ تا ۷۰	علوم و فنون ادبی (۱) درس ۶ و ۷ صفحه ۵۲ تا ۶۶	جامعه شناسی (۱) درس ۷ تا ۹ صفحه ۵۵ تا ۸۵	عربی، زبان قرآن (۱) درس ۴ و ۵ صفحه ۵۱ تا ۸۰
تاریخ	جغرافیا	منطق	اقتصاد
تاریخ (۱) درس ۷ تا ۹ صفحه ۶۱ تا ۸۹	جغرافیا (۱) درس ۵ و ۶ صفحه ۳۴ تا ۶۲	درس ۶ و ۷ صفحه ۵۳ تا ۷۱	درس ۷ تا ۹ صفحه ۶۹ تا ۱۰۴

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی
ریاضی	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه
زبان و ادبیات فارسی	۱۵	۱۱	۲۵	۱۵ دقیقه
علوم اجتماعی	۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه
زبان عربی	۱۵	۳۶	۵۰	۱۵ دقیقه
تاریخ	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰ دقیقه
جغرافیا	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه
منطق	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه
اقتصاد	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه
مجموع	۹۰ سؤال			۹۵ دقیقه

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفتر چه سوالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرای، فونت سوالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه ترین حالت به دفتر چه سوالات کنکور سراسری طراحی می شود.

Azmoon.kheilisabz.com

ریاضی و آمار دهم

۱- f تابعی خطی است. اگر $f(2) = 5$ و $f(0) = -1$ باشد، $f(5)$ کدام است؟

- (۱) ۱۰ (۲) ۱۲ (۳) ۱۴ (۴) ۱۵

۲- نقاط متمایز $A(1, m)$ ، $B(m, -1)$ و $C(4, -3)$ روی یک خط قرار دارند. مقدار m کدام است؟

- (۱) ۳ (۲) -۲ (۳) ۳ یا -۲ (۴) هیچ کدام

۳- اگر $f = \{(1, 2x - y), (2, 7), (3, 4), (4, x - y)\}$ تابعی خطی باشد، مقدار $x + y$ چه قدر است؟

- (۱) ۱۲ (۲) ۱۵ (۳) ۱۷ (۴) ۲۱

۴- نمودار دو تابع خطی $f(x) = ax + b$ و $g(x) = cx - b$ از نقطه $(2, 5)$ می گذرند. اگر $f(1) = 3$ باشد، $b + c$ کدام است؟

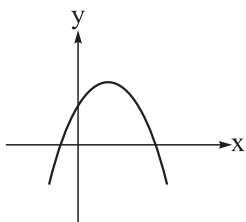
- (۱) -۱ (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۴

۵- مختصات رأس سهمی $f(x) = x^2 - 4x + 3$ نقطه $A(a, b)$ و مختصات رأس سهمی $g(x) = 2(x + 1)^2 - 3$ نقطه

$B(c, d)$ است. مقدار $a - b + c - d$ چه قدر است؟

- (۱) -۲ (۲) -۱ (۳) ۱ (۴) ۵

۶- شکل زیر، نمودار سهمی به معادله $y = ax^2 + bx + c$ است. در کدام گزینه علامت های ضرایب به درستی مشخص شده اند؟

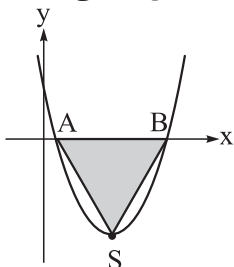
- (۱) a مثبت - b مثبت - c مثبت
(۲) a منفی - b مثبت - c منفی
(۳) a منفی - b منفی - c مثبت
(۴) a منفی - b مثبت - c مثبت

۷- دو سهمی به معادله های $f(x) = 2x^2 - 5x + 4$ و $g(x) = -x^2 - 8x + 10$ در دو نقطه با هم برخورد می کنند. نسبت

طول این دو نقطه کدام می تواند باشد؟

- (۱) -۲ (۲) $-\frac{3}{2}$ (۳) $-\frac{4}{3}$ (۴) -۱

۸- شکل زیر نمودار سهمی با ضابطه $f(x) = x^2 - 6x + 5$ است. مساحت مثلث ABS چه قدر است؟ (S رأس سهمی است).

- (۱) ۲
(۲) ۴
(۳) ۸
(۴) ۱۶

محل انجام محاسبات

۹- مختصات رأس سهمی $y = ax^2 + bx + c$ نقطه $S(2, 2)$ است. اگر این سهمی از نقطه $(1, 3)$ بگذرد، $a - c$ کدام است؟

- (۱) -۹ (۲) -۷ (۳) -۵ (۴) -۲

۱۰- تابع هزینه شرکتی $C(x) = 5x + 100$ و تابع درآمد آن $R(x) = -x^2 + 45x$ است. بیشترین مقدار سود این شرکت چه قدر است و به ازای تولید چند واحد کالا به دست می آید؟

- (۱) $20 - 300$ (۲) $20 - 735$ (۳) $25 - 300$ (۴) $25 - 725$

علوم و فنون ادبی دهم

۱۱- کدام گزینه اطلاعات نادرستی دربارهٔ سبک و سبک‌شناسی به دست می‌دهد؟

- (۱) به مجموعهٔ ویژگی‌هایی که شاعر یا نویسنده در نحوهٔ بیان اندیشه به کار می‌گیرد، سبک می‌گویند.
- (۲) سبک در اصطلاح ادبی، شیوهٔ خاص یک اثر یا مجموعه‌ای از آثار ادبی است.
- (۳) در ادبیات، سبک‌های مشخصی وجود دارد که شاعر یا نویسنده موظف است از آن‌ها پیروی کند.
- (۴) سبک‌های ادبی معمولاً محصول اوضاع سیاسی، فرهنگی و اجتماعی عصر شاعر و نویسنده است.

۱۲- بر پایهٔ نظریهٔ ارسطو، سبک‌های «عرفانی، عامیانه، تعلیمی و فلسفی» به ترتیب در کدام دسته‌بندی‌ها جای می‌گیرند؟

- (۱) هدف - قلمرو دانشی - مخاطب - موضوع و نوع
- (۲) قلمرو دانشی - هدف - موضوع و نوع - مخاطب
- (۳) موضوع و نوع - مخاطب - هدف - قلمرو دانشی
- (۴) موضوع و نوع - مخاطب - قلمرو دانشی - هدف

۱۳- در کدام گزینه همهٔ آثار نام‌برده از نمونه‌های نثر دورهٔ غزنوی و سلجوقی‌اند؟

- (۱) کشف‌المحجوب - سفرنامهٔ ناصر خسرو - تاریخ بلعمی - کیمیای سعادت
- (۲) کیمیای سعادت - تاریخ بیهقی - سیاست‌نامه - قابوس‌نامه
- (۳) سیاست‌نامه - کشف‌المحجوب - تاریخ بیهقی - شاهنامهٔ ابومنصوری
- (۴) قابوس‌نامه - کیمیای سعادت - التفهیم - سفرنامهٔ ناصر خسرو

۱۴- کدام عبارت دربارهٔ ویژگی‌های مختلف شعر سبک خراسانی نادرست است؟

- (۱) قالب غزل در اواخر این دوره رشد می‌کند: ویژگی ادبی
- (۲) در این دوره تلفظ برخی کلمات با شکل امروزی آن‌ها تفاوت دارد: ویژگی زبانی
- (۳) بیشتر روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است: ویژگی فکری
- (۴) شعر واقع‌گراست و توصیفات عمدتاً طبیعی، ساده، محسوس و عینی است: ویژگی ادبی

۱۵- با توجه به دوره‌های تاریخی نثر فارسی بر پایهٔ تقسیم‌بندی محمدتقی بهار، در چند مورد، سبک نثر به بازهٔ زمانی آن نادرست نسبت داده شده است؟

- (۵۵۰ تا ۶۱۶ ه. ق.: دورهٔ نثر فنی) / (۳۰۰ تا ۴۵۰ ه. ق.: دورهٔ سامانی) / (۱۲۰۰ تا ۱۳۰۰ ه. ق.: دورهٔ نثر مصنوع) /
 (۴۵۰ تا ۵۵۰ ه. ق.: دورهٔ غزنوی و سلجوقی اول) / (۱۳۰۰ ه. ق. تا امروز: دورهٔ ساده‌نویسی)
 ۴ (۱) ۳ (۲) ۲ (۳) ۱ (۴)

۱۶- عبارات نام‌برده در کدام گزینه، ویژگی‌های نثر سامانی را توصیف می‌کنند؟

- (الف) این نوع نثر در لفظ و معنا دارای ایجاز و اختصار است.
- (ب) در متن‌ها تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار دیده می‌شود.
- (ج) فعل یا اسم، به حکم ضرورت معنی تکرار می‌شود.
- (د) کلمات، بیشتر با نشانه‌های فارسی جمع بسته می‌شوند تا با نشانه‌های عربی.
- (ه) در جمله‌ها افعال به قرینه حذف می‌شوند.

- (۱) الف - ب - د
- (۲) ب - ج - ه
- (۳) ج - د - ه
- (۴) الف - ج - د

۱۷- کدام بیت فاقد ویژگی برجسته‌ای از ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی است؟

(۱) خرد بهتر از هر چه ایزد بداد	ستایش خرد را به از راه داد
(۲) چنان بد که یک روز بر تخت عاج	نهاد به سر بر ز پیروزه تاج
(۳) چو ضحاک شد بر جهان شهریار	بر او سالیان انجمن شد هزار
(۴) پوشید تن را به چرم پلنگ	که جوشن نبود و نه آیین جنگ

۱۸- متن زیر از ترجمه تفسیر طبری برگزیده شده است. کدام یک از ویژگی‌های نام‌برده، در عبارت زیر برجسته است؟
 «و چون ابرهه را چشم بر عبدالمطلب افتاد، حالی حرمت او را از تخت فرو آمد و بنشست با عبدالمطلب و او را گفت که یا پیر، حاجت خواه.»

(۱) اطناب	(۲) تکرار	(۳) تمثیل	(۴) لغات کم کاربرد فارسی

۱۹- از میان ابیات زیر، چند بیت آراسته به آرایه سجع است؟

(الف) ای ساربان آهسته رو کارام جانم می‌رود	وان دل که با خود داشتم با دلستانم می‌رود		
(ب) گفتم به نیرنگ و فسون پنهان کنم ریش درون	پنهان نمی‌ماند که خون بر آستانم می‌رود		
(ج) او می‌رود دامن‌کشان من زهر تنهایی چشان	دیگر مپرس از من نشان، کز دل نشانم می‌رود		
(د) با آن همه بیداد او وین عهد بی‌بنیاد او	در سینه دارم یاد او یا بر زبانم می‌رود		
(ه) باز آی و بر چشمم نشین ای دلستان نازنین	کاشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می‌رود		
(و) صبر از وصال یار من برگشتن از دلدار من	گر چه نباشد کار من هم کار از آنم می‌رود		
(۱) ۳	(۲) ۴	(۳) ۵	(۴) ۶

۲۰- ارزش موسیقایی کدام سجع در کدام گزینه بیشتر است؟

- (۱) آزدن دوستان چهل است و کفارت یمین سهل.
 - (۲) ملک بی‌دین باطل است و دین بی‌ملک ضایع.
 - (۳) آن که بر دینار دسترس ندارد، در همه دنیا کس ندارد.
 - (۴) محبت را غایت نیست، از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.
- ۲۱- هر کدام از جفت‌واژه‌های نام‌برده، در پایان دو جمله می‌توانند آرایه سجع پدید بیاورند. در چند مورد نوع سجع، نادرست ذکر شده است؟

- «داغ و درد (متوازن) / خواب و ثواب (متوازی) / بتابد و نیابد (مطرف) / شود و رود (متوازی) / جود و وجود (مطرف) / حیف و طرح (متوازن) / بکوشد و بخروشد (متوازی) / خاک و هلاک (مطرف)»
(۱) ۴	(۲) ۳	(۳) ۲	(۴) ۱

۲۲- مفهوم کدام بیت در برابر آن به درستی نوشته نشده است؟

(۱) الا یا خیمگی خیمه فروهل	که پیشاهنگ بیرون شد ز منزل (توصیه به توقف و استراحت)
(۲) یا بزرگی و عزّ و نعمت و جاه	یا چو مردانت مرگ رویاروی (همت، لازمه کامیابی)
(۳) همیشه شاد و ندانستی که غم چه بود	دلم نشاط و طرب را فراخ میدان بود (حسرت بر روزگار جوانی)
(۴) همچو لوح زمرّدین گشته است	دشت همچون صحیفه‌ای ز رُخام (توصیف طبیعت)

۲۳- کدام گزینه با عبارت «ارادت بی‌چون، یکی را از تخت شاهی فرو آرد و دیگری را در شکم ماهی نکو دارد.» تناسب معنایی بیشتری دارد؟

(۱) یاری بر سر این برف و باران	به سوی کشت آن باران فرستی
(۲) یکی را که در بند بینی مخند	مبادا که ناگه درافتی به بند
(۳) مستی و قلندری و گمراهی به	یک جرعه می ز ماه تا ماهی به
(۴) ز دل‌ها همه بیم بیرون کنی	نیایش به دارای بی‌چون کنی

۲۴- مفهوم کدام گزینه از مفهوم بیت «بشنو از نی چون حکایت می‌کند / از جدایی‌ها شکایت می‌کند» دورتر است؟

(۱) نگارم شد و شد ز هجرش مرا	هم از دل نشاط و هم از روی رنگ
(۲) ای مونس جان لطف توام مرهم ریش	بس باد جفا و دوریات باز اندیش
(۳) بشنو از هر که بود پند و بدان باز مشو	که چو من بنده بود ابله و با قلب سلیم
(۴) شب فراق که داند که تا سحر چند است	مگر کسی که به زندان عشق در بند است

۲۵- مفهوم عبارت زیر را از کدام گزینه می‌توان دریافت؟

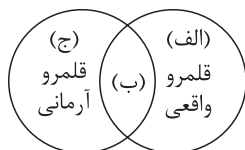
«باران رحمت بی‌حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی‌دریغش، همه‌جا کشیده.»

(۱) نه کردگاری و بر توست رزق خرد و بزرگ	نه روزگاری و بر توست حکم سود و زیان
(۲) روزی او می‌خورند عارف و عامی	نعمت او می‌برند مؤمن و کافر
(۳) رزق بی‌کوشش نمی‌آید به کف، حرف است این	نیم نانی می‌رسد تا نیم جانی در تن است
(۴) مگر که در ازل ای شاه حکم رزق و اجل	نگین و تیغ تو را داد ایزد متعال

جامعه‌شناسی دهم

۲۶- هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت از نمودار قرار می‌گیرد؟

• استکبارستیزی در جامعه امروز ما

• ناپسند بودن اسراف و تبذیر

• تجمل‌گرایی در خانواده‌های ایرانی

(۲) «الف» - «ب» - «ج»

(۱) «ج» - «ب» - «الف»

(۴) «ب» - «ج» - «الف»

(۳) «ب» - «الف» - «ج»

۲۷- کدام گزینه در مورد حق و باطل بودن عقاید و ارزش‌ها، نادرست است؟

(۱) هر بخش از جهان اجتماعی که به لحاظ علمی قابل دفاع نباشد و براساس خرافات شکل گرفته باشد، باطل و بخش‌هایی که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، حق است.

(۲) حق و باطل بودن عقاید و ارزش‌های کلان درباره انسان و جهان را با روش‌ها و علوم تجربی نمی‌توان شناخت. بلکه علوم مبتنی بر عقل و وحی، دو ابزار مهم برای شناخت عقاید و ارزش‌ها هستند.

(۳) جهان‌های اجتماعی نمی‌توانند بر مدار حق و باطل بچرخند، اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آن‌ها، آگاهی یا جهل آن‌ها و توجه یا بی‌توجهی آن‌ها، دچار تغییر می‌شود.

(۴) اگر جوامع، حقایق را نشناسند، به آن ایمان نیاورند و مطابق آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود را نسبت به حقایق از دست بدهند، از حق گسسته و به سوی باطل گام برمی‌دارند.

۲۸- هر یک از عبارات زیر با کدام گزینه در ارتباط است؟

• ارزیابی واقعیت‌های هر جهان اجتماعی

• تغییر مرز قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی

• راه ورود عقاید و ارزش‌های حقیقی به قلمرو آرمانی

• ثابت‌اند، اما به لحاظ قرارگیری در قلمرو آرمانی و واقعی، تغییرپذیرند.

(۱) در پرتو آرمان‌های آن - عمل مردم - ایمان - حقایق

(۲) در پرتو عقاید آن - هنجارها - عقاید - حق و باطل

(۳) در پرتو ارزش‌های آن - ایمان - عمل مردم - عقاید و ارزش‌ها

(۴) در پرتو هنجارهای آن - عقاید مردم - هنجارها - آرمان‌های جهان اجتماعی

۲۹- به ترتیب «روستایی بودن»، «جنسیت» و «مؤدب بودن» کدام ویژگی‌های هویتی را دارند؟

(۱) انتسابی، اجتماعی و متغیر - انتسابی، فردی و متغیر - اکتسابی، اجتماعی و متغیر

(۲) انتسابی، اجتماعی و ثابت - انتسابی، فردی و ثابت - اکتسابی، فردی و متغیر

(۳) اکتسابی، اجتماعی و متغیر - اکتسابی، فردی و متغیر - انتسابی، فردی و ثابت

(۴) انتسابی، فردی و ثابت - اکتسابی، اجتماعی و ثابت - انتسابی، اجتماعی و ثابت

۳۰- هر یک از موارد زیر به تأثیر کدام بُعد هویتی بر دیگری اشاره دارد؟

- برخی از بیماری‌های جسمانی به کمک قوای روانی درمان می‌شوند.
- یک انسان با تقوا، جهانی را تغییر می‌دهد.
- جوامعی که براساس تبعیض نژادی شکل گرفته‌اند، باعث ایجاد احساس بی‌ارزشی در سایر نژادها می‌شوند.

(۱) بُعد نفسانی بر بُعد جسمانی - بُعد نفسانی بر بُعد اجتماعی - بُعد اجتماعی بر بُعد نفسانی

(۲) بُعد جسمانی بر بُعد روانی - بُعد روانی بر بُعد نفسانی - بُعد نفسانی بر بُعد جسمانی

(۳) بُعد نفسانی بر بُعد طبیعی - بُعد فردی بر بُعد اجتماعی - بُعد جسمانی بر بُعد اجتماعی

(۴) بُعد فردی بر بُعد روانی - بُعد اجتماعی بر بُعد روانی - بُعد نفسانی بر بُعد اجتماعی

۳۱- درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

- وجود نظریات متفاوت دربارهٔ هویت، نشان‌دهندهٔ این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود ندارد.
- هویت فرهنگی جهان متجدد با هویت روانی و اخلاقی معنوی ناسازگار است.
- هر جهان اجتماعی با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی سازگار است و امکان رشد و پیدایش تضعیف می‌کند.
- برخی ویژگی‌های هویتی تغییر می‌کنند؛ مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی، دارایی و ... است.

(۱) د - ن - ن - د (۲) د - ن - د - ن (۳) ن - د - د - ن (۴) ن - د - د - ن

۳۲- کدام گزینه در مورد جامعه‌پذیری درست، ولی در مورد بازتولید هویت اجتماعی نادرست است؟

- (۱) فرایندی است که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند. - انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر به گونه‌ای که در طول زمان، ویژگی‌های اساسی آن پایدار بماند و دوام آورد.
- (۲) به دو شیوهٔ رسمی و غیررسمی انجام می‌شود و همیشه به طور کامل صورت می‌گیرد و با موفقیت همراه است. - حفظ یک نسل است به گونه‌ای باید باشد که علی‌رغم گذر زمان و پذیرش تغییرات، ویژگی‌های اصلی آن پایدار بماند و دوام آورد.

(۳) مسیری است که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود. - هرگاه نوعی از عقاید و ارزش‌ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود، بازتولید هویت اجتماعی صورت می‌گیرد.

(۴) مجموعه فعالیت‌هایی است که برای انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد. - انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر به گونه‌ای که ویژگی‌های اساسی آن کاملاً دگرگون شوند و تغییر کنند.

۳۳- هر یک از موارد زیر به ترتیب به چه مفهومی اشاره دارد؟

- کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند.
- ویژهٔ افرادی است که مطابق ارزش‌ها و قواعد جامعه عمل می‌کنند.
- روشی است که به واسطهٔ آن فرهنگ در افراد درونی می‌شود.

• دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیار است.

(۱) کنترل اجتماعی - فرهنگ‌پذیری - تبلیغ و تشویق - بازتولید هویت اسلامی

(۲) کژروی اجتماعی - تشویق و پاداش - اقناع - امر به معروف و نهی از منکر

(۳) ضدفرهنگ - تبلیغ و اقناع - جامعه‌پذیری - امر به معروف و نهی از منکر

(۴) ناهنجاری اجتماعی - تنبیه و پاداش - اقناع و تبلیغ - خانواده و همسالان

۳۴- جاهای خالی جدول زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟

بازتولیدش با مشکل مواجه می‌شود و دوام آن تهدید می‌شود.	«الف»
«ب»	تشویق و تنبیه
افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند.	«ج»
«د»	بخش آگاهانهٔ هویت

- (۱) جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی ندارد. - به دو شیوه رسمی و غیررسمی انجام می‌شود. - هر چه قدرت اقناعی یک فرهنگ بیشتر باشد. - دیگران به آن پی می‌برند و برای ما بازگو می‌کنند.
- (۲) جهان اجتماعی که افرادش دچار کژروی اجتماعی باشند. - شیوه غیررسمی آن، آثار و نتایج عمیق‌تری دارد. - هر چه ظرفیت عقلانی و منطقی یک فرهنگ بیشتر باشد. - دیگران به آن پی می‌برند.
- (۳) جهان اجتماعی که به جای اقناع از تنبیه استفاده می‌کند. - به وسیله خانواده، همسالان یا عموم افراد جامعه انجام می‌شود. - هر چه فرهنگ با فطرت آدمیان سازگارتر باشد. - برای شناخت آن نزد مشاوران می‌رویم.
- (۴) جهان اجتماعی که جامعه‌پذیری را به طور کامل انجام نداده است. - به وسیله ادارات، پلیس، دادگاه و زندان صورت می‌گیرد. - هر چه ظرفیت آموزشی و تبلیغی یک فرهنگ بیشتر باشد. - برای شناخت آن به خود رجوع می‌کنیم.

۳۵- کدام عبارت از بین عبارات زیر نادرست هستند؟

- (الف) کودکان در توضیح رفتار دیگران بیشتر بر سهم خود آن‌ها تأکید می‌کنند و آن‌ها را مقصر می‌دانند.
- (ب) ارزش اجتماعی، تصور اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب فرهنگ، سیاست، اقتصاد، خانواده و ... است.
- (ج) خانواده، مدرسه، مسجد و رسانه‌های جمعی از عوامل آشنایی افراد با جامعه هستند.
- (د) بیشتر روش‌های امر به معروف و نهی از منکر تشویقی و تنبیهی است.

- (۱) ج - د
(۲) ب - د
(۳) ب - ج
(۴) الف - ب

عربی، زبان قرآن دهم

• عَيْنِ الْاَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٣٦ - ٤٢):

٣٦- ﴿إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ﴾: پس

(۱) بی‌گمان این امت شماست؛ تنها امتی که من پروردگارتان هستم، پس فقط مرا پرستش کنید!

(۲) این امت شما قطعاً امتی واحد است و پروردگارتان منم، پس مرا پرستید!

(۳) همانا این امت شماست؛ امتی یگانه و من پروردگار شما هستم، پس مرا عبادت کنید!

(۴) بی‌شک امت شما یگانه امتی است که من پروردگارشان هستم و مرا می‌پرستید!

٣٧- «تَبَعْتُ الْأَسْمَاكَ الْمُضِيئَةَ مَنَاتِ الْأَضْوَاءِ الْمَلُونَةِ الَّتِي تُنْتِجُهَا فِي أَعْمَاقِ الْبَحَارِ!»:

(۱) ماهیان درخشان صدها نور رنگارنگ می‌فرستند که در اعماق دریاها تولید می‌شود!

(۲) ماهی‌های نورانی صدها نور رنگارنگی را که در اعماق دریاها تولید می‌کنند می‌فرستند!

(۳) در اعماق دریاها صدها نور رنگارنگی که توسط ماهی‌های نورانی تولید می‌شوند فرستاده می‌شوند!

(۴) صدها ماهی درخشان نورهای رنگارنگ می‌فرستند که در دریاها عمیق تولیدشان می‌کنند!

٣٨- «يَدْعُو الْقُرْآنُ الْمُسْلِمِينَ إِلَى الْوَحْدَةِ وَ لَا يَسْمَحُ لَهُمْ أَنْ يَسْبُوا مَعْبُودَاتِ الْمُشْرِكِينَ وَ الْكَفَّارِ!»:

(۱) قرآن که مسلمانان را به وحدت فرا می‌خواند به آن‌ها اجازه نمی‌دهد که به خدای مشرکان کافر دشنام دهند!

(۲) قرآن با دعوت مسلمانان به یکپارچگی به آن‌ها اجازه نداده که معبودات مشرکان و کافران را ناسزا گویند!

(۳) قرآن مسلمانان را به وحدت دعوت می‌کند و اجازه توهین به هیچ‌یک از معبودات مشرکان و کفار را نمی‌دهد!

(۴) قرآن مسلمانان را به یگانگی فرا می‌خواند و به آن‌ها اجازه نمی‌دهد که خدایان مشرکان و کافران را دشنام دهند!

٣٩- «قَدْ دَلَّتِ الْحَيَوَانَاتُ الْمَعَالِجِينَ عَلَى أَنَّهُمْ كَيْفَ يَسْتَخْدِمُونَ الْأَعْشَابَ الْمُنَاسِبَةَ لِلْوَقَايَةِ مِنَ الْأَمْرَاضِ الْمُخْتَلِفَةِ وَ عِلَاجِهَا!»:

(۱) حیوانات درمانگران را راهنمایی کرده‌اند که چگونه می‌توانند از گیاهان مناسب برای پیشگیری و درمان بیماری‌های مختلف استفاده کنند!

(۲) حیوانات، درمانگران را راهنمایی کرده‌اند بر این‌که چگونه گیاهان مناسب را برای پیشگیری از بیماری‌های مختلف و درمانشان به کار گیرند!

(۳) درمانگران از حیوانات راهنمایی گرفته‌اند بر این‌که چگونه گیاه مناسب را برای پیشگیری از بیمارهای مختلف و درمانشان به کار گیرند!

(۴) حیوانات، درمانگران را راهنمایی کردند و آن‌ها گیاهان مناسب را برای درمان بیماری‌های مختلف و پیشگیری از آن‌ها به کار می‌گیرند!

٤٠- عَيْنِ الْخَطَأِ:

(۱) مَنْ يَدْعُ إِلَى التَّفْرِقَةِ فَهُوَ عَمِلُ الْعَدُوِّ! هر کس به تفرقه فراخواند، پس او مزدور دشمن است!

(۲) لِلْغُرَابِ صَوْتُ يُحْذِرُ بِهِ بَقِيَّةَ الْحَيَوَانَاتِ حَتَّى تَبْتَغِدَ عَنِ الْخَطَرِ! کلاغ صدایی دارد که با آن به سایر حیوانات هشدار می‌دهد تا از خطر دور شوند!

(۳) خَادِمُ النَّاسِ هُوَ الَّذِي يُسَاعِدُهُمْ فِي الشَّدَائِدِ! سرور مردم کسی است که در سختی‌ها کمکشان می‌کند!

(۴) تَوَاضَعُوا لِمَنْ تَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ! برای کسی که به او آموزش می‌دهید فروتنی کنید!

۴۱- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) ﴿قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾: گفت: قطعاً آنچه را عمل نمی کنید می دانم!
- (۲) ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾: خداوند کسی را جز به اندازه توانش تکلیف نداده است!
- (۳) أَمِين النَّاسِ شَرِيكَ فِي أُمُالِهِمْ وَ إِنْ كَانَ فَقِيرًا: امین مردم شریک در مال هایشان است، اگرچه فقیر باشد!
- (۴) لَقَدْ تَشَرَّفْتُ بِزِيَارَةِ الْعَتَبَاتِ الْمُقَدَّسَةِ مَعَ شَخْصٍ كُنْتُ أَعْرِفُهُ: با کسی که او را می شناسم به زیارت عتبات مقدس مشرف شده ام!

۴۲- قرآن بر آزادی عقیده تأکید می کند و کسی را در انتخاب دین اجبار نمی کند!:

- (۱) الْقُرْآنُ يُؤَكِّدُ عَلَى حُرِّيَّةِ الْعَقِيدَةِ وَ لَا أَحَدٌ مُجْبُورٌ عَلَى اخْتِابِ الدِّينِ!
- (۲) يُؤَكِّدُ الْقُرْآنُ عَلَى حُرِّيَّةِ الْعَقِيدَةِ وَ لَا يُكْرِهْ أَحَدًا فِي اخْتِيَارِ الدِّينِ!
- (۳) يُؤَكِّدُ الْقُرْآنُ أَنَّ كُلَّ شَخْصٍ حُرٌّ فِي اخْتِيَارِ دِينِهِ وَ عَقِيدَتِهِ وَ لَيْسَ إِلْزَامِيًّا!
- (۴) تَأَكِيدُ الْقُرْآنُ عَلَى حُرِّيَّةِ الْعَقِيدَةِ وَ لَا يُجْبِرُ أَحَدًا عَلَى أَنْ يَنْتَخبِ دِينَهُ!

• إقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۴۳-۴۵) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

الحرباء حيوان مُفْتَرِسٌ (شکارچی) يستطيع أن يَأْكُلَ أَيَّ شَيْءٍ يُنَاسِبُ فَمَهُ، مثل الحشراتِ و الزَّوَاحِفِ الصَّغِيرَةِ (خزندگان کوچک). تَفْضَلُ الحرباءُ شَرْبَ الماءِ الجَارِي وَ لَا تَأْكُلُ النَّبَاتَاتِ إِلَّا إِذَا كَانَ الماءُ فِي جَسْمِهَا قَلِيلًا، وَ لَمْ تَجِدْ مَصْدَرًا لِلْمَاءِ. تَصِيدُ الحرباءُ الحشراتِ عَنْ طَرِيقِ إِخْرَاجِ لِسَانِهَا بِسُرْعَةٍ، ثُمَّ تَبْلَعُهَا. الحرباءُ مُحِبَّةٌ لِلْحَرَارَةِ وَ يَتَغَيَّرُ لَوْنُهَا بِسُرْعَةٍ حَسَبَ الْبَيْئَةِ. تَسْتَطِيعُ الحرباءُ أَنْ تُدِيرَ عَيْنَيْهَا فِي أَتْجَاهَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ بَدُونِ أَنْ تُحَرِّكَ رَأْسَهَا. وَ هِيَ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَرَى فِي أَتْجَاهَيْنِ فِي وَقْتٍ وَاحِدٍ.

۴۳- عَيْن الصَّحِيح حَسَبَ النَّصِّ:

- (۱) الحرباء تَرَى مَا أَمَامَهَا فَقَطْ!
- (۲) تَأْكُلُ الحرباءُ صَيْدًا أَكْبَرَ مِنْ فَمِهَا!
- (۳) الحرباء تَأْكُلُ الْعُشْبَ مَعَ الطَّعَامِ!
- (۴) تَسْتَطِيعُ الحرباءُ أَنْ تُغَيِّرَ لَوْنَهَا!

۴۴- عَيْنُ الْخَطَا عَنْ الْحَرْبَاءِ:

- (۱) تَشْرَبُ الْمِيَاهَ الْعَذْبَى (الجارية) غَالِبًا!
- (۲) عَلَيْهَا أَنْ تُدِيرَ رَأْسَهَا حَتَّى تَرَى مُحِيطَهَا!
- (۳) سِلَاحُهَا فِي الصَّيْدِ هُوَ لِسَانُهَا!
- (۴) تَعِيشُ فِي أَمَاكِنَ حَارَّةٍ!

٤٥- عَيْنُ الْخَطَأِ الْمَعْيَنَةِ فِي النَّصِّ:

- (١) يُنَاسِبُ: فعلٌ مضارع - مزيدٌ ثلاثي (من باب «مُفَاعَلَة») - مفردٌ مذكرٌ غائبٌ - متعدٌ / فعلٌ و مع فاعله جملةٌ فعليةٌ
 - (٢) تَفَضَّلَ: فعلٌ مُتَعَدٍّ - مفردٌ مؤنثٌ غائبٌ - مزيدٌ ثلاثي - له حرفٌ زائدٌ واحدٌ و هو عين الفعل (ض) / فعلٌ و فاعله «الجرباء»
 - (٣) إِخْرَاجٌ: اسم - مصدر (ماضيهِ «خَرَجَ») - مفرد - مذكر / مضافٌ إليه و المضاف: «طريق»
 - (٤) مُفْتَرِسٌ: اسم (على وزن «مُفْتَعِل») - مفرد - مذكر / صفةٌ و موصوفه «حيوانٌ: خبر»
- عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٤٦ - ٥٠):

٤٦- عَيْنُ غَيْرِ الْمُنَاسِبِ لِمَفْهُومِ هَذَا الْحَدِيثِ: «صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ!»

- (١) خويشتن داری و خموشی را هوشمندان حصار جان دانند
- (٢) چون اسرارَت نهان در دل شود آن مرادت زودتر حاصل شود
- (٣) راستی خویش نهان کس نکرد در سخن راست زبان کس نکرد
- (٤) هر راز که اندر دل دانا باشد باید که نهفته تر ز عنقا باشد

٤٧- عَيْنُ فِعْلًا مَزِيدًا ثَلَاثِي بِزِيَادَةِ حَرْفٍ وَاحِدٍ:

- (١) لِسَانُ الْقَطِّ مَمْلُوءٌ بِغُدَدٍ تُفَرِّزُ سَائِلًا مُطَهَّرًا!
- (٢) يَتَجَلَّى اتِّحَادُ الْأُمَّةِ الْإِسْلَامِيَّةِ فِي صُورٍ كَثِيرَةٍ!
- (٣) لَا يَجُوزُ الْإِصْرَارُ عَلَى نِقَاطِ الْخِلَافِ؛ لِأَنَّهُ لَا يَنْتَفِعُ بِهِ أَحَدٌ!
- (٤) اكْتَشَفَ الْعُلَمَاءُ أَنَّ هَذِهِ الْأَضْوَاءَ تَنْبَعُثُ مِنْ نَوْعٍ مِنَ الْأَسْمَاكِ!

٤٨- عَيْنُ الْخَبَرِ مِنْ نَوْعَيْنِ: الْأِسْمِ وَالْجُمْلَةِ:

- (١) خَيْرِكُمْ، خَيْرِكُمْ لِأَهْلِهِ وَ أَنَا خَيْرِكُمْ لِأَهْلِي!
- (٢) ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾
- (٣) الْغُرَابُ جَاسُوسُ الْغَابَةِ فَهُوَ يُحَذِّرُ بَقِيَّةَ الْحَيَوَانَاتِ!
- (٤) الصَّيْنُ أَوَّلُ دَوْلَةٍ فِي الْعَالَمِ اسْتُخْدِمَتْ نَقودًا وَرَقِيَّةً!

٤٩- عَيْنُ الْمَصْدَرِ مِنْ مَزِيدٍ ثَلَاثِي مَفْعُولًا:

- (١) إِذَا قَالَ أَحَدٌ كَلَامًا يُفَرِّقُ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ عَمِلُ الْعَدُوِّ!
- (٢) الْأَعْدَاءُ يُرِيدُونَ التَّفْرِقَةَ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ!
- (٣) تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ، وَ تَعَلَّمُوا لَهُ الْوَقَارَ!
- (٤) تَسْتَطِيعُ الْبُومَةُ أَنْ تُدِيرَ رَأْسَهَا مَنَتَيْنِ وَ سَبْعِينَ دَرَجَةً دُونَ تَحْرِيكِ جِسْمِهَا!

٥٠- عَيْنُ الْمُضَافِ إِلَيْهِ مَوْصُوفًا:

- (١) الْبِلَادُ الْإِسْلَامِيَّةُ مَجْمُوعَةٌ مِنَ الشُّعُوبِ الْكَثِيرَةِ!
- (٢) كَانَتْ رِسَالَةُ الْإِسْلَامِ عَلَى مَرِّ الْعُصُورِ قَائِمَةً عَلَى أُسَاسِ الْمَنْطِقِ!
- (٣) تُحَوِّلُ الْأَسْمَاكِ الْمُضِيئَةَ ظِلَامَ الْبَحْرِ إِلَى نَهَارٍ مُضِيٍّ!
- (٤) الْجَرِبَاءُ ذَاتُ عُيُونٍ مُتَحَرِّكَةٍ تُسَاعِدُهَا فِي رُؤْيَا الْإِتِّجَاهَاتِ!

تاریخ دهم

۵۱- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می کند؟

«بیشتر اسطوره‌شناسان و مورخان بر این عقیده هستند که افسانه‌ها»

- ۱) با قصه، داستان و اسطوره یک ریشه دارند و همگی به معنای سرگذشت خیالی و غیرواقعی به کار می‌روند
- ۲) محتوای کاملاً غیرواقعی دارند که با توجه به فرهنگ هر سرزمین محتوای متفاوتی را بیان می‌کنند
- ۳) برگرفته از فطرت و ذات انسان‌ها هستند و به مرور در باور انسان‌ها جا گرفته‌اند
- ۴) براساس واقعیت‌های تاریخی ساخته شده‌اند، اما با گذشت زمان تغییر کرده و به شکل افسانه و اسطوره درآمده‌اند

۵۲- کدام موارد درباره «خدای‌نامه‌ها» درست است؟

- الف) متن اصلی خدای‌نامه‌ها و ترجمه عربی آن‌ها از بین رفته و چیزی از آن‌ها باقی نمانده است.
 - ب) بازگوکننده تاریخ عمومی سرزمین و مردم ایران از آغاز آفرینش تا اواخر حکومت ساسانی هستند.
 - ج) در قرون نخستین هجری، طبری و دینوری با استفاده از متن اصلی آن‌ها، تاریخ ایران باستان را بازنویسی می‌کردند.
 - د) محتوای آن‌ها به علت آمیختگی با افسانه‌ها و قصه‌های کهن، با واقعیات تاریخی انطباق ندارد.
- ۱) «الف» - «ب» ۲) «ج» - «د» ۳) «الف» - «ج» ۴) «ب» - «د»

۵۳- دو سلسله افسانه‌ای ایران به ترتیب کدام‌اند و مورخان تا دوپست سال پیش چه شناختی از سلسله اشکانیان داشتند؟

- ۱) کیانیان و پیشدادیان - اطلاع و شناخت نسبتاً درخور توجهی داشتند.
- ۲) پیشدادیان و کیانیان - آن‌ها را تا حدودی می‌شناختند.
- ۳) پیشدادیان و کیانیان - چندان شناختی از آنان نداشتند.
- ۴) کیانیان و پیشدادیان - چندان شناختی از آنان نداشتند.

۵۴- به ترتیب، پاسخ درست سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟

- الف) کهن‌ترین نشانه و آثار حضور انسان در ایران مربوط به کدام محوطه باستانی است؟
- ب) اولین بار نام ماد در کدام منبع ذکر شده است؟
- ج) دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ کدام اقوام آغاز می‌شود؟
- د) چرا کورش هخامنشی در تاریخ همواره تحسین و تکریم شده است؟

- ۱) کشف رود - سالنامه سومری - ایلام - رفتار مداراجویانه و پرهیز از کشتار
- ۲) چغاگلان - سالنامه آشوری - ماد - شخصیت انسانی
- ۳) کشف رود - سالنامه آشوری - ایلام - شخصیت انسانی
- ۴) چغاگلان - سالنامه سومری - ماد - رفتار مداراجویانه و پرهیز از کشتار

۵۵- کدام عبارت‌ها در مورد زندگی مردم ایران در حدود ۸ هزار سال پیش درست است؟

- الف) نخستین شهرها مانند سیلک و شهر سوخته در فلات ایران بنا گردیدند.
- ب) ایرانیان در ساختن ظروف و ابزارهای سفالی پیشرفت قابل توجهی کردند.
- ج) شروع به کشت گیاهانی مانند جو و گندم و اهلی کردن جانورانی مانند گوسفند و بز کردند.
- د) با چکش‌کاری بر روی رگه‌های طبیعی مس، برخی ابزارها به‌ویژه زیورآلات مسی می‌ساختند.

- ۱) «الف» - «ج» ۲) «ب» - «د»
- ۳) «الف» - «د» ۴) «ب» - «ج»

۵۶- کدام عبارت‌ها در مورد دین و اعتقادات ایلامیان درست است؟

- (الف) از جمله محبوب‌ترین خدایان ایلامی، مردوک بود که معبد چغازنبیل ستایشگاه این خدا محسوب می‌شد.
 (ب) اعتقاد داشتند خدایان دارای نیرویی ماوراءطبیعی بودند که آن‌ها را بر انجام هر کاری توانا می‌ساخت.
 (ج) معتقد بودند که خدایان، انسان‌ها را برای خدمت به خود آفریده‌اند و اگر در این کار کوتاهی کنند، خدایان آن‌ها را تنبیه خواهند کرد.

(د) به خدایان متعددی اعتقاد داشتند و از آن‌ها برای پیشرفت در کار خود کمک می‌خواستند.

- (۱) «الف» - «د» (۲) «ب» - «ج» (۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «د»

۵۷- کدام عبارت‌ها در مورد هئوخشتر، سومین پادشاه ماد، درست است؟

- (الف) در زمان فرمانروایی او، حکومت ماد به اوج قدرت رسید.
 (ب) با حکومت اکد، علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد.
 (ج) قلمرو ماد در زمان او به شمال بین‌النهرین و بخش‌های وسیعی از آسیای صغیر گسترش یافت.
 (د) در پایان دوران حکومتش، با تشکیل سپاه منظم و کارآمد از قبایل مختلف، قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد.

- (۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «د» (۴) «ب» - «ج»

۵۸- کدام گزینه در مورد تقدم و تأخر اقدامات و فتوحات کورش بزرگ هخامنشی درست است؟

(الف) از میان برداشتن آستیاگ با جلب حمایت بزرگان مادی

(ب) فتح صلح‌آمیز شهر بابل

(ج) کشورگشایی در مناطق شرقی فلات ایران

(د) تصرف شهر سارد و شکست دادن حکومت لیدی

(۱) «الف» مقدم بر «ج» و «د» متأخر از «ب»

(۲) «ب» مقدم بر «ج» و «الف» متأخر از «د»

(۳) «الف» مقدم بر «د» و «ب» متأخر از «ج»

(۴) «ج» مقدم بر «د» و «الف» متأخر از «ب»

۵۹- کدام رویداد مربوط به سال‌های ۴۰۴ تا ۳۵۸ ق. م است؟

(الف) کورش کوچک در آسیای صغیر سر به شورش برداشت.

(ب) خشایارشا شورش‌های بابل را فرونشاند.

(ج) ایرانیان در نبرد دریایی تنگه سالامیس توفیقی به دست نیاوردند.

(د) مصر از سیطره هخامنشیان خارج شد.

- (۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «ب» - «ج» (۴) «الف» - «د»

۶۰- کدام عبارت در مورد جنگ‌های اسکندر مقدونی با سپاه هخامنشی درست است؟

(۱) اسکندر پس از شکست سپاه هخامنشی در سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل، شوش یکی از پایتخت‌های هخامنشیان را تسخیر کرد.

(۲) اسکندر پس از تسخیر شوش، یکی از پایتخت‌های هخامنشیان، طی سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل سپاه هخامنشی را شکست داد.

(۳) اسکندر با وجود دلاوری و رشادت آریو برزن، سردار شجاع ایرانی، تخت جمشید را تصرف کرد و به آتش کشید و بعد در سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل، سپاه هخامنشی را شکست داد.

(۴) با فرار داریوش سوم از برابر اسکندر و کشته شدن او نزدیک دامغان، سپاه اسکندر طی سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل، سپاه هخامنشی را شکست داد و تخت جمشید را تسخیر کرد.

جغرافیای دهم

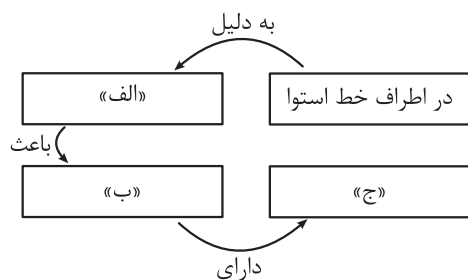
۶۱- با توجه به طبقه‌بندی آب‌وهوای ایران، در آب‌وهوای «گرم و خشک» برخلاف آب‌وهوای «گرم و شرجی»، انتظار داریم بارندگی اندک با

- (۱) رطوبت نسبی بالا و تبخیر و تعرق زیاد همراه باشد
- (۲) اختلاف شدید دما و تبخیر و تعرق زیاد همراه باشد
- (۳) اختلاف شدید دما و رطوبت نسبی بالا همراه باشد
- (۴) میانگین دمای بالای سالانه و اعتدال دما همراه باشد

۶۲- کدام گزینه دلیل مناسبی برای یکسان نبودن میانگین دمای دو شهر بندرعباس (الف) و پارس‌آباد (ب) مطرح کرده است؟

- (۱) مقدار تابش بیشتر خورشید در «ب» نسبت به «الف» ناشی از موقعیت جغرافیایی این دو شهر است.
- (۲) شهر «الف» در طول جغرافیایی متفاوتی در مقایسه با شهر «ب» قرار گرفته است.
- (۳) «ب» در مقایسه با «الف» از خط استوا دورتر است، بنابراین زاویه تابش مایل‌تری دارد.
- (۴) زاویه تابش خورشید هنگام ظهر در شهرهای «الف» و «ب»، به ترتیب مایل و عمود است.

۶۳- کدام عبارت، مورد «الف»، «ب» و «ج» در تصویر زیر را به ترتیب، کامل می‌کند؟

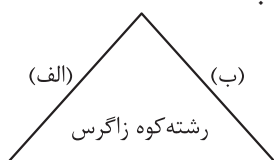
- (۱) صعود هوا - تشکیل کمربند پرفشار - آب‌وهوای گرم و مرطوب
- (۲) فرونشینی هوا - تشکیل کمربند کم‌فشار - آب‌وهوای گرم و خشک
- (۳) صعود هوا - تشکیل کمربند کم‌فشار - آب‌وهوای گرم و مرطوب
- (۴) فرونشینی هوا - تشکیل کمربند پرفشار - آب‌وهوای گرم و خشک

۶۴- چرا وارونگی دما در تروپوسفر باعث آلودگی هوا در شهرهای بزرگ و صنعتی می‌شود؟

- (۱) زیرا در ماه‌های سرد سال هوای مجاور سطح زمین گرم‌تر و سبک‌تر از لایه‌های بالایی است و به راحتی به بالا صعود می‌کند.
- (۲) زیرا در ماه‌های سرد سال هوای سنگین‌تر در مجاورت زمین ساکن است و لایه هوای گرمی در بالای آن قرار می‌گیرد. در این حالت حرکت صعودی و جابه‌جایی صورت نمی‌گیرد.
- (۳) زیرا در حالت عادی هوای مجاور سطح زمین گرم‌تر و سبک‌تر از لایه‌های بالایی است و به راحتی می‌تواند به بالا صعود کند.
- (۴) زیرا در حالت عادی در ماه‌های گرم سال هوای مجاور سطح زمین گرم‌تر و سبک‌تر از لایه‌های بالایی است و به راحتی نمی‌تواند به بالا صعود کند.

۶۵- با توجه به تصویر زیر، کدام گزینه برای تکمیل جاهای خالی در عبارت مطرح شده، مناسب است؟

«اگر «الف» دامنه رو به باد و «ب» دامنه بادپناهی باشد، می توان گفت است و هم چنین دامنه های البرز نیز

تأثیر نسبی مشابهی نظیر در شکل دارند.»

(۱) بارش در «الف» نسبت به «ب» بیشتر - جنوبی - «الف»

(۲) بارش در «ب» نسبت به «الف» بیشتر - جنوبی - «ب»

(۳) بارش در «ب» نسبت به «الف» بیشتر - شمالی - «ب»

(۴) بارش در «الف» نسبت به «ب» بیشتر - شمالی - «الف»

۶۶- کدام گزینه مقایسه درستی از مشخصات جغرافیای طبیعی استان سیستان و بلوچستان (۱) و هرمزگان (۲) است؟

(۱) در هر دو، در دوره سرد سال به دلیل شرایط مطلوب دمایی، برای فعالیتهای نظامی مناسب هستند.

(۲) رطوبت بالا در (۱) برخلاف (۲) از اردیبهشت تا مهرماه تداوم می یابد.

(۳) بیابانهای به وجود آمده در (۱) همانند (۲) ناشی از بارندگی نامنظم و کمبود پوشش گیاهی است.

(۴) به دلیل قرارگیری هر دو در نزدیکی مدار رأس الجدی، زاویه تابش خورشید در هنگام ظهر، نزدیک به عمود است.

۶۷- مهم ترین دلایل کاهش آب دریاچه ارومیه کدام اند؟

(الف) تغییر اقلیم و هجوم ریزگردها

(ب) افزایش شوری آب و افت تراز دریاچه

(ج) تخلیه مواد شیمیایی، معدنی و رادیواکتیو

(د) افزایش جمعیت شهرها و روستاهای اطراف

(ه) فقدان یک برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه

(۲) «د» - «ه»

(۱) «الف» - «ب»

(۴) «ب» - «د» - «ه»

(۳) «الف» - «ج» - «د»

۶۸- دریاچه جازموریان بین دو استان سیستان و بلوچستان و قرار دارد و در فصل های دارد.

(۱) هرمزگان - پربارش وسعت بیشتری نسبت به دوره های کم بارش

(۲) هرمزگان - کم بارش وسعت کمتری نسبت به دوره های پربارش

(۳) کرمان - کم بارش وسعت بیشتری نسبت به دوره های پربارش

(۴) کرمان - پربارش وسعت بیشتری نسبت به دوره های کم بارش

۶۹- کدام موارد در ارتباط با تنها دریای آزاد ایران درست است؟

- الف) بخشی از آب‌های اقیانوس هند است که از طریق تنگه مهم هرمز از خلیج فارس جدا می‌شود.
- ب) عمق این دریا که تا ۲۰۰۰ متر هم می‌رسد، برای عبور نفتکش‌های غول‌پیکر بسیار مناسب است.
- ج) مهم‌ترین مرکز صید و پرورش مروارید و یکی از مهم‌ترین مکان‌های استراتژیک جهان می‌باشد.
- د) پرآب‌ترین، طولی‌ترین و تنها رود قابل کشتیرانی در ایران از سمت شمال به این دریا می‌ریزد.

(۱) «ج» - «د» (۲) «ب» - «د»

(۳) «الف» - «ب» (۴) «الف» - «د»

۷۰- کدام عبارت در رابطه با وضعیت کلی «بارش‌های ایران و میزان آبدهی رودها»، درست است؟

- ۱) بیشتر بارش‌ها از اوایل فصل پاییز شروع شده و در فصل زمستان ادامه پیدا می‌کند، بنابراین میزان آبدهی رودها به تدریج از اواخر پاییز تا اواخر زمستان کاهش می‌یابد.
- ۲) بیشتر بارش‌ها از اواخر فصل پاییز شروع شده و تا اوایل فصل بهار ادامه پیدا می‌کند، بنابراین میزان آبدهی رودها به تدریج از اواخر پاییز تا اوایل بهار افزایش می‌یابد.
- ۳) بیشتر بارش‌ها از اوایل فصل پاییز شروع شده و در فصل زمستان به پایان می‌رسد، بنابراین میزان آبدهی رودها به تدریج از اواخر پاییز تا اواخر زمستان افزایش می‌یابد.
- ۴) بیشتر بارش‌ها از اواخر فصل پاییز شروع شده و تا اواخر فصل بهار ادامه پیدا می‌کند، بنابراین میزان آبدهی رودها به تدریج از اواخر پاییز تا اواخر بهار کاهش می‌یابد.

منطق دهم

۷۱- کدام یک از عبارت‌های مذکور، قضیه نیستند؟

- (الف) کاشکی اندر جهان شب نیستی
(ب) تا مرا هجران آن لب نیستی
(ج) ولیکن رادمردان جهان دار
(د) چو گل باشند کوتاه زندگانی
(ه) تو بر کس نیایی و با کس نسازی

- (۱) الف - ب - ج
(۲) الف - ج - د
(۳) د - ه
(۴) ج - د

۷۲- موارد کدام گزینه جای خالی عبارات را به ترتیب تکمیل می‌کنند؟

- (الف) عبارت «ققنوس با ص» نوشته نمی‌شود» براساس موضوع، قضیه‌ای محسوب می‌شود.
(ب) در رابطه تضاد از یک قضیه می‌توان به قضیه دیگر رسید.
(۱) شخصیه - صدق - صدق
(۲) حملی - کذب - صدق
(۳) موجبه - صدق - کذب
(۴) شخصیه - صدق - کذب

۷۳- در کدام گزینه به ترتیب یک قضیه محصوره و یک قضیه شخصیه آمده است؟

- (۱) لطفاً هرکس در صف مربوط به پایه خود بایستد. - برخی از فلاسفه یونان نظریه خداشناسی نداشته‌اند.
(۲) دارندگان کارت پایان خدمت می‌توانند درخواست وام بدهند. - به کجای این شب تیره بیاویزم قبای ژنده خود را.
(۳) هر گردی گردو نیست. - در این شهرک صنعتی، کارخانه‌داران کم‌تعدادند.
(۴) هیچ چیز در هیچ چیز از خدا بی‌نیاز نیست. - شاگردان این مدرسه از سطح هوشی بالایی برخوردارند.

۷۴- در مربع تقابل با فرض صدق کدام قضایا می‌توان صدق یا کذب هر چهار رأس مربع را معلوم کرد؟

- (۱) موجبه کلی - سالبه جزئی
(۲) سالبه کلی - موجبه جزئی
(۳) سالبه کلی - سالبه جزئی
(۴) موجبه کلی - سالبه کلی

۷۵- دامنه مصادیق موضوع در قضیه محصوره بر چه اساسی تعیین می‌شود؟

- (۱) این که فرم استاندارد قضیه با «هر / هیچ» شروع شود یا با «بعضی».
(۲) این که موضوع قضیه مفهومی جزئی باشد یا مفهومی کلی.
(۳) این که نسبت قضیه موجبه باشد یا سالبه.
(۴) این که موضوع قضیه شامل برخی اعضای یک مجموعه باشد یا خود مجموعه به صورت یک‌جا مد نظر باشد.

۷۶- کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) قضایای حملی به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند که یکی از آن دو دسته، چهار زیرمجموعه دارد.
(۲) وقتی می‌گوییم «بعضی از اعضای پنل مطالب‌شان را در قالب مقاله ارائه دادند»، از حیث منطقی می‌توان نتیجه گرفت عده‌ای از اعضا مقاله ارائه نداده‌اند.
(۳) تنها در یکی از روابط تقابلی هر کدام از دو طرف را داشته باشیم، می‌توانیم صدق یا کذب طرف مقابل را معلوم کنیم.
(۴) در رابطه تضاد از کذب قضایا نمی‌توان نتیجه‌گیری کرد، اما در روابط تقابلی دیگر این گونه نیست.

۷۷- مضمون کدام عبارت را براساس احکام قضایا نمی‌توان پذیرفت؟

- (۱) اگر قضیه «همه انسان‌ها درستکارند» درست باشد، از طریق روابط تضاد و تناقض به دو قضیه کاذب می‌رسیم.
(۲) اگر قضیه «همه معلمان این دبستان بیش از دوازده سال سابقه دارند» کاذب باشد، می‌توان در مورد صدق و کذب چند معلم این دبستان کم‌تر از دوازده سال یا دقیقاً دوازده سال سابقه دارند» اظهار نظر قطعی کرد.
(۳) اگر نپذیریم که «برخی الف ب نیست» می‌توانیم بپذیریم که «هیچ الف ب نیست» صادق است.
(۴) اگر بپذیریم که «برخی الف ب نیست» و «برخی الف ب است»، می‌توان گفت «هر الف ب است» کاذب است.

۷۸- در کدام گزینه مغالطه ایهام انعکاس دیده می شود؟

- (۱) برخی افراد معتاد در این محله زندگی می کرده اند، پس برخی از ساکنین این محله معتاد بوده اند.
- (۲) بعضی دانشمندان از روش تجربی استفاده نمی کنند، اما نمی توان گفت برخی از کسانی که از روش تجربی استفاده نمی کنند دانشمند نیستند.

- (۳) هر مغالطه ای می تواند موجب فریب تبلیغاتی باشد، پس برخی چیزهایی که موجب فریب تبلیغاتی می شوند مغالطه هستند.
- (۴) برخی از کنسروهای لوبیا در مغازه خراب شده اند، پس هر کنسروی که خراب بوده از کنسروهای لوبیا است.

۷۹- متناقض عکس مستوی قضیه «بعضی الف ب است» کاذب است. کدام گزینه کاملاً درست است؟

- (۱) قضیه «هیچ ب الف نیست» صادق است.
 - (۲) صدق یا کذب قضیه «بعضی ب الف نیست» معلوم است.
 - (۳) نمی توان صدق یا کذب عکس مستوی «هیچ الف ب نیست» را معلوم کرد.
 - (۴) نمی توان لزوماً عکس مستوی قضیه «بعضی ب الف نیست» را کاذب دانست.
- ۸۰- در کدام گزینه اگر قضیه اول صادق باشد، قضیه دوم هم حتماً صادق است؟**

- (۱) برخی معلمان فداکارند. - برخی فداکارها معلم نیستند.
- (۲) هر پدری آرزوی سعادت فرزندانش را دارد. - برخی از آرزومندان سعادت فرزندانشان پدرند.
- (۳) هر کس به این راه رفته برگشته است. - بعضی از رهروان این راه برگشته اند.
- (۴) هیچ انسان صالحی تنها نخواهد ماند. - همه صالحان تنها خواهند ماند.

اقتصاد دهم

۸۱- در بررسی‌های اقتصادی بین سه کشور لیبی، آرژانتین و مالزی، مشخص شده است که اگر این سه کشور همه عوامل تولیدشان را با اشتغال کامل برای تولید غذا و پوشاک با قیمت‌های یکسان اختصاص دهند، کشور لیبی در تولید غذا و پوشاک نسبت به دو کشور آرژانتین و مالزی، مزیت مطلق اقتصادی ندارد. کدام گزینه نتیجه این بررسی اقتصادی را به درستی تحلیل می‌کند؟

- (۱) کشور لیبی با نوعی هدررفت منابع کمیاب روبه‌رو است که نتیجه آن، کاهش رفاه جامعه آن کشور است.
 (۲) هزینه تمام‌شده هر دو کالا در کشور لیبی از دو کشور دیگر بیشتر است و این کشور مجبور است برای تولید مقدار مشخصی از کالا، منابع بیشتری را صرف کند.
 (۳) هزینه فرصت هر دو کالا در کشور لیبی از دو کشور دیگر بیشتر است و این کشور ممکن است برای تولید کالای دیگر مزیت مطلق داشته باشد.
 (۴) هزینه فرصت هر دو کالا در کشور لیبی از دو کشور دیگر کمتر است و این کشور می‌تواند کالای دیگری را تولید کند.
- ۸۲- خانم مشتاق دانشجوی رشته اقتصاد است. او یک تحقیق اقتصادی درباره «تعیین میزان فقر در دو منطقه مختلف کشور» در دست بررسی دارد. بعد از مدتی متوجه شد که میزانی از شاخص‌ها که برای یک گروه کافی به نظر می‌رسد، برای گروه دیگر ناکافی است. کدام گزینه درستی از این تحقیق را مشخص می‌کند؟

- (۱) به دلیل پیچیده‌بودن مفهوم فقر نسبی، میزانی از شاخص‌ها که برای یک گروه کافی به نظر می‌رسد، ممکن است برای گروه دیگر ناکافی باشد.
 (۲) کافی بودن یا نبودن شاخص‌ها به طور خاص به وضعیت نسبی رفاه گروه‌ها و طبقات مختلف مردم برمی‌گردد.
 (۳) کافی بودن یا نبودن شاخص‌ها به طور عام به وضعیت فقر نسبی گروه‌ها و طبقات مختلف مردم برمی‌گردد.
 (۴) میزان کافی بودن یا نبودن شاخص‌ها باید با توجه به تعریف فقر نسبی مشخص شود و با معیار فقر مطلق هم مطابقت داشته باشد، در غیر این صورت میزانی از شاخص‌ها که برای یک گروه کافی به نظر می‌رسد، ممکن است برای یک گروه دیگر ناکافی باشد.

۸۳- براساس اطلاعات موجود در جدول:

۱	ارزش مسکوکات	۴۰۰۰ واحد
۲	ارزش کل چک پول	۳۰ درصد ارزش کل مسکوکات
۳	حساب‌های پس‌انداز کوتاه‌مدت	۵ / ۱ برابر ارزش کل چک پول
۴	حساب‌های پس‌انداز بلندمدت	۵۰۰۰ واحد
۵	سپرده‌های دیداری	۳۰۰۰ واحد
۶	ارزش کل اسکناس‌ها	۱۰ درصد از مجموع ردیف‌های ۱ و ۲

- الف) حجم پول
 ب) شبه پول
 ج) نقدینگی
 کدام است؟
- (۱) الف (۸۸۲۰ / ب) ۸۷۰۰ / ج) ۱۶۵۲۰
 (۲) الف (۸۲۸۰ / ب) ۸۵۰۰ / ج) ۱۵۳۵۰۰
 (۳) الف (۷۸۲۰ / ب) ۸۶۰۰ / ج) ۱۵۲۵۰
 (۴) الف (۸۷۲۰ / ب) ۶۸۰۰ / ج) ۱۵۵۲۰

محل انجام محاسبات

۸۴- فرض کنید برای خرید ماشین پژو ۲۰۶ به بازار رفته‌اید و عده‌ای حاضرند قیمت بالاتری را برای آن بپردازند. به این ترتیب قیمت پژو ۲۰۶ افزایش می‌یابد. به دلیل کدام‌یک از موارد مطرح‌شده در گزینه‌ها، افزایش قیمت پژو ۲۰۶، کم‌کم بر روی سطح عمومی قیمت‌ها اثر می‌گذارد؟

(۱) قیمت سایر کالاهای ضروری به نحو مشابه افزایش می‌یابد.

(۲) فزونی تقاضا بر عرضه به صورت افزایش قیمت‌ها بروز می‌کند.

(۳) فزونی عرضه بر تقاضا به صورت افزایش قیمت‌ها بروز می‌کند.

(۴) تعداد عرضه‌کنندگان افزایش می‌یابد که باعث افزایش نرخ تورم در بازار می‌شود.

۸۵- با توجه به اطلاعات مندرج در جدول زیر، اگر دو کشور A و C به یک میزان قدرت خرید پولشان در طی سال ۲۰۲۰ کاهش یافته باشد، آن‌گاه:

الف) هزینه سبد بازار در ابتدای سال ۲۰۲۰ میلادی در کشور C چه قدر است؟

ب) اگر نرخ تورم در کشور B معادل $\frac{1}{p}$ نرخ تورم در کشور C باشد، آن‌گاه هزینه سبد بازار در انتهای سال ۲۰۲۰ در کشور B کدام است؟ (ارقام به دلار است.)

کشور	هزینه سبد بازار	ابتدای سال ۲۰۲۰ میلادی	انتهای سال ۲۰۲۰ میلادی
A		۶۳۵	۷۶۲
B		۸۵۰	؟
C		؟	۱۲۰۰

(۱) الف (۱۳۰۰ / ب) ۹۳۳

(۲) الف (۱۱۰۰ / ب) ۹۵۳

(۳) الف (۱۰۰۰ / ب) ۹۳۵

(۴) الف (۱۳۰۰ / ب) ۹۵۳

۸۶- درست یا نادرست بودن عبارتهای زیر را مشخص کنید.

الف) مهران در شرایطی به دنبال کار است که تولیدکنندگان انگیزه کافی برای تولید ندارند و مجبور به تعدیل نیرو در کارخانه‌های خود شده‌اند. مهران دچار بیکاری اصطکاکی شده است.

ب) مطابق شاخص فقر نسبی، می‌توان معیاری برای سنجش میزان فقر در نظر گرفت.

ج) اطمینانی که مردم به ارزش پول در مبادلات دارند، پشتوانه پول به شمار می‌رود.

(۱) الف) نادرست / ب) نادرست / ج) درست

(۲) الف) نادرست / ب) درست / ج) درست

(۳) الف) درست / ب) نادرست / ج) نادرست

(۴) الف) درست / ب) درست / ج) نادرست

محل انجام محاسبات

۸۷- چند مورد از عبارت‌های زیر صحیح است؟

(الف) زمانی ما بیکاری را بیشتر از آن‌چه اعلام می‌شود احساس می‌کنیم که همهٔ کسانی که در زمینهٔ تخصصی‌شان مشغول به کار و فعالیت هستند، شاغل محسوب شوند.

(ب) تولید ناخالص داخلی یا درآمد سرانهٔ کشورها معیاری برای رتبه‌بندی آن‌ها از نظر فقر می‌باشد.

(ج) گاهی قانون‌گذاری‌های متعدد، متناقض و دائماً در حال تغییر، بر ثبات فضای کسب‌وکار تأثیر می‌گذارد.

(د) گاهی دولت‌ها در جهت گسترش روابط اقتصادی‌شان با کشورهایی که دیدگاه‌های نزدیک فرهنگی با یکدیگر دارند، پیمان‌های تجاری وضع می‌کنند و تعرفه‌ها را کاهش می‌دهند.

(ه) اقتصاد تک‌محصولی در مواقع بحرانی، امکان تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری در مقابل تکانه‌ها، مشکلات و تحریم‌ها را ندارد.

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۸۸- در جامعه‌ای نسبت افراد زیر ۱۵ سال به بالای ۱۵ سال برابر با ۲۰٪ می‌باشد. کل جمعیت جامعه برابر با ۳۰,۰۰۰,۰۰۰

است و نرخ بیکاری ۲۰٪ برآورد شده است. با توجه به اطلاعات ارائه‌شده، تعداد افراد شاغل در این جامعه چند نفر می‌باشد؟

(جمعیت غیرفعال برابر با ۵,۰۰۰,۰۰۰ نفر می‌باشد.)

(۱) ۱۶,۰۰۰,۰۰۰ (۲) ۱۶,۲۰۰,۰۰۰

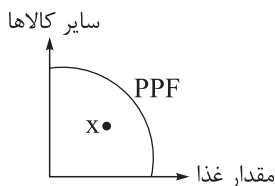
(۳) ۱۷,۲۰۰,۰۰۰ (۴) ۱۵,۲۰۰,۰۰۰

۸۹- پاسخ صحیح عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

(الف) نمودار زیر نشان می‌دهد که اقتصاد یک کشور در نقطهٔ X قرار گرفته است. دولت در این شرایط، باید چه سیاستی را اجرا کند؟

(ب) جامعه‌ای که دچار تورم ۲۵ درصد شده است، بر کدام یک از موارد زیر اثر منفی می‌گذارد؟

(ج) معمولاً برای اندازه‌گیری تورم از کدام گزینه بهره می‌برند؟

(۱) (الف) سیاست‌های پولی انقباضی / (ب) میزان تقاضای مردم و امنیت اقتصادی /

(ج) اندازه‌گیری سطح عمومی قیمت‌ها

(۲) (الف) خرید اوراق مشارکت توسط دولت / (ب) امنیت اقتصادی و قدرت خرید مردم /

(ج) اندازه‌گیری سطح عمومی قیمت‌ها

(۳) (الف) فروش اوراق مشارکت توسط دولت / (ب) رفاه مردم و قدرت خرید آنان / (ج) درصد تغییر شاخص قیمت مصرف‌کننده

(۴) (الف) خرید اوراق مشارکت توسط بانک مرکزی / (ب) رفاه مردم و امنیت اقتصادی / (ج) درصد تغییر شاخص قیمت مصرف‌کننده

۹۰- آقای صمدی به تازگی از رشته پزشکی عمومی فارغ التحصیل شده است. او برای گذراندن طرح خود، موظف است به مدت ۳ سال در یکی از درمانگاه‌های روستایی دور افتاده، مشغول به فعالیت شود. وی که قبلاً ساکن یکی از شهرهای ایران بوده است، میزان برخورداری از سلامت و بهداشت را در این نواحی روستایی بسیار ناچیز تلقی می‌کند. این در حالی است که برخی از خانوارهای روستایی، این سطح از سلامت و بهداشت را مطلوب و ایده‌آل فرض می‌کنند. این تفاوت در ارزیابی، بیانگر کدام یک از مفاهیم اقتصادی است؟

(۱) شاخص رفاه اجتماعی	(۲) فقر مطلق
(۳) پیامد بیکاری ساختاری	(۴) فقر نسبی

مهم ترین ویژگی های آزمون های خیلی سبز در پایه های دهم و یازدهم:

- ۱- برگزاری دست کم یک آزمون در ماه بر اساس روال تدریس در مدرسه
- ۲- برگزاری آزمون های ویژه برای زمان های خاص (میان ترم، ترم، پس از عیدو...)
- ۳- امکان جبران عقب ماندگی ها یا دوره مطالب برای تثبیت آن ها

پاسخ نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسان ها با ما به اشتراک بگذارید.

پاسخ نامہ آزمون آزمائشی خیلی سبز

مرحله ششم

پایه دهم

تاریخ برگزاری: ۲۶/ بهمن/ ۱۴۰۳

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

ویژه دهمی های ۱۴۰۳

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی
علوم اجتماعی	الهام رضایی
زبان عربی	اسرافیل قربان پور
تاریخ	بهروز یحیی
جغرافیا	حمیدرضا بهیاد
منطق	محمدابراهیم مازنی
اقتصاد	نوشین خدایی نیا

نام درس	مستقل درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی	مسعود شفیعی	مسعود شفیعی	علی شهبازی	ندا میرآخورلو پگاه نادری آسیابر
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	معصومه رحمانی	نگار کاتبی
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	علی سلوکی عرفان شهبازینی
زبان عربی	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور	امیرمحمد شیرزاد ثمرین	محمد مهدی طاهری
تاریخ	بهروز یحیی	بهروز یحیی	بهروز یحیی	مریم صالحی	وجیهه صادقی مالوآجردی
جغرافیا	حمیدرضا بهیاد	حمیدرضا بهیاد	حمیدرضا بهیاد	مریم صالحی	بهروز یحیی
منطق	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم مازنی	پارسا پورکمال	علی سلوکی
اقتصاد	علی محسنی	علی محسنی	علی محسنی	مهدی ضیایی	منیره زمانی تارا کریمی

سرپرست محتوایی: فاطمه آقاجانپور
مشاور محتوایی: مریم صالحی

آزمون آزمائشی خلی سبز

سرپرست تولید	الناز علی یاری زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - راضیه سادات خلدی نسب زہرا صفری - فاطمہ علی اکبری - محیا غنی فرد زہرا فرہادی مہر - محمد محمودی - مریم مسلمی زادہ نادرہ ناز آوری - ساعدہ نمازی
رسام	مونا آندستا ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه آرائی	سحر ازلی تاش - مریم حسین زادہ - زہرا داراخانی سپیدہ سخایی - الہام سہرابی - طاہرہ صادق نژاد مائدہ صبری - نیلوفر فرخجستہ - مہدیہ گل پور دریا لطفی - لیلا نعمت پور

ریاضی و آمار

f تابعی خطی است. اگر $f(2) = 5$ و $f(0) = -1$ باشد، $f(5)$ کدام است؟

۱

۱۵ (۴)

۱۴ (۳)

۱۲ (۲)

۱۰ (۱)

زیرمبمش: فصل ۲ - درس ۳

ضابطه تابع خطی به شکل $f(x) = ax + b$ است. حالا با جای گذاری $x = 0$ و $x = 2$ مقادیر a و b حاصل می شود.

Hint

تابع خطی: هر تابع به صورت $y = f(x)$ که در آن $f(x) = ax + b$ باشد، یک تابع خطی نامیده می شود.

درستی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ضابطه تابع خطی f را به صورت $f(x) = ax + b$ فرض می کنیم.

گام دوم: با جای گذاری $x = 0$ و $x = 2$ داریم:

$$f(x) = ax + b \begin{cases} \xrightarrow{x=0} f(0) = b \xrightarrow{f(0)=-1} b = -1 \\ \xrightarrow{x=2} f(2) = 2a + b \xrightarrow{f(2)=5} 2a + \underset{-1}{b} = 5 \Rightarrow 2a = 5 + 1 = 6 \Rightarrow a = 3 \end{cases}$$

گام سوم: بنابراین ضابطه تابع f به صورت $f(x) = 3x - 1$ شد.

گام چهارم: در آخر مقدار $f(5)$ را محاسبه می کنیم: $f(x) = 3x - 1 \Rightarrow f(5) = 3 \times 5 - 1 = 15 - 1 = 14$

نقاط متمایز $A(1, m)$ ، $B(m, -1)$ و $C(4, -3)$ روی یک خط قرار دارند. مقدار m کدام است؟

(۲) -۲

(۱) ۳

(۴) هیچ کدام

(۳) ۳ یا -۲

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

سه نقطه A ، B و C وقتی روی یک خط قرار می گیرند که شیب AB ، شیب AC و شیب BC برابر باشند.

شیب خط گذرنده از نقاط $A(x_1, y_1)$ و $B(x_2, y_2)$ برابر است با:

$$m_{AB} = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1}$$

سه نقطه A ، B و C روی یک خط قرار دارند اگر و تنها اگر:

$$m_{AB} = m_{AC} = m_{BC}$$

گام اول: شیب خط گذرنده از نقاط A و B ، شیب خط گذرنده از نقاط A و C و شیب خط گذرنده از نقاط B و C را حساب می کنیم:

$$\left. \begin{matrix} A(1, m) \\ B(m, -1) \end{matrix} \right\} \Rightarrow m_{AB} = \frac{m - (-1)}{1 - m} = \frac{m + 1}{1 - m}$$

$$\left. \begin{matrix} A(1, m) \\ C(4, -3) \end{matrix} \right\} \Rightarrow m_{AC} = \frac{m - (-3)}{1 - 4} = \frac{m + 3}{-3}$$

$$\left. \begin{matrix} B(m, -1) \\ C(4, -3) \end{matrix} \right\} \Rightarrow m_{BC} = \frac{-1 - (-3)}{m - 4} = \frac{2}{m - 4}$$

گام دوم: معادله $m_{AB} = m_{AC}$ را حل می کنیم:

$$m_{AB} = m_{AC} \Rightarrow \frac{m + 1}{1 - m} = \frac{m + 3}{-3}$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} -3(m + 1) = (1 - m)(m + 3) \Rightarrow -3m - 3 = m + 3 - m^2 - 3m$$

گام سوم: همه عبارت ها را به سمت چپ معادله می بریم:

$$-3m - 3 - m - 3 + m^2 + 3m = 0 \Rightarrow m^2 - m - 6 = 0$$

$$\xrightarrow{\text{تجزیه}} (m - 3)(m + 2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} m = 3 \\ m = -2 \end{cases}$$

گام چهارم: برای m دو مقدار به دست آمد. باید این دو مقدار را در m_{AB} ، m_{AC} و m_{BC} جای گذاری کنیم تا ببینیم به ازای کدام مقدار m ، $m_{AB} = m_{AC} = m_{BC}$ می شود:

$$m_{AB} = \frac{m + 1}{1 - m} = \frac{3 + 1}{1 - 3} = \frac{4}{-2} = -2$$

حالت اول: اگر $m = 3$ باشد، داریم:

$$m_{AC} = \frac{m + 3}{-3} = \frac{3 + 3}{-3} = \frac{6}{-3} = -2$$

$$m_{BC} = \frac{2}{m - 4} = \frac{2}{3 - 4} = \frac{2}{-1} = -2$$

$$m_{AB} = \frac{m + 1}{1 - m} = \frac{-2 + 1}{1 - (-2)} = \frac{-1}{3}$$

حالت دوم: اگر $m = -2$ باشد داریم:

$$m_{AC} = \frac{m + 3}{-3} = \frac{-2 + 3}{-3} = \frac{1}{-3} = -\frac{1}{3}$$

$$m_{BC} = \frac{2}{m - 4} = \frac{2}{-2 - 4} = \frac{2}{-6} = -\frac{1}{3}$$

گام پنجم: به ازای هر دو مقدار m تساوی $m_{AB} = m_{AC} = m_{BC}$ برقرار شد. پس جواب گزینه (۳) است.

۳ اگر $f = \{(1, 2x - y), (2, 7), (3, 4), (4, x - y)\}$ تابعی خطی باشد، مقدار $x + y$ چه قدر است؟

۲۱ (۴)

۱۷ (۳)

۱۵ (۲)

۱۲ (۱)

زیرمبمش: فصل ۲ - درس ۳

با استفاده از دو نقطه $(2, 7)$ و $(3, 4)$ ضابطه تابع f را به دست آورید.

Hint

گام اول: f تابعی خطی است، پس ضابطه آن را به شکل $f(x) = ax + b$ فرض می کنیم.

گام دوم: با جای گذاری دو نقطه $(2, 7)$ و $(3, 4)$ در ضابطه تابع f داریم:

$$f(x) = ax + b \begin{cases} \xrightarrow{(2,7)} f(2) = 7 \Rightarrow 2a + b = 7 \text{ (I)} \\ \xrightarrow{(3,4)} f(3) = 4 \Rightarrow 3a + b = 4 \text{ (II)} \end{cases}$$

گام سوم: دستگاه دو معادله و دو مجهول حاصل از (I) و (II) را حل می کنیم:

$$\begin{cases} 2a + b = 7 \\ 3a + b = 4 \end{cases} \xrightarrow{\text{منها}} a = -3$$

با جای گذاری $a = -3$ در $2a + b = 7$ داریم: $2(-3) + b = 7 \Rightarrow -6 + b = 7 \Rightarrow b = 13$

بنابراین ضابطه تابع f به شکل $f(x) = -3x + 13$ شد.

گام چهارم: مقادیر $f(1)$ و $f(4)$ را محاسبه می کنیم:

$$f(x) = -3x + 13 \begin{cases} \xrightarrow{x=1} f(1) = 10 \\ \xrightarrow{x=4} f(4) = 1 \end{cases}$$

گام پنجم: نقطه $(1, 2x - y)$ در تابع f وجود دارد. از طرفی $f(1) = 10$ ، پس $2x - y = 10$ است. به طور مشابه نقطه $(4, x - y)$ هم در تابع f وجود دارد و $f(4) = 1$ ، پس $x - y = 1$ است.

گام ششم: با حل دستگاه دو معادله و دو مجهول حاصل از $2x - y = 10$ و $x - y = 1$ داریم:

$$\begin{cases} 2x - y = 10 \\ x - y = 1 \end{cases} \xrightarrow{\text{منها}} x = 9$$

با جای گذاری $x = 9$ در $x - y = 1$ ، $y = 8$ می شود، بنابراین $\frac{x}{9} + \frac{y}{8} = 17$ است.

نمودار دو تابع خطی $f(x) = ax + b$ و $g(x) = cx - b$ از نقطه $(2, 5)$ می‌گذرند. اگر $f(1) = 3$ باشد، $b + c$ کدام است؟

۴

$$f(2) = 5$$

$$g(2) = 5$$

$$1 \quad (2)$$

$$-1 \quad (1)$$

$$4 \quad (4)$$

$$2 \quad (3)$$

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$f(x) = ax + b \Rightarrow f(2) = 2a + b \xrightarrow{f(2)=5} 2a + b = 5 \quad (I)$$

گام اول: با توجه به تعبیر داریم:

$$g(x) = cx - b \Rightarrow g(2) = 2c - b \xrightarrow{g(2)=5} 2c - b = 5 \quad (II)$$

$$f(x) = ax + b \Rightarrow f(1) = a + b \xrightarrow{f(1)=3} a + b = 3 \quad (*)$$

گام دوم: طبق گفته سؤال $f(1) = 3$ ، پس:

$$\left. \begin{array}{l} 2a + b = 5 \\ a + b = 3 \end{array} \right\} \xrightarrow{\text{منها}} a = 2$$

گام سوم: دستگاه دو معادله و دو مجهول حاصل از (I) و (*) را حل می‌کنیم:

با جای‌گذاری $a = 2$ در $a + b = 3$ ، $b = 1$ می‌شود.

$$2c - b = 5 \rightarrow 2c = 5 + 1 = 6 \Rightarrow c = 3$$

گام چهارم: حالا در (II) به جای b قرار می‌دهیم ۱:

بنابراین $b + c = 1 + 3 = 4$ است.

مختصات رأس سهمی $f(x) = x^2 - 4x + 3$ نقطه $A(a, b)$ و مختصات رأس سهمی $g(x) = 2(x+1)^2 - 3$ نقطه $B(c, d)$ است.

مقدار $a - b + c - d$ چه قدر است؟

۵ (۴)

۱ (۳)

-۱ (۲)

-۲ (۱)

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۴

دروس Box

رأس سهمی

ضابطه هر سهمی به دو صورت است:

● **فرم استاندارد:** در فرم استاندارد، ضابطه سهمی به شکل $y = ax^2 + bx + c$ است که در آن $a \neq 0$ است. طول رأس سهمی

برابر $x_s = -\frac{b}{2a}$ است. حالا برای به دست آوردن عرض رأس سهمی دو روش داریم:

روش اول: طول رأس سهمی را در $y = ax^2 + bx + c$ جای گذاری کنیم تا عرض رأس سهمی به دست آید.

روش دوم: از رابطه $y_s = -\frac{\Delta}{4a}$ استفاده کنیم.

● **فرم مربع کامل شده:** در فرم مربع کامل شده، ضابطه سهمی به شکل $y = a(x-k)^2 + h$ است. طول رأس سهمی برابر ریشه

عبارت داخل پرانتز، یعنی برابر $x_s = k$ و عرض رأس سهمی برابر عدد ثابت خارج پرانتز، یعنی برابر $y_s = h$ است.

$$x_s = \frac{-b}{2a} = \frac{-(-4)}{2 \times 1} = \frac{4}{2} = 2$$

گام اول: طول رأس سهمی $f(x) = x^2 - 4x + 3$ برابر است با:

$$a=1 \quad b=-4 \quad c=3$$

گام دوم: برای پیدا کردن عرض رأس سهمی کافی است به جای x در $f(x) = x^2 - 4x + 3$ قرار دهیم:

$$f(x) = x^2 - 4x + 3 \xrightarrow{x=2} 2^2 - 4 \times 2 + 3 = 4 - 8 + 3 = -1 \Rightarrow y_s = -1$$

به جور دیگر

با استفاده از رابطه $y_s = -\frac{\Delta}{4a}$ هم می توانستیم عرض رأس را پیدا کنیم:

$$f(x) = x^2 - 4x + 3 \Rightarrow y_s = -\frac{\Delta}{4a} = -\frac{b^2 - 4ac}{4a} = -\frac{16 - 12}{4} = -\frac{4}{4} = -1$$

$$a=1 \quad b=-4 \quad c=3$$

$$x_s = a = 2$$

گام سوم: طبق گفته سؤال رأس این سهمی نقطه $A(a, b)$ است، پس:

$$y_s = b = -1$$

$$\xrightarrow[\text{پرانتز ۳- است.}]{\text{عدد ثابت خارج}} y_s = -3$$

$$g(x) = 2(x+1)^2 - 3$$

$$\xrightarrow[\text{پرانتز برابر ۱- است.}]{\text{ریشه عبارت داخل}} x_s = -1$$

گام چهارم: طول و عرض رأس سهمی $g(x) = 2(x+1)^2 - 3$ برابر است با:

$$x_s = c = -1$$

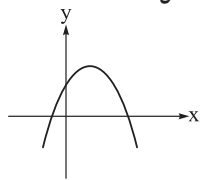
گام پنجم: رأس این سهمی نقطه $B(c, d)$ است، پس:

$$y_s = d = -3$$

$$a - b + c - d = 2 - (-1) - 1 - (-3) = 5$$

گام ششم: بنابراین:

شکل زیر، نمودار سهمی به معادله $y = ax^2 + bx + c$ است. در کدام گزینه علامت‌های ضرایب به درستی مشخص شده‌اند؟

(۲) a منفی - b مثبت - c منفی

(۱) a مثبت - b مثبت - c مثبت

(۴) a منفی - b مثبت - c مثبت

(۳) a منفی - b منفی - c مثبت

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۴

درس Box

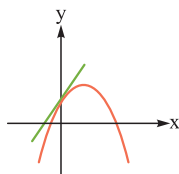
برای پیدا کردن علامت ضرایب سهمی $y = ax^2 + bx + c$ از جدول زیر کمک می‌گیریم:

منفی	صفر	مثبت	(علامت a) باید به رو به بالا و پایین بودن دهانه‌های سهمی توجه کنیم.
 $a < 0$	حواستون باشد که $a \neq 0$	 $a > 0$	(علامت b) باید به علامت شیب خط مماس بر سهمی در محل تقاطع با محور y توجه کنیم.
 $b < 0$	 $b = 0$	 $b > 0$	
 $c < 0$	 $c = 0$	 $c > 0$	(علامت c) باید به علامت عرض از مبدأ سهمی توجه کنیم.

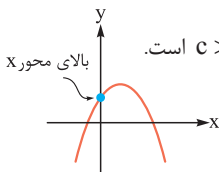
پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: دهانه‌های سهمی رو به پایین هستند، پس $a < 0$ است.

گام دوم: شیب خط مماس بر سهمی در محل تقاطع با محور y مثبت است، پس $b > 0$ است.

گام سوم: عرض از مبدأ سهمی مثبت است (سهمی بالای محور x به محور y برخورد کرده)، پس $c > 0$ است.

ریاضی و آمار

دو سهمی به معادله‌های $f(x) = 2x^2 - 5x + 4$ و $g(x) = -x^2 - 8x + 10$ در دو نقطه با هم برخورد می‌کنند. نسبت طول این دو نقطه

کدام می‌تواند باشد؟

$$-1/4$$

$$\frac{-4}{3} (3)$$

$$\frac{-3}{2} (2)$$

$$-2 (1)$$

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۴

درتس Box

برای پیدا کردن طول نقاط تقاطع دو تابع f و g ، کافی است جواب‌های معادله $f(x) = g(x)$ را پیدا کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: برای پیدا کردن طول نقاط تقاطع دو سهمی f و g ، معادله $f(x) = g(x)$ را حل می‌کنیم:

$$f(x) = g(x) \Rightarrow 2x^2 - 5x + 4 = -x^2 - 8x + 10$$

گام دوم: همه عبارت‌ها را به سمت چپ معادله می‌بریم:

$$2x^2 - 5x + 4 + x^2 + 8x - 10 = 0 \Rightarrow 3x^2 + 3x - 6 = 0 \xrightarrow{\div 3} x^2 + x - 2 = 0$$

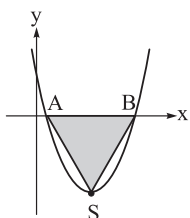
$$\xrightarrow{\text{تجزیه}} (x+2)(x-1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x = -2 \\ x = 1 \end{cases}$$

گام سوم: طول نقاط تقاطع $x = -2$ و $x = 1$ است، پس نسبت طول نقاط تقاطع برابر $-2 = -\frac{2}{1}$ یا $\frac{1}{-2} = -\frac{1}{2}$ می‌شود که در بین گزینه‌ها -2 را داریم.

ریاضی و آمار

شکل زیر نمودار سهمی با ضابطه $f(x) = x^2 - 6x + 5$ است. مساحت مثلث ABS چه قدر است؟ (S رأس سهمی است.)

۲ (۱)

۴ (۲)

۸ (۳)

۱۶ (۴)

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳

Hint

نقاط A و B ، نقاط برخورد سهمی با محور x هستند، پس طول این دو نقطه برابر ریشه‌های معادله $x^2 - 6x + 5 = 0$ است. مختصات نقطه S هم که به سادگی به دست می‌آید.

درس Box

طول نقاط تلاقی تابع f با محور x ، جواب‌های معادله $f(x) = 0$ است.

گام اول: برای پیدا کردن طول نقاط A و B ، باید معادله $f(x) = 0$ را حل کنیم:

$$f(x) = 0 \Rightarrow x^2 - 6x + 5 = 0 \xrightarrow{\text{تجزیه}} (x-5)(x-1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x=1 \\ x=5 \end{cases}$$

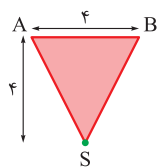
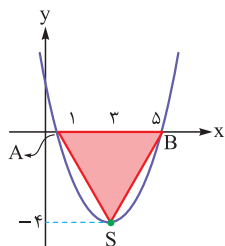
بنابراین طول نقاط A و B به ترتیب برابر ۱ و ۵ است.

گام دوم: مختصات رأس S را پیدا می‌کنیم:

$$f(x) = x^2 - 6x + 5 = 0 \Rightarrow \begin{cases} x_s = -\frac{b}{2a} = -\frac{-6}{2 \times 1} = \frac{6}{2} = 3 \\ y_s = -\frac{\Delta}{4a} = -\frac{b^2 - 4ac}{4a} = -\frac{36 - 20}{4} = -\frac{16}{4} = -4 \end{cases}$$

$a=1 \quad b=-6 \quad c=5$

گام سوم: بنابراین داریم:

گام چهارم: قاعده مثلث ABS برابر ۴ واحد و اندازه ارتفاع آن هم برابر ۴ واحد است، پس مساحت این مثلث برابر است با:

$$\text{مساحت} = \frac{\text{ارتفاع} \times \text{قاعده}}{2} = \frac{4 \times 4}{2} = 8$$

مختصات رأس سهمی $y = ax^2 + bx + c$ نقطه $S(2, 2)$ است. اگر این سهمی از نقطه $(1, 3)$ بگذرد، کدام $a - c$ کدام است؟

-۲ (۴)

-۵ (۳)

-۷ (۲)

-۹ (۱)

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: مختصات رأس سهمی $S(2, 1)$ است، پس:

$$x_s = 2 \xrightarrow{x_s = \frac{-b}{2a}} \frac{-b}{2a} = 2 \Rightarrow -b = 4a \Rightarrow \boxed{b = -4a}$$

$$y_s = 2 \xrightarrow{y_s = \frac{-\Delta}{4a}} \frac{-\Delta}{4a} = 2 \Rightarrow -\Delta = 8a \Rightarrow \Delta = -8a$$

$$\Rightarrow b^2 - 4ac = -8a \xrightarrow{b = -4a} (-4a)^2 - 4ac = -8a \Rightarrow 16a^2 - 4ac = -8a \quad (*)$$

گام دوم: دقت کنید در هر سهمی با معادله $y = ax^2 + bx + c$ ، $a \neq 0$ است، پس می‌توانیم طرفین تساوی (*) را به a تقسیم کنیم:

$$16a^2 - 4ac = -8a \xrightarrow{\div a} 16a - 4c = -8 \xrightarrow{\div 4} 4a - c = -2 \quad (I)$$

گام سوم: طبق گفته سؤال سهمی از نقطه $(1, 3)$ می‌گذرد:

$$y = ax^2 + bx + c \xrightarrow{\substack{x,y \\ (1,3)}} 3 = a + b + c \xrightarrow{b = -4a} 3 = a - 4a + c \Rightarrow -3a + c = 3 \quad (II)$$

$$\left. \begin{array}{l} 4a - c = -2 \\ -3a + c = 3 \end{array} \right\} \xrightarrow{\text{جمع}} a = 1$$

گام چهارم: با حل دستگاه حاصل از دو معادله و دو مجهول (I) و (II) داریم:

$$4a - c = -2 \Rightarrow 4 - c = -2 \Rightarrow c = 6$$

با جای‌گذاری $a = 1$ در $4a - c = -2$ داریم:

بنابراین $a - c = 1 - 6 = -5$ است.

۱۰ تابع هزینه شرکتی $C(x) = 5x + 100$ و تابع درآمد آن $R(x) = -x^2 + 45x$ است. بیشترین مقدار سود این شرکت چه قدر است و به ازای تولید چند واحد کالا به دست می آید؟

$$20 - 735 \quad (2)$$

$$20 - 300 \quad (1)$$

$$25 - 725 \quad (4)$$

$$25 - 300 \quad (3)$$

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۴

درس Box

 در هر مسئله اقتصادی اگر x مقدار یا تعداد محصول باشد، سه رابطه مهم زیر تعریف می شوند:

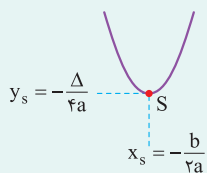
 تابع هزینه یا $C(x)$: هزینه تولید x واحد کالا

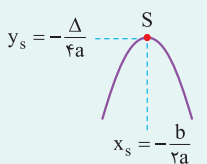
 تابع درآمد یا $R(x)$: درآمد حاصل از فروش x واحد کالا

 تابع سود یا $P(x)$: سود حاصل از فروش x واحد کالا

$$P(x) = R(x) - C(x)$$

حالا ارتباط میان سه تابع به شکل مقابل است:

max یا min سهمی: در هر تابع درجه دوم با ضابطه $y = ax^2 + bx + c$ ؛ اگر $a > 0$ باشد نمودار سهمی به شکل زیر می شود:

 همان طور که می بینید در این حالت سهمی کمترین مقدار (یا min) دارد که مقدار آن برابر است با:

$$\min = y_s = -\frac{\Delta}{4a}$$

 حالا اگر $a < 0$ باشد، نمودار سهمی به شکل مقابل می شود:

 همان طور که می بینید در این حالت سهمی بیشترین مقدار (یا max) دارد که مقدار آن برابر است با:

$$\max = y_s = -\frac{\Delta}{4a}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ابتدا تابع سود شرکت را به دست می آوریم:

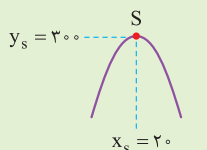
$$P(x) = R(x) - C(x) = -x^2 + 45x - (5x + 100) = -x^2 + 40x - 100 \Rightarrow P(x) = -x^2 + 40x - 100$$

$a = -1 \quad b = 40 \quad c = -100$

گام دوم: تابع سود این شرکت تابعی درجه دوم با a منفی شد، پس این سهمی بیشترین مقدار (ماکزیمم) دارد:

$$x_s = -\frac{b}{2a} = -\frac{40}{-2} = 20$$

$$y_s = -\frac{\Delta}{4a} = -\frac{b^2 - 4ac}{4a} = -\frac{1600 - 400}{-4} = -\frac{1200}{-4} = 300$$

گام سوم: پس نمودار تقریبی سود این شرکت به شکل مقابل است:

 بنابراین بیشترین مقدار سود این شرکت برابر 300 واحد است و به ازای تولید 20 کالا به دست می آید.

۱۱ کدام گزینه اطلاعات نادرستی دربارهٔ سبک و سبک‌شناسی به دست می‌دهد؟

- (۱) به مجموعه ویژگی‌هایی که شاعر یا نویسنده در نحوهٔ بیان اندیشه به کار می‌گیرد، سبک می‌گویند.
- (۲) سبک در اصطلاح ادبی، شیوهٔ خاص یک اثر یا مجموعه‌ای از آثار ادبی است.
- (۳) در ادبیات، سبک‌های مشخصی وجود دارد که شاعر یا نویسنده موظف است از آن‌ها پیروی کند.
- (۴) سبک‌های ادبی معمولاً محصول اوضاع سیاسی، فرهنگی و اجتماعی عصر شاعر و نویسنده است.

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

سبک در ادبیات، می‌تواند فردی باشد و در واقع، شیوهٔ بیان هر نویسنده یا شاعر سبک شخصی اوست. از این دید، می‌توان گفت به تعداد شاعران و نویسندگان جهان، سبک وجود دارد. در واقع، اطلاعات، دانش، ذوق و استعدادهاى افراد متفاوت است، اما در عین تفاوت شباهت‌هایی نیز در نحوهٔ بیان برخی از شاعران و نویسندگان وجود دارد که آنان را در یک دسته جای می‌دهد. بنابراین برخلاف گزینهٔ (۳)، در ادبیات، الزامی به پیروی از سبک مشخصی وجود ندارد، بلکه معمولاً در یک دورهٔ زمانی یا در یک حوزهٔ جغرافیایی، ممکن است سخن شاعران و نویسندگان تا حد زیادی به هم شباهت داشته باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۲ بر پایه نظریه ارسطو، سبک‌های «عرفانی، عامیانه، تعلیمی و فلسفی» به ترتیب در کدام دسته‌بندی‌ها جای می‌گیرند؟

(۱) هدف - قلمرو دانشی - مخاطب - موضوع و نوع

(۲) قلمرو دانشی - هدف - موضوع و نوع - مخاطب

(۳) موضوع و نوع - مخاطب - هدف - قلمرو دانشی

(۴) موضوع و نوع - مخاطب - قلمرو دانشی - هدف

مشاوره اطلاعات مربوط به تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی را در کتاب درسی باید موبه‌مو به خاطر بسپاری و بهتر از حفظ کردن، این است که آن را بفهمی؛ مثلاً با خودت مرور کنی که «عرفانی، عامیانه، تعلیمی یا فلسفی» بودن، با کدام یک از انواع دسته‌بندی‌ها متناسب‌اند.

زیرمبحث: درس ۷

براساس نظریه ارسطو، سبک عرفانی براساس موضوع و نوع، سبک عامیانه براساس مخاطب، سبک تعلیمی براساس هدف و سبک فلسفی براساس قلمرو دانشی تقسیم‌بندی شده‌اند.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

در کدام گزینه همه آثار نام برده از نمونه‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی‌اند؟

(۱) کشف‌المحجوب - سفرنامه ناصر خسرو - تاریخ بلعمی - کیمیای سعادت

(۲) کیمیای سعادت - تاریخ بیهقی - سیاست‌نامه - قابوس‌نامه

(۳) سیاست‌نامه - کشف‌المحجوب - تاریخ بیهقی - شاهنامه ابومنصوری

(۴) قابوس‌نامه - کیمیای سعادت - التفهیم - سفرنامه ناصر خسرو

زیرمبعض: درس ۷

درس‌Box

«ترجمه تفسیر طبری، تاریخ بلعمی، التفهیم و شاهنامه ابومنصوری» از نمونه‌های نثر دوره سامانی‌اند.

«تاریخ بیهقی، قابوس‌نامه، سفرنامه ناصر خسرو، سیاست‌نامه، کیمیای سعادت و کشف‌المحجوب» از نمونه‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی‌اند.

در این گزینه همه آثار نام برده، ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی را دارند. در گزینه‌های دیگر، به ترتیب «تاریخ بلعمی، شاهنامه ابومنصوری و التفهیم» مربوط به دوره سامانی هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام عبارت درباره ویژگی‌های مختلف شعر سبک خراسانی نادرست است؟

- (۱) قالب غزل در اواخر این دوره رشد می‌کند: ویژگی ادبی
- (۲) در این دوره تلفظ برخی کلمات با شکل امروزی آن‌ها تفاوت دارد: ویژگی زبانی
- (۳) بیشتر روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است: ویژگی فکری
- (۴) شعر واقع‌گراست و توصیفات عمدتاً طبیعی، ساده، محسوس و عینی است: ویژگی ادبی

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

واقع‌گرا بودن شعر در سبک خراسانی و این‌که توصیفات این‌گونه شعرها طبیعی، ساده، محسوس و عینی هستند، مربوط به ویژگی‌های «فکری» این دوره است و نه ویژگی‌های ادبی.

دقت کن که هنگام مطالعه این موارد در کتاب درسی برای هر ویژگی یک واژه کلیدی در نظر بگیری تا بعداً در گزینه‌ها بتوانی آن‌ها را پیدا کنی؛ این‌طوری:

تیزبازی

گزینه (۱): قالب غزل در اواخر این دوره رشد می‌کند: ویژگی ادبی (قالب مربوط به ویژگی‌های ادبی است).

گزینه (۲): در این دوره تلفظ برخی کلمات با شکل امروزی آن‌ها تفاوت دارد: ویژگی زبانی (تلفظ کلمات ویژگی زبانی است).

گزینه (۳): بیشتر روح حماسه بر ادبیات این دوره حاکم است: ویژگی فکری (روح به معنی حال و هوای اثر، ویژگی فکری است).

گزینه (۴): شعر واقع‌گراست و توصیفات عمدتاً طبیعی، ساده، محسوس و عینی است: ویژگی فکری (واقع‌گرا بودن ویژگی فکری است).

۱۵

با توجه به دوره‌های تاریخی نثر فارسی بر پایه تقسیم‌بندی محمدتقی بهار، در چند مورد، سبک نثر به بازه زمانی آن نادرست نسبت داده شده است؟
 (۵۵۰ تا ۶۱۶ ه. ق.: دوره نثر فنی) / (۳۰۰ تا ۴۵۰ ه. ق.: دوره سامانی) / (۱۲۰۰ تا ۱۳۰۰ ه. ق.: دوره نثر مصنوع) / (۴۵۰ تا ۵۵۰ ه. ق.: دوره غزنوی و سلجوقی اول) / (۱۳۰۰ ه. ق. تا امروز: دوره ساده‌نویسی)

۱ (۴)

۲ (۳)

۳ (۲)

۴ (۱)

زیرمبحث: درس ۷

کارت Box

سبک نثر فارسی براساس نظریه بهار، به شش دوره تقسیم می‌شود:

- ۱) دوره سامانی (۳۰۰ تا ۴۵۰ ه. ق.)
- ۲) دوره غزنوی و سلجوقی اول (۴۵۰ تا ۵۵۰ ه. ق.)
- ۳) دوره سلجوقی دوم و خوارزمشاهیان، نثر فنی (۵۵۰ تا ۶۱۶ ه. ق.)
- ۴) دوره سبک عراقی، نثر مصنوع (۶۰۰ تا ۱۲۰۰ ه. ق.)
- ۵) دوره بازگشت ادبی (۱۲۰۰ تا ۱۳۰۰ ه. ق.)
- ۶) دوره ساده‌نویسی (۱۳۰۰ ه. ق. تا امروز)

تنها در مورد سوم، سبک نثر به بازه زمانی آن نادرست نسبت داده شده است. بازه زمانی ۱۲۰۰ تا ۱۳۰۰ ه. ق. مربوط به دوره بازگشت ادبی است و بازه زمانی دوره نثر مصنوع، یعنی همان سبک عراقی، سال‌های «۶۰۰ تا ۱۲۰۰ ه. ق.» است.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

۱۶

عبارات نام برده در کدام گزینه، ویژگی‌های نثر سامانی را توصیف می‌کنند؟

- (الف) این نوع نثر در لفظ و معنا دارای ایجاز و اختصار است.
 (ب) در متن‌ها تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار دیده می‌شود.
 (ج) فعل یا اسم، به حکم ضرورت معنی تکرار می‌شود.
 (د) کلمات، بیشتر با نشانه‌های فارسی جمع بسته می‌شوند تا با نشانه‌های عربی.
 (ه) در جمله‌ها افعال به قرینه حذف می‌شوند.

(۲) ب - ج - ه

(۱) الف - ب - د

(۴) الف - ج - د

(۳) ج - د - ه

زیرمبحث: درس ۷

درتس Box

نثر دوره اول را به طور کلی در دو شاخه بررسی می‌کنیم:

(۱) دوره سامانی (۲) دوره غزنوی و سلجوقی

ویژگی‌های نثر دوره سامانی:

- ایجاز و اختصار در لفظ و معنا
 - تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی
 - کوتاهی جملات
 - لغات کم کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد
 - بهره‌گیری کم‌تر از لغات عربی
 - افزایش کاربرد نشانه‌های جمع فارسی بر جمع عربی
- ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی:
- اطناب (جمله‌ها معمولاً طولانی هستند).
 - تمثیل و استشهاد به آیات، احادیث و اشعار
 - حذف افعال به قرینه
 - افزایش کاربرد لغات عربی (نسبت به دوره قبل)

در عبارت‌های «الف»، «ج» و «د» ویژگی‌های نثر دوره سامانی و در عبارت‌های «ب» و «ه» ویژگی‌های نثر دوره غزنوی و سلجوقی توصیف شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام بیت فاقد ویژگی برجسته‌ای از ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی است؟

- (۱) خرد بهتر از هر چه ایزد بداد ستایش خرد را به از راه داد
(۲) چنان بد که یک روز بر تخت عاج نهاده به سر بر ز پیروزه تاج
(۳) چو ضحاک شد بر جهان شهریار بر او سالیان انجمن شد هزار
(۴) بپوشید تن را به چرم پلنگ که جوشن نبود و نه آیین جنگ

زیرمبدا: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این گزینه نمونه برجسته‌ای از ویژگی‌های زبانی سبک خراسانی دیده نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): استفاده از دو نشانه برای یک متمم: نهاده به سر بر ز پیروزه تاج

گزینه (۳): تفاوت تلفظ برخی از کلمات در مقایسه با زبان امروز (هزار / هزار)

گزینه (۴): کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات در مقایسه با دوره‌های بعد: جوشن (زره)

متن زیر از ترجمه تفسیر طبری برگزیده شده است. کدام یک از ویژگی‌های نام‌برده، در عبارت زیر برجسته است؟

«و چون ابرهه را چشم بر عبدالمطلب افتاد، حالی حرمت او را از تخت فرو آمد و بنشست با عبدالمطلب و او را گفت که یا پیر، حاجت خواه.»

(۱) اطناب

(۲) تکرار

(۳) تمثیل

(۴) لغات کم کاربرد فارسی

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه تفسیر طبری، از متون نثر دوره سامانی است. دو ویژگی اطناب و تمثیل (گزینه‌های (۱) و (۳))، مربوط به نثر دوره غزنوی و سلجوقی‌اند. دو ویژگی تکرار فعل و اسم به حکم ضرورت معنی و وجود لغات کم کاربرد فارسی در مقایسه با دوره‌های بعد، از ویژگی‌های نثر دوره سامانی‌اند که از میان آن‌ها تنها گزینه (۲)، یعنی تکرار، ویژگی برجسته در این عبارت است. تکرار واژه عبدالمطلب، نمونه‌ای از ویژگی تکرار در نثر دوره سامانی است.

از میان ابیات زیر، چند بیت آراسته به آرایهٔ سجع است؟

- الف) ای ساربان آهسته رو کارام جانم می‌رود
 ب) گفتم به نیرنگ و فسون پنهان کنم ریش درون
 ج) او می‌رود دامن‌کشان من زهر تنهایی چشان
 د) با آن همه بیداد او وین عهد بی‌بنیاد او
 ه) باز آی و بر چشمم نشین ای دلستان نازنین
 و) صبر از وصال یار من برگشتن از دلدار من

۳ (۱)

۴ (۲)

۵ (۳)

۶ (۴)

زیرمبمش: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

می‌دانیم آرایهٔ سجع تنها مربوط به نثر نیست و در برخی شعرها هم می‌توان آرایهٔ سجع یافت. در همهٔ ابیات مورد سؤال، به جز مورد «الف»، شاعر بیت را به چهار قسمت تقسیم کرده و در پایان سه بخش از آن، واژه‌هایی را آورده که با هم سجع متوازی یا مطرف دارند:

- ب) گفتم به نیرنگ و فسون پنهان کنم ریش درون
 ج) او می‌رود دامن‌کشان من زهر تنهایی چشان
 د) با آن همه بیداد او وین عهد بی‌بنیاد او
 ه) باز آی و بر چشمم نشین ای دلستان نازنین
 و) صبر از وصال یار من برگشتن از دلدار من
- پنهان نمی‌ماند که خون بر آستانم می‌رود
 دیگر می‌پرس از من نشان، کز دل نشانم می‌رود
 در سینه دارم یاد او یا بر زبانم می‌رود
 کاشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می‌رود
 گر چه نباشد کار من هم کار از آنم می‌رود

۲۰

ارزش موسیقایی کدام سجع در کدام گزینه بیشتر است؟

(۱) آزدن دوستان چهل است و کفارت یمین سهل.

(۲) ملک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع.

(۳) آن که بر دینار دسترس ندارد، در همه دنیا کس ندارد.

(۴) محبت را غایت نیست، از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

سجع‌ها از نظر ارزش موسیقایی، به ترتیب از ارزش بیشتر به کمتر، شامل سجع متوازی، سجع مطّرف و سجع متوازن است. در حقیقت، هر چه واژه‌ها بیشتر «هم‌آهنگ» باشند، موسیقی زیباتری می‌سازند؛ بنابراین ارزش موسیقایی سجعی بیشتر است که واژه‌ها در آن بیشترین شباهت آوایی را داشته باشند و این همان سجع متوازی است؛ کمتر از آن، مطّرف و کمتر از آن، متوازن است. در میان گزینه‌ها، گزینه (۱) که دارای سجع متوازی است (چهل و سهل)، بیشترین ارزش موسیقایی را دارد؛ پس از آن، گزینه‌های (۳) و (۴) با سجع مطّرف (دسترس و کس) و (غایت و نهایت)، و در نهایت، گزینه (۲) با سجع متوازن (باطل و ضایع).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر کدام از جفت‌واژه‌های نام‌برده، در پایان دو جمله می‌توانند آرایهٔ سجع پدید بیاورند. در چند مورد نوع سجع، نادرست ذکر شده است؟
«داغ و درد (متوازن / خواب و ثواب (متوازی) / بتابد و نیابد (مطرف) / شود و رود (متوازی) / جود و وجود (مطرف) / حیف و طرح (متوازن) / بکوشد و بخروشد (متوازی) / خاک و هلاک (مطرف)»

۱ (۴)

۲ (۳)

۳ (۲)

۴ (۱)

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

شناخت سجع: سجع، هم‌آهنگ‌بودن واژه‌های پایان جملات است. این هم‌آهنگی انواع و اندازه‌هایی دارد که براساس آن، سجع به سه نوع «متوازن، مطرف و متوازی» تقسیم می‌شود:

- ۱) **سجع متوازن:** دو واژه فقط «هم‌وزن» اند، یعنی تعداد هجاهایشان یکسان است؛ نمونه: طالب علم عزیز است و طالب مال ذلیل.
- ۲) **سجع مطرف:** دو واژه فقط «هم‌پایان» اند، یعنی مصوّت و صامت پایانی آن‌ها یکسان است؛ نمونه: محبّت را غایت نیست، از بهر آن‌که محبوب را نهایت نیست.
- ۳) **سجع متوازی:** دو واژه هم «هم‌آهنگ» و هم «هم‌پایان» اند؛ نمونه: باران رحمت بی‌حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی‌دریش همه‌جا کشیده.

از میان جفت‌واژه‌های نام‌برده در سه مورد، نوع سجع نادرست ذکر شده است. شکل درست این موارد به این صورت است: خواب و ثواب (مطرف) / بتابد و نیابد (متوازی) / بکوشد و بخروشد (مطرف)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۲ مفهوم کدام بیت در برابر آن به درستی نوشته نشده است؟

- (۱) الا یا خیمگی خیمه فروهل
(۲) یا بزرگی و عزّ و نعمت و جاه
(۳) همیشه شاد و ندانستمی که غم چه بود
(۴) همچو لوح زمردین گشته است
- که پیشاهنگ بیرون شد ز منزل (توصیه به توقف و استراحت)
یا چو مردانت مرگ رویاروی (همت، لازمه کامیابی)
دلم نشاط و طرب را فراخ میدان بود (حسرت بر روزگار جوانی)
دشت همچون صحیفه‌ای ز رخام (توصیف طبیعت)

زیرمبمش: درس‌های ۶ و ۷

برخلاف چیزی که در گزینه (۱) آمده، مفهوم این بیت توصیه به حرکت است. «خیمه فروهل»، یعنی خیمه را برچین و آماده سفر شو.

دقت کن که برای درک سریع و مطمئن مفهوم بیت‌ها، به دنبال عبارتهای کلیدی می‌گردیم:

- گزینه (۱): خیمه فروهل: آماده حرکت شو → توصیه به حرکت
گزینه (۲): بزرگی و عز: اهمیت عزت نفس → همت، لازمه کامیابی
گزینه (۳): ندانستمی: نمی‌دانستم (الان می‌دانم) / بود (الان نیست) → حسرت بر روزگار جوانی
گزینه (۴): دشت همچون ...: تشبیه دشت به مرمر → توصیف طبیعت

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

۳۳ کدام گزینه با عبارت «ارادت بی چون، یکی را از تخت شاهی فرو آرد و دیگری را در شکم ماهی نگو دارد.» تناسب معنایی بیشتری دارد؟

(۱) یاری بر سر این برف و باران	به سوی کشت آن باران فرستی
(۲) یکی را که در بند بینی میخند	مبادا که ناگه درافتی به بند
(۳) مستی و قلندری و گمراهی به	یک جرعه می ز ماه تا ماهی به
(۴) ز دلها همه بیم بیرون کنید	نیایش به دارای بی چون کنید

زیرمبحث: درس ۶

✓ پاسخ خیلی تشریحی

مفهوم عبارت سؤال این است که «عزت و ذلت به دست خداست.»

در گزینه (۱) هم درون مایه همین موضوع است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): نکوهش شادمانی از گرفتاری دیگران

گزینه (۳): توصیه به خوش‌باشی

گزینه (۴): دعوت به آرامش خاطر و نیایش به درگاه خداوند

دقت کن که در گزینه (۱) هم مانند عبارت سؤال، هم سخن از عزت است و هم ذلت و هر دو به دست خداوند است. این دو با هم مقایسه شده‌اند و همین مقایسه و تقابل موجب شکل‌گیری مفهوم شده است.

تیزبازی

۳۴ مفهوم کدام گزینه از مفهوم بیت «بشنو از نی چون حکایت می کند / از جدایی ها شکایت می کند» دورتر است؟

- (۱) نگارم شد و شد ز هجرش مرا
(۲) ای مونس جان لطف توام مرهم ریش
(۳) بشنو از هر که بود پند و بدان باز مشو
(۴) شب فراق که داند که تا سحر چند است
- هم از دل نشاط و هم از روی رنگ
بس باد جفا و دوریات باز اندیش
که چو من بنده بود ابله و با قلب سلیم
مگر کسی که به زندان عشق در بند است

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓ مفهوم گزینه (۳): توصیه به پندپذیری صرف نظر از شخصیت گوینده پند مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه های دیگر: غم فراق

مفهوم عبارت زیر را از کدام گزینه می‌توان دریافت؟

«باران رحمت بی‌حسابش همه را رسیده و خوان نعمت بی‌دریغش، همه‌جا کشیده.»

- (۱) نه کردگاری و بر توست رزق خرد و بزرگ
 (۲) روزی او می‌خورند عارف و عامی
 (۳) رزق بی‌کوشش نمی‌آید به کف، حرف است این
 (۴) مگر که در ازل ای شاه حکم رزق و اجل
- نه روزگاری و بر توست حکم سود و زیان
 نعمت او می‌برند مؤمن و کافر
 نیم نائی می‌رسد تا نیم جانی در تن است
 نگین و تیغ تو را داد ایزد متعال

زیرمبمش: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۲): روزی‌رسانی فراگیر خداوند

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ستایش ممدوح و نسبت‌دادن روزی‌رسانی و حکمرانی به او

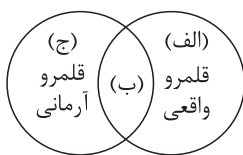
گزینه (۳): امیدواری به دریافت روزی بدون تلاش

گزینه (۴): ستایش ممدوح و ازلی‌دانستن روزی‌رسانی و جان‌ستانی در او

مراقب باش که واژه‌های کلیدی و مفید در تشخیص مفهوم را با غلط‌اندازها اشتباه نگیری! همه گزینه‌ها نشانه‌هایی از رزق و روزی دارند، اما تنها در گزینه (۲) به این موضوع اشاره شده که روزی‌رسانی خداوند فراگیر است و به همه می‌رسد.

گول نخوری ✗

هر یک از موارد زیر به ترتیب در کدام قسمت از نمودار قرار می‌گیرد؟

- استکبارستیزی در جامعه امروز ما
- ناپسندیدن اسراف و تبذیر
- تجمل‌گرایی در خانواده‌های ایرانی

(۲) «الف» - «ب» - «ج»

(۱) «ج» - «ب» - «الف»

(۴) «ب» - «ج» - «الف»

(۳) «ب» - «الف» - «ج»

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

قلمرو واقعی: ارزش‌هایی که مردم یک جامعه به آن‌ها عمل می‌کنند.

قلمرو آرمانی: ارزش‌هایی که مردم یک جامعه از آن‌ها جانبداری می‌کنند و رعایت آن‌ها را لازم می‌دانند، اما در عمل ممکن است برخی از آن‌ها را نادیده بگیرند.

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

- استکبارستیزی در جامعه ما تا پیش از انقلاب اسلامی یک آرمان بود که با وقوع انقلاب اسلامی به یک واقعیت تبدیل شد؛ بنابراین از آرمان‌هایی است که وارد قلمرو واقعی نیز شده، یعنی در جای خالی (ب) در نمودار قرار می‌گیرد.
- ناپسندیدن اسراف و تبذیر جزء آرمان‌هایی است که وارد قلمرو واقعی جهان اجتماعی ما نشده، اما به دلیل قرارگرفتن در باور عمومی جامعه در بخش قلمرو آرمانی (ج) قرار می‌گیرد.
- تجمل‌گرایی در قلمرو واقعی جهان اجتماعی ما وجود دارد، اما جزء آرمان‌های ما نیست، اما به دلیل قرارگرفتن در باور عمومی جامعه در بخش قلمرو واقعی (الف) قرار می‌گیرد.

نکته

قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده‌اند و مرز آن‌ها براساس عمل مردم تغییر می‌کند. هر اندازه مردم مطابق ارزش‌ها عمل کنند، به همان اندازه آرمان‌ها وارد قلمرو واقعی جهان اجتماعی می‌شوند، اما اگر مردم به ارزش‌هایی که در قلمرو آرمانی جامعه رعایت آن‌ها را لازم می‌دانند عمل نکنند، قلمرو واقعی از آرمان‌ها فاصله می‌گیرد.

کدام گزینه در مورد حق و باطل بودن عقاید و ارزش‌ها، نادرست است؟

- (۱) هر بخش از جهان اجتماعی که به لحاظ علمی قابل دفاع نباشد و براساس خرافات شکل گرفته باشد، باطل و بخش‌هایی که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، حق است.
- (۲) حق و باطل بودن عقاید و ارزش‌های کلان دربارهٔ انسان و جهان را با روش‌ها و علوم تجربی نمی‌توان شناخت. بلکه علوم مبتنی بر عقل و وحی، دو ابزار مهم برای شناخت عقاید و ارزش‌ها هستند.
- (۳) جهان‌های اجتماعی نمی‌توانند بر مدار حق و باطل بچرخند، اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آن‌ها، آگاهی یا جهل آن‌ها و توجه یا بی‌توجهی آن‌ها، دچار تغییر می‌شود.
- (۴) اگر جوامع، حقایق را نشانند، به آن ایمان نیاورند و مطابق آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود را نسبت به حقایق از دست بدهند، از حق گسسته و به سوی باطل گام برمی‌دارند.

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

ابزارهای شناخت حق و باطل بودن عقاید و ارزش‌ها:

- عقل و وحی ← دو ابزار مهم شناخت عقاید و ارزش‌ها
- علوم تجربی ← فقط می‌تواند بودن یا نبودن ارزش‌ها و پیامدهای اجتماعی و تاریخی آن‌ها را بشناسد و برای داوری دربارهٔ حق و باطل بودن آن‌ها راهی ندارد.
- علوم اجتماعی ← اگر علم را به علوم تجربی محدود نکند، می‌تواند دربارهٔ حق یا باطل بودن واقعیت‌ها و آرمان‌های جهان اجتماعی داوری کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت نادرست:

حقایق خود ثابت هستند ولی از جهت قرار گرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی تغییرپذیر هستند، یعنی برای جهان‌های اجتماعی امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد و ... جهان‌های اجتماعی می‌توانند بر مدار حق و باطل بچرخند، اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آن‌ها، دچار تغییر نمی‌شود.

۲۸

هر یک از عبارات زیر با کدام گزینه در ارتباط است؟

- ارزیابی واقعیت‌های هر جهان اجتماعی
- تغییر رمز قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی
- راه ورود عقاید و ارزش‌های حقیقی به قلمرو آرمانی
- ثابت‌اند، اما به لحاظ قرارگیری در قلمرو آرمانی و واقعی، تغییرپذیرند.

●

(۱) در پرتو آرمان‌های آن - عمل مردم - ایمان - حقایق

(۲) در پرتو عقاید آن - هنجارها - عقاید - حق و باطل

(۳) در پرتو ارزش‌های آن - ایمان - عمل مردم - عقاید و ارزش‌ها

(۴) در پرتو هنجارهای آن - عقاید مردم - هنجارها - آرمان‌های جهان اجتماعی

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- واقعیت‌های هر جهان اجتماعی را می‌توان در پرتو آرمان‌های آن ارزیابی کرد. اگر مردمی مطابق آرمان‌های خود عمل کنند، فاصله میان قلمرو واقعی و آرمانی خود را کاهش می‌دهند.
- قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده‌اند و رمز آن‌ها براساس عمل مردم تغییر می‌کند.
- جوامع مختلف با ایمان به عقاید و ارزش‌های حقیقی، آن‌ها را به قلمرو آرمانی خود وارد می‌کنند و اگر هنجارها و اعمال خود را نیز براساس این عقاید و ارزش‌ها سامان دهند، آن‌ها را به قلمرو واقعی وارد نموده‌اند.
- حقایق هر چند خود ثابت‌اند، اما از جهت قرارگرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی، تغییرپذیرند.

نکته

«ایمان»، کلیدواژه قلمرو آرمانی و «عمل یا هنجار» کلیدواژه قلمرو واقعی است.

- «حق و باطل» ثابت هستند، اما در یک زمان واحد در جهان‌های اجتماعی مختلف یا در زمان‌های متفاوت در یک جهان واحد، می‌توانند در قلمرو آرمانی یا واقعی قرار بگیرند. یعنی برای جهان اجتماعی، امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد، همان‌گونه که امکان خروج از باطل و قبول حق وجود دارد.

۲۹

به ترتیب «روستایی بودن»، «جنسیت» و «مؤدب بودن» کدام ویژگی‌های هویتی را دارند؟

(۱) انتسابی، اجتماعی و متغیر - انتسابی، فردی و متغیر - اکتسابی، اجتماعی و متغیر

(۲) انتسابی، اجتماعی و ثابت - انتسابی، فردی و ثابت - اکتسابی، فردی و متغیر

(۳) اکتسابی، اجتماعی و متغیر - اکتسابی، فردی و متغیر - انتسابی، فردی و ثابت

(۴) انتسابی، فردی و ثابت - اکتسابی، اجتماعی و ثابت - انتسابی، اجتماعی و ثابت

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

«روستایی بودن» یا «جنسیت» ویژگی‌های انتسابی به دلیل این‌که در شکل‌گیری یا به وجود آمدن آن نقش و سهمی نداریم. ما در شکل‌گیری بعضی ویژگی‌های هویتی مانند دختر یا پسر بودن، مکان و زمان تولد نقشی نداریم، ولی بخشی از ویژگی‌های هویتی مانند صفات اخلاقی و روانی را خودمان شکل می‌دهیم یا در شکل‌گیری آن نقش و سهم بسیاری داریم که به آن‌ها ویژگی‌های اکتسابی می‌گوییم.

برخی ویژگی‌های هویتی تغییر می‌کند، مانند مؤدب بودن، دانایی و ثروت که به آن‌ها متغیر می‌گویند؛ ولی برخی ویژگی‌ها تغییر نمی‌کنند و ثابت هستند مانند زمان و مکان تولد، روستایی بودن یا جنسیت.

برخی از ویژگی‌های ما فردی هستند مانند تنبلی یا مؤدب بودن و به خود ما مربوط می‌شود ولی بعضی از ویژگی‌ها را فرد با ارتباط با دیگران یا عضویت در گروه‌های اجتماعی به دست می‌آورد که اشاره به ویژگی‌های اجتماعی دارد.

روستایی بودن ← انتسابی، اجتماعی و ثابت

درست است که فرد روستایی می‌تواند از روستا به شهر مهاجرت کند، اما روستایی بودن به معنای زاده شدن در روستا است و با مهاجرت او تغییر نمی‌کند.

جنسیت ← انتسابی، فردی و ثابت

مؤدب بودن ← اکتسابی، فردی و متغیر

ویژگی‌ها و خصوصیات اخلاقی ما همواره «اکتسابی، فردی و متغیر» هستند.

ویژگی‌های شغلی ما همواره «اکتسابی، اجتماعی و متغیر» است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

نکته

۳۰

هر یک از موارد زیر به تأثیر کدام بُعد هویتی بر دیگری اشاره دارد؟

- برخی از بیماری‌های جسمانی به کمک قوای روانی درمان می‌شوند.
- یک انسان با تقوا، جهانی را تغییر می‌دهد.
- جوامعی که براساس تبعیض نژادی شکل گرفته‌اند، باعث ایجاد احساس بی‌ارزشی در سایر نژادها می‌شوند.

(۱) بُعد نفسانی بر بُعد جسمانی - بُعد نفسانی بر بُعد اجتماعی - بُعد اجتماعی بر بُعد نفسانی

(۲) بُعد جسمانی بر بُعد روانی - بُعد روانی بر بُعد نفسانی - بُعد نفسانی بر بُعد جسمانی

(۳) بُعد نفسانی بر بُعد طبیعی - بُعد فردی بر بُعد اجتماعی - بُعد جسمانی بر بُعد اجتماعی

(۴) بُعد فردی بر بُعد روانی - بُعد اجتماعی بر بُعد روانی - بُعد نفسانی بر بُعد اجتماعی

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

درمان بیماری‌های جسمانی (بُعد جسمانی) به کمک قوای روانی (بُعد نفسانی) نشان‌دهنده تأثیر بُعد نفسانی بر بُعد جسمانی هویت است.

نکته

بُعد نفسانی و بُعد جسمانی هویت، هر دو از ابعاد فردی هویت انسان هستند.

- بدن ما مجرای ارتباط ما با جهان طبیعی محسوب می‌شود.
- ویژگی‌های روانی و نفسانی ما در جهان نفسانی قرار می‌گیرد.
- تغییر جهان اجتماعی (بُعد اجتماعی یا جهان اجتماعی) توسط انسانی با تقوا (بُعد نفسانی) نشان‌دهنده تأثیر بُعد نفسانی هویت بر بُعد اجتماعی یا جهان اجتماعی است.
- احساس بی‌ارزش بودن (بُعد نفسانی) نتیجه جوامعی است که براساس تبعیض نژادی (جهان اجتماعی یا بُعد اجتماعی) شکل گرفته‌اند؛ بنابراین نشان‌دهنده تأثیر بُعد اجتماعی یا جهان اجتماعی بر بُعد نفسانی هویت انسان است.

نکته

- هر کدام از ابعاد جسمانی، نفسانی و اجتماعی از یکدیگر جدا نیستند و با یکدیگر ارتباط یا تعامل دوسویه دارند و بر یکدیگر اثر می‌گذارند.
- هویت اجتماعی هر فرد درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد.

۳۱

درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

- وجود نظریات متفاوت دربارهٔ هویت، نشان‌دهندهٔ این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود ندارد.
- هویت فرهنگی جهان متجدد با هویت روانی و اخلاقی معنوی ناسازگار است.
- هر جهان اجتماعی با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی سازگار است و امکان رشد و پیدایش تضعیف می‌کند.
- برخی ویژگی‌های هویتی تغییر می‌کنند؛ مانند جایگاه فرد در جهان اجتماعی که تابع دانایی، توانایی، دارایی و ... است.

(۲) د - ن - د - ن

(۱) د - ن - ن - د

(۴) ن - د - د - ن

(۳) ن - د - د - ن

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌های نادرست:

- وجود نظریات متفاوت دربارهٔ هویت، نشان‌دهندهٔ این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.
- هر جهان اجتماعی با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی افراد سازگار است و امکان پیدایش و رشد همان هویت را فراهم می‌آورد و امکان پیدایش و رشد انواع دیگر را تضعیف می‌کند؛ مثلاً جهان متجدد به تناسب رویکرد این جهانی خود با آن دسته از ویژگی‌های روانی و اخلاقی سازگار می‌باشد که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی آن شکل گرفته باشند.

کدام گزینه در مورد جامعه‌پذیری درست، ولی در مورد بازتولید هویت اجتماعی نادرست است؟

- (۱) فرایندی است که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند. - انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر به گونه‌ای که در طول زمان، ویژگی‌های اساسی آن پایدار بماند و دوام آورد.
- (۲) به دو شیوه رسمی و غیررسمی انجام می‌شود و همیشه به طور کامل صورت می‌گیرد و با موفقیت همراه است. - حفظ یک نسل است به گونه‌ای باید باشد که علی‌رغم گذر زمان و پذیرش تغییرات، ویژگی‌های اصلی آن پایدار بماند و دوام آورد.
- (۳) مسیری است که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود. - هرگاه نوعی از عقاید و ارزش‌ها از سوی افراد پذیرفته و به رسمیت شناخته شود، بازتولید هویت اجتماعی صورت می‌گیرد.
- (۴) مجموعه فعالیت‌هایی است که برای انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد. - انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر به گونه‌ای که ویژگی‌های اساسی آن کاملاً دگرگون شوند و تغییر کنند.

زیرمبحث: درس ۹

درس‌Box

- جامعه‌پذیری: به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، جامعه‌پذیری می‌گویند.
- بازتولید هویت اجتماعی: انتقال فرهنگ از نسلی به نسل دیگر به گونه‌ای که علی‌رغم گذر زمان و پذیرش تغییرات، ویژگی‌های اساسی آن پایدار می‌ماند و دوام می‌آورد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): درست - درست
- گزینه (۲): نادرست، همیشه موفق نیست - نادرست، انتقال فرهنگ است نه حفظ نسل.
- گزینه (۳): درست - نادرست، هویت فرهنگی جهان اجتماعی پدید می‌آید.
- گزینه (۴): نادرست، مربوط به کنترل اجتماعی است - نادرست، ویژگی‌های اساسی آن پایدار می‌ماند.

۳۳

هر یک از موارد زیر به ترتیب به چه مفهومی اشاره دارد؟

- کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند.
- ویژه افرادی است که مطابق ارزش‌ها و قواعد جامعه عمل می‌کنند.
- روشی است که به واسطه آن فرهنگ در افراد درونی می‌شود.
- دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیار است.

(۱) کنترل اجتماعی - فرهنگ‌پذیری - تبلیغ و تشویق - بازتولید هویت اسلامی

(۲) کژروی اجتماعی - تشویق و پاداش - اقناع - امر به معروف و نهی از منکر

(۳) ضدفرهنگ - تبلیغ و اقناع - جامعه‌پذیری - امر به معروف و نهی از منکر

(۴) ناهنجاری اجتماعی - تنبیه و پاداش - اقناع و تبلیغ - خانواده و همسالان

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● **کژروی اجتماعی:** کنش‌هایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند؛ چون برخی انسان‌ها هویتی را که جهان اجتماعی برای آن‌ها در نظر گرفته است نمی‌پذیرند و یا افرادی هستند که جذب عقاید و ارزش‌های جهان اجتماعی خود نمی‌شوند. این افراد به حقوق و تکالیف خود پایبند نیستند و رفتارهای مخالف انجام می‌دهند.

● **تشویق و پاداش:** هر جهان اجتماعی، افرادی را که مطابق ارزش‌ها و قواعدش عمل کنند، تشویق می‌کند و به آن‌ها پاداش می‌دهد.

● **اقناع:** روشی است که به واسطه آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود. هر چه قدرت اقناع یک فرهنگ بیشتر باشد، افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند. فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند و از قدرت اقناعی بیشتری برخوردار هستند.

● **امر به معروف و نهی از منکر:** در فرایندهای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی در جهان اسلام نقش مهمی دارد و دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیار است. امر به معروف و نهی از منکر دارای روش‌های تبلیغی - تشویقی و تنبیهی است. دارای سطوح همگانی یا به عهده همه افراد جامعه و گاهی وظیفه سازمان‌های رسمی و حکومتی است.

جاهای خالی جدول زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟ ۳۴

بازتولیدش با مشکل مواجه می‌شود و دوام آن تهدید می‌شود.	«الف»
«ب»	تشویق و تنبیه
افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند.	«ج»
«د»	بخش آگاهانه هویت

- (۱) جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی ندارد. - به دو شیوه رسمی و غیررسمی انجام می‌شود. - هر چه قدرت اقناعی یک فرهنگ بیشتر باشد. - دیگران به آن پی می‌برند و برای ما بازگو می‌کنند.
- (۲) جهان اجتماعی که افرادش دچار کژروی اجتماعی باشند. - شیوه غیررسمی آن، آثار و نتایج عمیق‌تری دارد. - هر چه ظرفیت عقلانی و منطقی یک فرهنگ بیشتر باشد. - دیگران به آن پی می‌برند.
- (۳) جهان اجتماعی که به جای اقناع از تنبیه استفاده می‌کند. - به وسیله خانواده، همسالان یا عموم افراد جامعه انجام می‌شود. - هر چه فرهنگ با فطرت آدمیان سازگارتر باشد. - برای شناخت آن نزد مشاوران می‌رویم.
- (۴) جهان اجتماعی که جامعه‌پذیری را به طور کامل انجام نداده است. - به وسیله ادارات، پلیس، دادگاه و زندان صورت می‌گیرد. - هر چه ظرفیت آموزشی و تبلیغی یک فرهنگ بیشتر باشد. - برای شناخت آن به خود رجوع می‌کنیم.

زیرمبحث: درس‌های ۸ و ۹

پاسخ‌دهی تشریحی ✓

الف) جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد. ← در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد، بازتولیدش با مشکل مواجه می‌شود و دوام و بقای آن تهدید می‌شود. جهان اجتماعی برای بقا و تداوم، اعتقادات، ارزش‌ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می‌دهد. فرد برای مشارکت در جهان اجتماعی، شیوه زندگی در آن را می‌آموزد و به تدریج با موقعیت‌اش در جهان اجتماعی و حقوق و تکالیفی که بر عهده دارد، آشنا می‌شود.

ب) به دو شیوه رسمی و غیررسمی انجام می‌شود. شیوه غیررسمی آن بیشتر در خانواده، همسالان یا به وسیله عموم افراد جامعه انجام می‌شود و آثار و نتایج عمیق‌تری دارد. شیوه رسمی آن بیشتر توسط سازمان‌ها و مؤسسات اجتماعی مانند ادارات، پلیس، دادگاه و زندان صورت می‌گیرد.

ج) هر چه قدرت اقناع یک فرهنگ بیشتر باشد. ← افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند. فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارتر هستند، از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند.

د) آن را می‌شناسیم یا دیگران به آن پی می‌برند و برایمان بازگو می‌کنند. بخش دیگر برای ما پنهان است و آن را نمی‌شناسیم.

۳۵

کدام عبارت از بین عبارات زیر نادرست هستند؟

- (الف) کودکان در توضیح رفتار دیگران بیشتر بر سهم خود آن‌ها تأکید می‌کنند و آن‌ها را مقصر می‌دانند.
 (ب) ارزش اجتماعی، تصور اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب فرهنگ، سیاست، اقتصاد، خانواده و ... است.
 (ج) خانواده، مدرسه، مسجد و رسانه‌های جمعی از عوامل آشنایی افراد با جامعه هستند.
 (د) بیشتر روش‌های امر به معروف و نهی از منکر تشویقی و تنبیهی است.

(۲) ب - د

(۱) ج - د

(۴) الف - ب

(۳) ب - ج

زیرمبحث: درس‌های ۷ و ۸ و ۹

درس‌Box

کودکان خطاهای خود را موجه‌تر از خطاهای دیگران می‌دانند و خطاهای دیگران را عمدی و شایسته مجازات می‌دانند و خطاهای خود را غیرعمدی و بیشتر ناشی از شرایط و تحریک‌کننده‌های محیطی می‌دانند. محققان ابتدا این امر را ناشی از خودخواهی کودکان می‌دانستند ولی تحقیقات نشان داد، هر چه شناخت کودکان از موقعیت خود و دیگران بیشتر می‌شود، قضاوت آن‌ها تغییر می‌کند و به درستی می‌توانند خود و موقعیتشان را بشناسند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی موارد نادرست:

- (ب) آرمان اجتماعی، تصور اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب فرهنگ، سیاست، اقتصاد، خانواده و ... است. آرمان‌های جهان اجتماعی در ارزش‌ها متبلور و جاری می‌شود. مثلاً آرمان جهان اسلام توحید است یا مثلاً جامعه‌ای آزادی را آرمان خود می‌بیند.
 (د) برخی روش‌های امر به معروف و نهی از منکر تبلیغی و برخی تشویقی یا تنبیهی است.

عربی، زبان قرآن

• عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجَمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٣٦ - ٤٢):

﴿إِنْ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُون﴾: پس

۳۶

(۱) بی گمان این امت شماست؛ تنها امتی که من پروردگارتان هستم، پس فقط مرا پرستش کنید!

(۲) این امت شما قطعاً امتی واحد است و پروردگارتان منم، پس مرا بپرستید!

(۳) همانا این امت شماست؛ امتی یگانه و من پروردگار شما هستم، پس مرا عبادت کنید!

(۴) بی شک امت شما یگانه امتی است که من پروردگارشان هستم و مرا می پرستید!

مشاوره توی آزمون های تستی، اولین سؤال آیه است. پس باید ترجمه آیه های فصل یا فصل های مشخص شده از کتاب درسی رو بخونی؛ هر وقت اسم اشاره توی عبارتی باشه، حتماً تعیین کننده است. به طور کلی برای پاسخ به تست های ترجمه، به نوع فعل (ماضی، مضارع، آینده، امر، نهی و ...) و صیغهش (غایب، مخاطب و متکلم)، اسم مفرد و جمع، به ویژه جمع مکسر و ضمیر به ویژه ضمیر متصل دقت شود.

زیرمبحث: درس ۴

ترجمه اسم اشاره و فعل آیه رو بررسی کن! هم چنین به جابه جایی کلمات دقت کن!

هرگاه بعد از اسم اشاره «هذا، هَذِهِ و ...» اسم «ال» دار بیاید، با هم یک ترکیب هستند؛ ولی اگر اسم بدون «ال» بیاید، یک جمله تشکیل می شود و در ترجمه آن مشتقات فعل ربط «است» می آید.

هذا الْكِتَابُ: این کتاب

هذا كِتَابٌ: این کتاب است.

Hint

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هَذِهِ أُمَّتُكُمْ (جمله اسمیه که خبر آن، مضاف الیه دارد): این امت شماست (رد گزینه های (۲) و (۴)) - أُمَّةً وَاحِدَةً: امتی یگانه، امتی واحد (رد گزینه های (۱) و (۴)) - وَ: و (رد گزینه های (۱) و (۴)) - رَبُّكُمْ: پروردگار شما، پروردگارتان (رد گزینه (۴)) - أَعْبُدُونِ (أَعْبُدُوا + ن + ی): مرا عبادت کنید، مرا پرستش کنید، مرا بپرستید (رد گزینه (۴))
خطاهای سایر گزینه ها:

گزینه (۱): ترجمه «تنها امتی» برای «أُمَّةً وَاحِدَةً» - «که» برای «وَ» خطاست. - «فقط» در قسمت آخر جمله اضافه آمده است.

گزینه (۲): «این امت شما» برای جمله «هَذِهِ أُمَّتُكُمْ» خطاست. «قطعاً» در جای نامناسب برای «إِنَّ (حرف تأکید برای کَلْ آیه)» آمده.

گزینه (۴): «هَذِهِ» ترجمه نشده. - ترجمه «یگانه امتی» برای «أُمَّةً وَاحِدَةً» - «پروردگارشان» برای «رَبُّكُمْ» - «می پرستند» برای «أَعْبُدُونِ» خطاست.

«تَبَعْتُ الْأَسْمَاكَ الْمَضِيئَةَ مِثَاتَ الْأَضْوَاءِ الْمَلُونَةِ الَّتِي تُنْتِجُهَا فِي أَعْمَاقِ الْبَحَارِ!»:

۳۷

- (۱) ماهیان درخشان صدها نور رنگارنگ می‌فرستند که در اعماق دریاها تولید می‌شود!
- (۲) ماهی‌های نورانی صدها نور رنگارنگی را که در اعماق دریاها تولید می‌کنند می‌فرستند!
- (۳) در اعماق دریاها صدها نور رنگارنگی که توسط ماهی‌های نورانی تولید می‌شوند فرستاده می‌شوند!
- (۴) صدها ماهی درخشان نورهای رنگارنگ می‌فرستند که در دریاها عمیق تولیدشان می‌کند!

مشاوره در تست‌های ترجمه‌ای که فعل اومده باید به نوع و صیغه‌ش توجه کنی. در صورت اومدن اسم‌های جمع و عدد هم، ترجمه‌شون رو بررسی کن.

زیرمبحث: درس‌های ۴ و ۵

به فعل‌ها توجه کن. اسم و عدد جمع را هم بررسی کن.

Hint

درس‌Box

- اعداد اصلی «عَشْرَة، مِئَة، أَلْف و مِلْيُون» جمع بسته می‌شوند: عَشْرَات: ده‌ها / مِئَات: صدها / أَلَف: هزاران / مِلَايِين: میلیون‌ها
- مبحث لازم و متعدی که در درس ۳ آورده شده در درس‌های دیگر نیز وجود دارد، به این صورت که هر فعل ماضی و مضارع مجزّد و مزیدی که در عبارت‌ها آمده در یکی از این دو گروه قرار می‌گیرد.
- گاهی یک ریشه فعلی در ثلاثی مجزّد، لازم و در برخی از باب‌های ثلاثی مزید متعدی است و گاهی نیز برعکس است.

نَزَلَ (ثلاثی مجزّد لازم): نازل شد

أَنْزَلَ (باب إفعال متعدی): نازل کرد

بَعَثَ (ثلاثی مجزّد متعدی): فرستاد

إِنْبَعَثَ (باب إنفعال لازم): فرستاده شد

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تَبَعْتُ (فعل مضارع متعدی با فاعل جمع): می‌فرستند (رد گزینه (۳)) - تُنْتِجُهَا (مضارع معلوم باب إفعال): (آن‌ها را) تولید می‌کنند، تولیدشان می‌کنند (رد گزینه‌های (۱) و (۳)) - الْأَسْمَاكُ: ماهی‌ها، ماهیان (رد گزینه (۴)) - أَعْمَاقُ الْبَحَارِ: اعماق دریاها (رد گزینه (۴)) خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «تولید می‌شود» برای «تُنْتِجُ» خطاست.

گزینه (۳): کلمه «توسط» اضافه آمده است. - ترجمه «فرستاده می‌شوند» برای «تَبَعْتُ» - «تولید می‌شوند» برای «تُنْتِجُ» خطاست.

گزینه (۴): «صدها ماهی درخشان نورهای رنگارنگ ...» برای «الْأَسْمَاكُ الْمَضِيئَةُ مِثَاتَ الْأَضْوَاءِ الْمَلُونَةِ» خطاست.

عربی، زبان قرآن

۳۸

«يَدْعُو الْقُرْآنَ الْمُسْلِمِينَ إِلَى الْوَحْدَةِ وَلَا يُسَمِّحُ لَهُمْ أَنْ يَسْبُوا مَعْبُودَاتِ الْمُشْرِكِينَ وَالْكَفَّارَ!»:

- (۱) قرآن که مسلمانان را به وحدت فرامی خواند به آن‌ها اجازه نمی‌دهد که به خدای مشرکان کافر دشنام دهند!
- (۲) قرآن با دعوت مسلمانان به یکپارچگی به آن‌ها اجازه نداده که معبودات مشرکان و کافران را ناسزا گویند!
- (۳) قرآن مسلمانان را به وحدت دعوت می‌کند و اجازه توهین به هیچ یک از معبودات مشرکان و کفار را نمی‌دهد!
- (۴) قرآن مسلمانان را به یگانگی فرامی‌خواند و به آن‌ها اجازه نمی‌دهد که خدایان مشرکان و کافران را دشنام دهند!

مشاوره توی عبارتی که چندتا فعل اومده گیج نشی! تکلیف اولی رو توی گزینه‌ها معلوم کن، بعد برو سراغ بعدی؛ شاید با یکی دوتای اول به جواب برسی!

زیرمبدا: درس ۴

فعل‌ها رو بررسی کن. به اسم و ضمیر هم توجه کن.

Hint

درسی Box

- فعل مضارع = مضارع اخباری (می + بن مضارع + شناسه)
مثال: يَذْهَبُ: می‌رود - أَكْتُبُ: می‌نویسم - تَجْلِسُونَ: می‌نشینید
- «لا»ی نفی + فعل مضارع = مضارع اخباری منفی (نمی + بن مضارع + شناسه)
مثال: لَا يَذْهَبُ: نمی‌رود - لَا أَكْتُبُ: نمی‌نویسم - لَا تَجْلِسُونَ: نمی‌نشینید
- آن + فعل مضارع = مضارع التزامی (ب + بن مضارع + شناسه)
مثال: أَنْ يَذْهَبَ: که برود - أَنْ أَكْتُبَ: که بنویسم - أَنْ تَجْلِسُوا: که بنشینید

پاسخ خیلی تشریحی ✓

يَدْعُو: فرامی‌خواند، دعوت می‌کند (رد گزینه (۲)) - وَلَا يُسَمِّحُ لَهُمْ: و به آن‌ها اجازه نمی‌دهد (رد گزینه‌های (۲) و (۳)) - أَنْ يَسْبُوا: که دشنام دهند، که ناسزا گویند (رد گزینه (۳)) - مَعْبُودَاتِ الْمُشْرِكِينَ وَالْكَفَّارَ: خدایان مشرکان و کافران، معبودات مشرکان و کفار (رد گزینه (۱))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «که» بعد از «قرآن» اضافه آمده است. ترجمه «خدای مشرکان کافر» برای «مَعْبُودَاتِ الْمُشْرِكِينَ وَالْكَفَّارَ» خطاست.
- گزینه (۲): ترجمه «با دعوت» برای «يَدْعُو» - «اجازه نداده» برای «لَا يُسَمِّحُ» خطاست.
- گزینه (۳): ترجمه «اجازه توهین به» برای «لَا يُسَمِّحُ أَنْ يَسْبُوا» خطاست. - «هیچ یک از» اضافه آمده است.

عربی، زبان قرآن

۳۹

«قَدْ دَلَّتْ الحيواناتُ المعالِجِينَ على أَنَّهُمْ كَيْفَ يَسْتَخْدِمُونَ الأعْشَابَ المناسبةَ للوقايةِ من الأمراضِ المختلفةِ و علاجها»:

- (۱) حیوانات درمانگران را راهنمایی کرده‌اند که چگونه می‌توانند از گیاهان مناسب برای پیشگیری و درمان بیماری‌های مختلف استفاده کنند!
- (۲) حیوانات، درمانگران را راهنمایی کرده‌اند بر این که چگونه گیاهان مناسب را برای پیشگیری از بیماری‌های مختلف و درمانشان به کار گیرند!
- (۳) درمانگران از حیوانات راهنمایی گرفته‌اند بر این که چگونه گیاه مناسب را برای پیشگیری از بیمارهای مختلف و درمانشان به کار گیرند!
- (۴) حیوانات، درمانگران را راهنمایی کردند و آن‌ها گیاهان مناسب را برای درمان بیماری‌های مختلف و پیشگیری از آن‌ها به کار می‌گیرند!

مشاوره در تست‌های ترجمه، توجه به فعل، اسم‌های جمع و ضمائر و ترکیب‌های اضافی و وصفی از موارد مهم است.

زیرمبحث: درس ۵

به فعل و مصدر توجه کن. حواست به ترکیب وصفی - اضافی هم باشه.

Hint

اگر حرف «قَدْ» بر سر فعل ماضی (مانند «قَدْ دَلَّتْ») بیاید، آن فعل، ماضی نقلی («راهنمایی کرده است») ترجمه می‌شود.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

قَدْ دَلَّتْ: راهنمایی کرده‌اند (ماضی نقلی؛ رد گزینه‌های (۳) و (۴)) - كَيْفَ يَسْتَخْدِمُونَ: چگونه به کار بگیرند، چگونه استفاده کنند (رد گزینه (۴)) - الأعْشَابَ (جمع مکسر): گیاهان (رد گزینه (۳)) - للوقايةِ من الأمراضِ المختلفةِ و علاجها: برای پیشگیری از بیماری‌های مختلف و درمانشان (رد گزینه‌های (۱) و (۴))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ترجمه «برای پیشگیری و درمان بیماری‌های مختلف» برای «لِلوقايةِ من الأمراضِ المختلفةِ و علاجها» خطاست. کلمه «می‌توانند» اضافه آمده.

گزینه (۳): ترجمه «راهنمایی گرفته‌اند» برای «قَدْ دَلَّتْ» - «گیاه» برای «الأعشاب» خطاست.

گزینه (۴): حرف «و» برای «على أُنَّ» - «برای و درمان بیماری‌های مختلف و پیشگیری از آن‌ها» برای «لِلوقايةِ من الأمراضِ المختلفةِ و علاجها» خطاست.

عربی، زبان قرآن

۴۰ عین الخطأ:

(۱) مَنْ يَدْعُ إِلَى التَّفْرِقَةِ فَهُوَ عَمِيلُ الْعَدُوِّ! هر کس به تفرقه فراخواند، پس او مزدور دشمن است!

(۲) لِلْغُرَابِ صَوْتُ يُحَدِّرُ بِهِ بَقِيَّةَ الْحَيَوَانَاتِ حَتَّى تَبْتَئِدَ عَنِ الْخَطَرِ! کلاغ صدایی دارد که با آن به سایر حیوانات هشدار می‌دهد تا

از خطر دور شوند!

(۳) خَادِمُ النَّاسِ هُوَ الَّذِي يُسَاعِدُهُمْ فِي الشَّدَائِدِ! سرور مردم کسی است که در سختی‌ها کمکشان می‌کند!

(۴) تَوَاضَعُوا لِمَنْ تَتَعَلَّمُونَ مِنْهُ! برای کسی که به او آموزش می‌دهید فروتنی کنید!

مشاوره تست‌های چهاربه‌چهار با صورت سؤال «خطا را مشخص کن» خوبیش اینه که اولین خطا رو پیدا کنی، کار تمومه!

زیرمبحث: درس‌های ۴ و ۵

به باب فعل توجه کن!

Hint

درس‌Box

وقتی فعل‌های ثلاثی مجرد به باب‌های ثلاثی مزید برده می‌شوند دایره معنا وسیع‌تر می‌شود و گاهی از یک ریشه، در باب‌های مختلف، معنای متفاوتی به دست می‌آید.

مثال: خَرَجَ (ثلاثی مجرد): خارج شد

أَخْرَجَ (باب إفعال): خارج کرد

تَخَرَّجَ (باب تفعّل): دانش‌آموخته شد

پاسخ خیلی تشریحی ✓ شکل درست ترجمه: «تَتَعَلَّمُونَ (مضارع باب تفعّل): یاد می‌گیرید» - «مِنْهُ: از او»

پایه دهم انسانی

بیست‌وششم بهمن‌ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

عربی، زبان قرآن

عین الصّحیح: ۴۱

(۱) ﴿قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾: گفت: قطعاً آنچه را عمل نمی کنید می دانم!

(۲) ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾: خداوند کسی را جز به اندازه توانش تکلیف نداده است!

(۳) آمین النَّاسِ شَرِيكَ فِي أَمْوَالِهِمْ و إن كان فقيراً: آمین مردم شریک در مال هایشان است، اگرچه فقیر باشد!

(۴) لَقَدْ تَشَرَّفْتُ بِزِيَارَةِ الْعَتَبَاتِ الْمُقَدَّسَةِ مَعَ شَخْصٍ كُنْتُ أَعْرِفُهُ: با کسی که او را می شناسم به زیارت عتبات مقدّس مشرّف شده ام!

مشاوره تست های چهارعبارتی یا چهارپه چهار با چند نکته ترکیبی، معمولاً وقت گیر، ولی چون هر گزینه یک ترجمه داره، به راحتی درست یا غلط بودنش مشخص می شه.

زیرمبحث: درس های ۴ و ۵

درستی Box

● مضارع منفی به صورت مضارع اخباری منفی ترجمه می شود.

مثال: لَا يَذْهَبُ: نمی رود

لَا تَجْلِسُونَ: نمی نشینید

لَا أَكْتُبُ: نمی نویسم

● اگر حرف «قَدْ» بر سر فعل ماضی بیاید، آن فعل به صورت ماضی نقلی ترجمه می شود.

مثال: قَدْ ذَهَبَ: رفته است

قَدْ كَتَبْنَا: نوشته ایم

قَدْ جَلَسُوا: نشسته اند

فعل هایی که مشابه هستند در تشخیص ترجمه آن ها دچار اشتباه می شویم.

مثال: دَعَا: فراخواند

عَادَ: بازگشت

وَعَدَ: وعده داد

✓ پاسخ خیلی تشریحی شکل درست ترجمه در سایر گزینه ها:

گزینه (۱): لَا تَعْلَمُونَ (از ریشه «عَلِمَ»): نمی دانید

گزینه (۲): لَا يُكَلِّفُ: تکلیف نمی دهد (مضارع اخباری منفی)

گزینه (۴): كُنْتُ أَعْرِفُ: می شناختم (ماضی استمراری)

عربی، زبان قرآن

۴۲

قرآن بر آزادی عقیده تأکید می‌کند و کسی را در انتخاب دین اجبار نمی‌کند!:

- (۱) الْقُرْآنُ يُؤَكِّدُ عَلَى حُرِّيَّةِ الْعَقِيدَةِ وَلَا أَحَدًا مَجْبُورًا عَلَى اخْتِيَارِ الدِّينِ!
- (۲) يُؤَكِّدُ الْقُرْآنُ عَلَى حُرِّيَّةِ الْعَقِيدَةِ وَلَا يُكْرِهْ أَحَدًا فِي اخْتِيَارِ الدِّينِ!
- (۳) يُؤَكِّدُ الْقُرْآنُ أَنَّ كُلَّ شَخْصٍ حُرٌّ فِي اخْتِيَارِ دِينِهِ وَ عَقِيدَتِهِ وَ لَيْسَ إِلْزَامِيًّا!
- (۴) تَأْكِيدُ الْقُرْآنُ عَلَى حُرِّيَّةِ الْعَقِيدَةِ وَ لَا يُجْبِرُ أَحَدًا عَلَى أَنْ يَنْتَخِبَ دِينَهُ!

مشاوره ممکن است یک واژه فارسی دو یا چند معادل عربی داشته باشد و طراح در تست‌های فارسی به عربی در هر گزینه یکی از این معادل‌ها را به کار ببرد. توجه به فعل و تناسب کلمات در جمله و شناخت ترکیب‌های وصفی و اضافی در انتخاب گزینه درست بسیار کمک می‌کند.

Hint

درس‌Box

زیرمبحث: درس ۴

فعل‌ها و ترکیب‌های اضافی رو بررسی کن.

در تعریف یک عبارت فارسی که نهاد و گزاره دارد، می‌توان هم جمله فعلیه و هم جمله اسمیه با خبر از نوع جمله ساخت.

مثال: دانش‌آموزان به کلاس‌هایشان رفتند: ذَهَبَ الطُّلَابُ إِلَى صَفِّهِمْ. / الطُّلَابُ ذَهَبُوا إِلَى صَفِّهِمْ.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- قرآن تأکید می‌کند: يُؤَكِّدُ الْقُرْآنُ / الْقُرْآنُ يُؤَكِّدُ (مضارع از باب تفعیل + فاعل / مبتدا + خبر از نوع جمله فعلیه) (رد گزینه (۴)) - آزادی عقیده: حُرِّيَّةُ الْعَقِيدَةِ (رد گزینه (۳)) - اجبار نمی‌کند: لَا يُكْرِهْ، لَا يُجْبِرُ (مضارع منفی از باب إفعال؛ رد گزینه‌های (۱) و (۳)) - انتخاب دین: اخْتِيَارِ الدِّينِ، انتخاب الدین (رد گزینه‌های (۳) و (۴)) خطاهای سایر گزینه‌ها:
- گزینه (۱): «لَا أَحَدًا مَجْبُورًا» برای «کسی را اجبار نمی‌کند» خطاست.
- گزینه (۳): «أَنَّ كُلَّ شَخْصٍ حُرٌّ فِي اخْتِيَارِ دِينِهِ وَ عَقِيدَتِهِ وَ لَيْسَ إِلْزَامِيًّا» معنای دیگری دارد «... که هر کسی در انتخاب دین و عقیده خود آزاد است و اجباری نیست!» و خطاست.
- گزینه (۴): «تَأْكِيدُ الْقُرْآنِ» برای «قرآن تأکید می‌کند» - «أَنْ يَنْتَخِبَ دِينَهُ» برای «انتخاب دین» خطاست.

پایه دهم انسانی

بیست‌وششم بهمن‌ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

۴۴

عربی، زبان قرآن

• اقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۴۳-۴۵) بما يُنَاسِبُ النَّصَّ:

الحِرباءُ حيوانٌ مُفْتَرَسٌ (شکارچی) يستطيعُ أَنْ يَأْكَلَ أَيَّ شَيْءٍ يُنَاسِبُ فَمَهُ، مثل الحَشَرَاتِ وَالزَّوَاحِفِ الصَّغِيرَةِ (خزندگان کوچک). تُفَضِّلُ الحِرباءُ شُرْبَ المَاءِ الجَارِي وَلَا تَأْكُلُ التَّيَاتَاتِ إِلَّا إِذَا كَانَ المَاءُ فِي جِسْمِهَا قَلِيلاً، وَلَمْ تَجِدْ مَصْدرًا لِلْمَاءِ. تُصَيِّدُ الحِرباءُ الحَشَرَاتِ عَنْ طَرِيقِ إِخْرَاجِ لِسَانِهَا بِسُرْعَةٍ، ثُمَّ تَبْلَعُهَا. الحِرباءُ مُحِبَّةٌ لِلْحَرَارَةِ وَتَتَغَيَّرُ لَوْنُهَا بِسُرْعَةٍ حَسَبَ البَيْئَةِ. تَسْتَطِيعُ الحِرباءُ أَنْ تُدِيرَ عَيْنَيْهَا فِي اتِّجَاهَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ دُونَ أَنْ تُحَرِّكَ رَأْسَهَا. وَهِيَ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَرَى فِي اتِّجَاهَيْنِ فِي وَقْتٍ وَاحِدٍ.

ترجمه متن

آفتاب‌پرست حیوانی درنده است که می‌تواند هر چیزی را که اندازه دهانش باشد، مانند حشرات و خزندگان کوچک بخورد. آفتاب‌پرست نوشیدن آب روان را ترجیح می‌دهد و گیاهان را نمی‌خورد، مگر این‌که آب کمی در بدنش باشد و منبعی برای آب پیدا نکند. آفتاب‌پرست با بیرون آوردن زبانش به سرعت، حشرات را شکار می‌کند، سپس آن‌ها را می‌بلعد. آفتاب‌پرست گرمادوست است و طبق محیط زیست به سرعت رنگش تغییر می‌کند. آفتاب‌پرست می‌تواند دو چشم خود را در جهت‌های مختلفی بچرخاند، بدون این‌که سرش را حرکت دهد و او می‌تواند در یک زمان در دو جهت ببیند.

عَيْنُ الصَّحِيحِ حَسَبَ النَّصِّ:

۴۳

(۱) الحِرباءُ تَرَى مَا أَمَامَهَا فَقَطْ!

(۲) تَأْكُلُ الحِرباءُ صَيِّدًا أَكْبَرَ مِنْ فَمِهَا!

(۳) الحِرباءُ تَأْكُلُ العُشْبَ مَعَ الطَّعَامِ!

(۴) تَسْتَطِيعُ الحِرباءُ أَنْ تُغَيِّرَ لَوْنَهَا!

مشاوره یک بار متن رو بخون و مفهوم کلی اون رو درک کن تا بتونی به سؤالات کلی پاسخ بدی. هم‌چنین زیر جزئیات، مثل آمار و اعداد، جملاتی که در آن کلمات «قبل، بعد، کل، بعض، غالباً، دائماً، قلیل، کثیر، إلا و فعل منفی و ...» آمده خط بکش تا بتونی به سؤالات جزئی هم پاسخ بدی.

زیرمبحث: درس ۵

تذکر: صورت سؤال را با دقت بخوان. تمام گزینه‌ها را بررسی کن و در صورت نیاز به متن مراجعه کن تا مناسب‌ترین گزینه را انتخاب کنی!

پاسخ خیلی تشریحی ✓ براساس متن، گزینه درست را مشخص کن.

گزینه (۱): آفتاب‌پرست فقط آن‌چه را که مقابلش است می‌بیند! (نادرست)

گزینه (۲): آفتاب‌پرست طعمه‌ای بزرگ‌تر از دهانش را می‌خورد! (نادرست)

گزینه (۳): آفتاب‌پرست همراه غذا، علف می‌خورد! (نادرست)

گزینه (۴): آفتاب‌پرست می‌تواند رنگش را تغییر دهد! (درست)

پایه دهم انسانی

بیست‌وششم بهمن‌ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

۴۵

عربی، زبان قرآن

عَيْنُ الْخَطَا عَنْ الْحَرَبَاءِ: ۴۴

(۱) تَشْرَبُ الْمِيَاهَ الْعَذِيَّةَ (الْجَارِيَةَ) غَالِبًا!

(۲) عَلَيْهَا أَنْ تُدِيرَ رَأْسُهَا حَتَّى تَرَى مُحِيطَهَا!

(۳) سِلَاحُهَا فِي الصَّيْدِ هُوَ لِسَانُهَا!

(۴) تَعِيشُ فِي أَمَاكِنَ حَارَّةٍ!

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓ ترجمه گزینه‌ها:

گزینه (۱): غالباً آب تازه (جاری) می‌خورد! (درست)

گزینه (۲): باید سرش را بچرخاند تا اطرافش را ببیند! (نادرست)

گزینه (۳): سلاح او در شکار، همان زبانش است! (درست)

گزینه (۴): در جاهایی گرم زندگی می‌کند! (درست)

عربی، زبان قرآن

۴۵ عَيْنُ الْخَطِّ الْمَعْيَنَةِ فِي النَّصِّ:

- (۱) يُنَاسِبُ: فعلٌ مضارع - مزيدٌ ثلاثيٌّ (من باب «مُفَاعَلَة») - مفردٌ مذکرٌ غائبٌ - متعدُّ / فعلٌ و مع فاعله جملةٌ فعلیة
- (۲) تَفْضُلُ: فعلٌ مُتَعَدٍّ - مفردٌ مؤنَّثٌ غائبٌ - مزيدٌ ثلاثيٌّ - له حرفٌ زائدٌ واحدٌ و هو عین الفعل (ض) / فعلٌ و فاعله «الْحِرْبَاءُ»
- (۳) إِخْرَاجُ: اسمٌ - مصدرٌ (ماضیه «خَرَجَ») - مفردٌ - مذکرٌ / مضافٌ إليه و المضاف: «طريق»
- (۴) مُفْتَرِسٌ: اسمٌ (علی وزن «مُفْتَعِل») - مفردٌ - مذکرٌ / صفةٌ و موصوفه «حيوانٌ: خبر»

مشاوره در اعراب و تحلیل صرفی کلمات، هم خصوصیات فردی کلمات و هم محل اعرابشان در جمله مطرح است، پس در هر دو زمینه باید به قواعد آن مسلط شوی.

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۵

درس Box

- التحلیل الصرفی: ویژگی‌های فردی کلمه (اسم / فعل) مورد سؤال است که بعد از تشخیص اولیه، دیگر موارد هم آورده می‌شود.
 - بعد از تشخیص اسم بودن یک کلمه، «مفرد یا مثنی یا جمع بودن - مذکر یا مؤنث بودن - وزن آن و در صورت مصدر بودن، ریشه فعلی و مجزء یا مزید بودن آن» هم سؤال می‌شود.
 - بعد از تشخیص فعل بودن یک کلمه، «صیغه آن - مجزء یا مزید بودن آن و حروف اصلی و زائد - مصدر و باب آن - لازم یا متعدی بودن آن» سؤال می‌شود.
 - برای تشخیص محل اعراب یک کلمه باید به نوع جمله (اسمیّه یا فعلیّه بودن آن) و موقعیت کلمه در جمله دقت کنی.
 - جمله اسمیّه: شروع جمله با «اسم / ضمیر / اسم اشاره» است و اجزای اصلی آن «مبتدا» و «خبر» که خبر می‌تواند از نوع «اسم یا جمله (یا جاز و مجرور)» باشد.
 - جمله فعلیّه: شروع جمله با فعل است و اجزای اصلی آن «فعل» و «فاعل» و اگر فعل متعدی باشد، «مفعول» نیز است. علاوه بر اجزای اصلی، برخی جمله‌ها نقش‌های فرعی، مانند «صفت، مضاف‌الیه و ...» نیز دارند.
 - چند مثال از محل اعراب کلمات در جملات زیر:
عَلِيٌّ يَنْجَحُ: علی موفق می‌شود.	هَذَا الْكِتَابُ نَافِعٌ: این کتاب سودمند است.	هُوَ فِي الصَّفِّ: او در کلاس است.
مبتدا	مبتدا	مبتدا
خبر از جمله	خبر از نوع اسم	خبر از نوع جارومجرور
- جَاءَ الْمُعَلِّمُ: معلم آمد. كَتَبَ الطَّالِبُ الْمُجِدُّ إجاباتِ التَّمارينِ: دانش‌آموز کوشا پاسخ‌های تمرین‌ها را نوشت.
فعل	فعل	فاعل	صفت	مفعول	مضاف‌إليه
- یک مثال از تحلیل صرفی و محل اعراب کلمات مشخص‌شده: «الطَّالِبَاتُ يَتَعَلَّمْنَ الدَّرْسَ عِنْدَ تَدْرِيسِ الْمُعَلِّمَةِ».
- الطَّالِبَاتُ: اسم - جمعٌ سالمٌ للمؤنث (مفرد «الطَّالِبَة») / مبتدأ و الجملة اسمیّة
- يَتَعَلَّمْنَ: فعلٌ مضارعٌ - جمعٌ مؤنَّثٌ غائبٌ أو للغائبات - مزيدٌ ثلاثيٌّ (حروفه الأصلية «ع ل م» و له حرفان زائدان: ت، ن) - مصدره «تعلّم» من باب «تَفَعَّل» - متعدُّ / خبر من نوع الجملة
- الدَّرْسُ: اسم، جمع مکسر أو جمع التکسیر (مفرد: «الدَّرس») - مذکرٌ / مفعولٌ لفعل «يَتَعَلَّمْنَ»
- تَدْرِيسُ: اسم - مصدر من مزيد ثلاثي (ماضیه «دَرَسَ» و بابه «تفعیل») - مفردٌ - مذکرٌ / مضافٌ إليه و المضاف: «عِنْدَ»

پاسخ خیلی تشریحی ✓ شکل درست خطا: «(ماضیه «خَرَجَ») ← (ماضیه «أَخْرَجَ»)

عربی، زبان قرآن

• عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (٤٦-٥٠):

عین غیر المناسب لمفهوم هذا الحديث: «صَدْرُ الْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ»

۴۶

(۱) خویشتن داری و خموشی را	هوشمندان حصار جان دانند
(۲) چون اسرار نماند در دل شود	آن مراد زودتر حاصل شود
(۳) راستی خویش نماند کس نکرد	در سخن راست زیان کس نکرد
(۴) هر راز که اندر دل دانا باشد	باید که نهفته تر ز عنقا باشد

مشاوره سوالات مفهومی از آیات، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی به صورت یک به چهار یا چهار به چهار طرح می‌شود، اما گزینه‌ها علاوه بر کتاب درسی می‌تواند از اشعار یا احادیث مرتبط که خارج از کتاب است نیز بیاید؛ بنابراین اگر شما به شعر و ضرب‌المثل و کتاب‌های ادبی علاقه دارن، در انتخاب گزینه مورد نظر طراح تواناترید.

زیرمبحث: درس ۵

مفهوم حدیث صورت سؤال «رازداری» است!

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓ با توجه به ترجمه حدیث «سینه عاقل صندوق رازش است!» از نظر مفهوم، بیت شعری گزینه (۳) نامناسب است.

پایه دهم انسانی

بیست و ششم بهمن ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

۴۸

عربی، زبان قرآن

۴۷

عَيْنَ فعلاً مزيداً ثلاثي بزيادة حرف واحد:

- (۱) لسان القط مملوء بقد ثفرز سائلاً مطهراً!
- (۲) يتجلى اتحاد الأمة الإسلامية في صور كثيرة!
- (۳) لا يجوز الإصرار على نقاط الخلاف؛ لأنه لا ينتفع به أحد!
- (۴) اكتشف العلماء أن هذه الأضواء تنبعث من نوع من الأسماك!

مشاوره یادگیری وزن ماضی، مضارع و امر باب‌های ثلاثی مزيد و تشخیص حروف اصلی و زائد آن‌ها به سوالاتی که به ظاهر فعل‌های ثلاثی مزيد می‌پردازد بسیار کمک می‌کند.

زیرمبحث: درس ۳ و ۵

به وزن و حرکت فعل‌ها دقت کن!

Hint

درتس Box

یکی از فعل‌هایی که با ثلاثی مجرد اشتباه می‌شود مضارع باب «إفعال» است که تنها راه تشخیص آن توجه به وزن آن است. بنابراین طراح ناگزیر به گذاشتن حرکات آن است.

مثال: يَنْزِلُ (ثلاثی مجرد): نازل می‌شود

يُنْزِلُ (باب إفعال): نازل می‌کند

يَعْلَمُ (ثلاثی مجرد): می‌داند

يُعْلِمُ (باب إفعال): آگاه می‌کند

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): «ثفرز» بر وزن «تَفَعَّلَ» مضارع باب «إفعال» و ماضی آن «أَفْرَزَ» یک حرف زائد (أ) دارد.

گزینه (۲): «يتجلى» بر وزن «يَتَفَعَّلُ» مضارع باب «تَفَعَّلَ» و ماضی آن «تَجَلَّى» دو حرف زائد (ت، ل) دارد.

گزینه (۳): «لا ينتفع» بر وزن «يَفْتَعِلُ» مضارع باب «إفتعال» و ماضی آن «انْتَفَعَ» دو حرف زائد (ا، ت) دارد.

گزینه (۴): «اكتشف» بر وزن «اِفْتَعَلَ» ماضی باب «إفتعال» دو حرف زائد (ا، ت) دارد. - «تنبعث» بر وزن «تَنْفَعِلُ» مضارع باب «إنفعال»

و ماضی آن «انْبَعَثَ» دو حرف زائد (ا، ن) دارد.

عربی، زبان قرآن

۴۸

عیّن الخبر من نوعین: الاسم و الجملة:

(۱) خَیرکم، خَیرکم لأهله و أنا خَیرکم لأهلی!

(۲) ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾

(۳) الْغُرَابُ جاسوس الغابة فهو يُحذّر بقيّة الحیوانات!

(۴) الصَّيْنُ أَوَّلُ دَوْلَةٍ فِي الْعَالَمِ اسْتخدمت نقوداً ورقیّة!

مشاوره از محل اعراب در بیشتر آزمون‌ها سؤال طرح می‌شود. بنابراین مطالعه قواعد درس‌های ۵ تا ۸ دهم بسیار کمک می‌کند. گاهی طراح به جزئیات می‌پردازد، مثل انواع خبر و ...

زیرمبحث: درس ۵

دقت کن باید عبارت، دو جمله اسمیه داشته باشه که یکی خبرش اسم و یکی دیگه فعله.

Hint

درس Box

در اصل سه نوع خبر وجود دارد که دو نوع آن در آزمون‌ها مورد سؤال است:

(۱) خبر از نوع «اسم»

(۲) خبر از نوع جمله که معمولاً «فعل» است، ولی می‌تواند جمله اسمیه هم باشد.

(۳) خبر از نوع شبه جمله که «جارومجرور» [یا ظرف] است.

مثال:

التَّلْمِیْذُ نَاجِحٌ: دانش آموز موفق است. / عَلِیٌّ یَنْجَحُ: علی موفق می‌شود. / التَّلْمِیْذُ خُلِقَ حَیْذٌ: دانش آموز، اخلاقش خوب است.

مبتدا	خبر از نوع	مبتدا	خبر از نوع	مبتدا	خبر از نوع
نوع اسم	جمله (فعلیه)	جمله (اسمیه)	جمله (فعلیه)	جمله (اسمیه)	جمله (فعلیه)

(التَّلْمِیْذُ فِي الصَّفِّ: دانش آموز در کلاس است. التَّلْمِیْذُ عِنْدِي: دانش آموز نزد من است.)

مبتدا	خبر از نوع	مبتدا	خبر از نوع
جارومجرور	خبر از نوع	مبتدا	خبر از نوع
	ظرف		

گزینه (۱): دو جمله اسمیه دارد که در هر دو، «خَیر» خبر از نوع اسم است: «خَیرکم، خَیرکم لأهله و أنا خَیرکم لأهلی!»

گزینه (۲): یک جمله اسمیه دارد که در آن «الَّذِي» خبر از نوع اسم است: ﴿وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ﴾

گزینه (۳): دو جمله اسمیه دارد که در اولی، «جاسوس» خبر از نوع اسم و در دومی «يُحذّر» خبر از نوع جمله است: «الْغُرَابُ جاسوس الغابة فهو يُحذّر بقيّة الحیوانات!»

گزینه (۴): یک جمله اسمیه دارد که در آن «أَوَّلُ» خبر از نوع اسم است: «الصَّيْنُ أَوَّلُ دَوْلَةٍ فِي الْعَالَمِ اسْتخدمت نقوداً ورقیّة!»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

۴۹

عین المصدر من مزید ثلاثی مفعولاً:

(۱) إِذَا قَالَ أَحَدٌ كَلَامًا يُفَرِّقُ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ عَمِلُ الْعَدُوِّ!

(۲) الْأَعْدَاءُ يُرِيدُونَ التَّفْرِقَةَ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ!

(۳) تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ، وَتَعَلَّمُوا لَهُ الْوَقَارَ!

(۴) تَسْتَطِيعُ الْبُومَةُ أَنْ تُدِيرَ رَأْسَهَا مَثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ دَرَجَةً دُونَ تَحْرِيكِ جِسْمِهَا!

مشاوره گاهی طراح سؤالات ترکیبی طرح می‌کند که می‌تواند ترکیبی از محل اعراب و تحلیل صرفی باشد. بهتر است در کتاب‌های کمک درسی که تست دارند تست‌های ترکیبی هم کار کنی تا در آزمون غافلگیر نشوی.

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۵

ببین توی کدوم جمله فعلیه مصدر ثلاثی مزید در نقش مفعول اومده.

Hint

درتس Box

مصدرها چه مجزّد و چه مزید می‌توانند نقش‌های مختلف از جمله مفعول را بپذیرند:

تُعَوِّضُ الْبُومَةُ نَفْسَهُ بِتَحْرِيكِ رَأْسِهَا. / تَسْتَطِيعُ الْحِرْبَاءُ إِدَارَةَ عَيْنَيْهَا فِي اتِّجَاهَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ. / لَا يَجُوزُ الْإِصْرَارُ عَلَى الْعَدُوِّ.

مصدر ثلاثی مجزّد - مفعول مصدر ثلاثی مزید - مفعول مصدر ثلاثی مزید - فاعل

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): مصدر ثلاثی مزید نیامده است.

گزینه (۲): «التَّفْرِقَةُ» بر وزن «تَفْعِلَةٌ» شکلی از مصدر ثلاثی مزید از باب «تفعیل» است که نقش مفعول برای فعل «يُرِيدُونَ» را دارد.

گزینه (۳): مصدر ثلاثی مزید نیامده است.

گزینه (۴): «تَحْرِيكِ» بر وزن «تَفْعِيل» مصدر ثلاثی مزید است که نقش مضاف‌الیه برای «دُونَ» را دارد.

عربی، زبان قرآن

عَيْنُ المضافِ إليه موصوفاً: ۵۰

- (۱) البلادُ الإسلاميَّةُ مَجموعةٌ مِنَ السَّعُوبِ الكثيرةِ!
 (۲) كانتَ رسالةُ الإسلامِ على مَرِّ العُصُورِ قائمةً على أساسِ المنطقِ!
 (۳) تُحوِّلُ الأسماكُ المُضيئةُ ظَلامَ البحرِ إلى نَهارٍ مُضيٍّ!
 (۴) الحِرباءُ ذاتُ عَیونٍ مُتحرِّكةٍ تُساعدُها في رؤيةِ الإتِّجاهاتِ!

مشاوره گاهی در محل اعراب، سوآلی ترکیبی طرح می شود که ساده است، اما نیاز به دقت بیشتری دارد. یکی از این موارد مبحث موصوف و صفت، و مضاف و مضافیه است که می توانند با هم ترکیب شوند، با این که موصوف و مضاف نقش نیستند.

زیرمبحث: درس های ۳ و ۵

ترکیب های اضافی و وصفی رو بررسی کن؛ ببین کدام مضافیه برای خودش صفت داره!

در یک ترکیب اضافی، مضافیه می تواند برای خود صفت داشته باشد.

مثال: يُحرِّكُ الحيوانُ ذَنبَهُ لِطَرْدِ الحَشَرَاتِ الصَّغِيرَةِ.

مضافیه و موصوف صفت

پاسخ خیلی تشریحی ✓ در ترکیب «ذات عیون متحرکه» «عیون» مضافیه برای «ذات» است و خودش موصوف برای «متحرکه: صفت» می باشد.

Hint

درتس Box

کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«بیشتر اسطوره‌شناسان و مورخان بر این عقیده هستند که افسانه‌ها».

- (۱) با قصه، داستان و اسطوره یک ریشه دارند و همگی به معنای سرگذشت خیالی و غیرواقعی به کار می‌روند
- (۲) محتوای کاملاً غیرواقعی دارند که با توجه به فرهنگ هر سرزمین محتوای متفاوتی را بیان می‌کنند
- (۳) برگرفته از فطرت و ذات انسان‌ها هستند و به مرور در باور انسان‌ها جا گرفته‌اند
- (۴) براساس واقعیت‌های تاریخی ساخته شده‌اند، اما با گذشت زمان تغییر کرده و به شکل افسانه و اسطوره درآمده‌اند

زیرمبحث: درس ۷

دروس Box

واژه‌هایی مانند افسانه، قصه، داستان و اسطوره، گرچه هر کدام معنای خاص و ریشه لغوی مخصوص خود را دارند، اما تقریباً همگی به معنا و مفهوم داستان یا سرگذشت خیالی و غیرواقعی به کار می‌روند.

بیشتر اسطوره‌شناسان و مورخان بر این عقیده هستند که افسانه‌ها براساس واقعیت‌های تاریخی ساخته شده‌اند، اما با گذشت زمان تغییر کرده و به شکل افسانه و اسطوره درآمده‌اند.

اسطوره‌شناسان و مورخان و دیگر محققان درباره این‌که محتوای افسانه‌ها به کلی غیرواقعی است یا نه، اتفاق نظر ندارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

کدام موارد درباره «خدای نامه‌ها» درست است؟

- (الف) متن اصلی خدای نامه‌ها و ترجمه عربی آن‌ها از بین رفته و چیزی از آن‌ها باقی نمانده است.
 (ب) بازگوکننده تاریخ عمومی سرزمین و مردم ایران از آغاز آفرینش تا اواخر حکومت ساسانی هستند.
 (ج) در قرون نخستین هجری، طبری و دینوری با استفاده از متن اصلی آن‌ها، تاریخ ایران باستان را بازنویسی می‌کردند.
 (د) محتوای آن‌ها به علت آمیختگی با افسانه‌ها و قصه‌های کهن، با واقعیات تاریخی انطباق ندارد.

(۲) «ج» - «د»

(۱) «الف» - «ب»

(۴) «ب» - «د»

(۳) «الف» - «ج»

مشاوره این مدل تست در کنکور تیرماه ۱۴۰۳ در اغلب تست‌های داده‌شده دیده می‌شد، واسه همین که تو تموم آزمون‌ها سعی می‌کنیم براتون بیاوریم، بدین صورت که شما اول تو هر بند منبع یا غلط بودن رو چکوش می‌نویسین تا گزینه درست پیدا بشه.

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خدای نامه‌ها از مهم‌ترین نوشته‌های تاریخی دوره ساسانی به شمار می‌روند و در واقع تاریخ عمومی سرزمین و مردم ایران از آغاز آفرینش تا اواخر حکومت ساسانی بودند ← درستی «ب»

متن اصلی خدای نامه‌ها و ترجمه عربی آن‌ها از بین رفته و چیزی از آن‌ها باقی نمانده است. ← درستی «الف»

بررسی موارد نادرست:

(ج) در قرون نخستین، مورخان مسلمان ایران، مانند طبری، دینوری و ... با استفاده از ترجمه‌ای که از خدای نامه‌ها به عربی شده بود، اقدام به نگارش تاریخ ایران باستان کردند.

(د) مطالب راجع به دوره ساسانی در آن‌ها با واقعیات تاریخی انطباق دارد.

دو سلسله افسانه‌ای ایران به ترتیب کدام‌اند و مورخان تا دویست سال پیش چه شناختی از سلسله اشکانیان داشتند؟

(۱) کیانیان و پیشدادیان - اطلاع و شناخت نسبتاً درخور توجهی داشتند.

(۲) پیشدادیان و کیانیان - آن‌ها را تا حدودی می‌شناختند.

(۳) پیشدادیان و کیانیان - چندان شناختی از آنان نداشتند.

(۴) کیانیان و پیشدادیان - چندان شناختی از آنان نداشتند.

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● پیشدادیان و کیانیان به ترتیب از سلسله‌های دوران افسانه‌ای (اساطیری) ایران به شمار می‌روند.

● عموم مورخان تا دویست سال پیش، سلسله و شاهان اشکانی را تا حدودی می‌شناختند.

تاریخ

۵۴

- به ترتیب، پاسخ درست سؤالات زیر در کدام گزینه آمده است؟
- الف) کهن‌ترین نشانه و آثار حضور انسان در ایران مربوط به کدام محوطه باستانی است؟
- ب) اولین بار نام ماد در کدام منبع ذکر شده است؟
- ج) دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ کدام اقوام آغاز می‌شود؟
- د) چرا کورش هخامنشی در تاریخ همواره تحسین و تکریم شده است؟
- ۱) کشف رود - سالنامه سومری - ایلام - رفتار مداراجویانه و پرهیز از کشتار
- ۲) چغاگلان - سالنامه آشوری - ماد - شخصیت انسانی
- ۳) کشف رود - سالنامه آشوری - ایلام - شخصیت انسانی
- ۴) چغاگلان - سالنامه سومری - ماد - رفتار مداراجویانه و پرهیز از کشتار

زیرمبحث: درس‌های ۸ و ۹

- پاسخ خیلی تشریحی ✓
- الف) کهن‌ترین نشانه و آثار حضور انسان در ایران مربوط به کدام محوطه باستانی است؟ ← کشف رود
- ب) اولین بار نام ماد در کدام منبع ذکر شده است؟ ← سالنامه آشوری
- ج) دوران تاریخی فلات ایران با تاریخ کدام اقوام آغاز می‌شود؟ ← ایلام
- د) چرا کورش هخامنشی در تاریخ همواره تحسین و تکریم شده است؟ ← شخصیت انسانی
- رفتار مداراجویانه و انسانی کورش الگوی مناسبی برای شاهان پس از او شد.

کدام عبارت‌ها در مورد زندگی مردم ایران در حدود ۸ هزار سال پیش درست است؟

- الف) نخستین شهرها مانند سیلک و شهر سوخته در فلات ایران بنا گردیدند.
 ب) ایرانیان در ساختن ظروف و ابزارهای سفالی پیشرفت قابل توجهی کردند.
 ج) شروع به کشت گیاهانی مانند جو و گندم و اهلی کردن جانورانی مانند گوسفند و بز کردند.
 د) با چکش کاری بر روی رگه‌های طبیعی مس، برخی ابزارها به‌ویژه زیورآلات مسی می‌ساختند.
- ۱) «الف» - «ج»
 ۲) «ب» - «د»
 ۳) «الف» - «د»
 ۴) «ب» - «ج»

مشاوره این مدل تست شبیه تست شماره ۱۱۰ کنکور سراسری ۱۴۰۳ هستش که به نوعی باید حتماً تاریخ (سال یا قرن) اون رو بدونی تا بتونی بهش جواب بدی. این تست رو هم می‌شه از طریق نوشتن تاریخش جلوی هر بند به راحتی جواب داد.

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مردم ایران از حدود ۸ هزار سال پیش در ساختن ظروف و ابزارهای سفالی پیشرفت قابل توجهی کردند. ← درستی «ب»
 هم‌چنین یافته‌های باستان‌شناسی نشان می‌دهد که مردم ایران از حدود ۸ هزار سال پیش با چکش کاری بر روی رگه‌های طبیعی مس، برخی ابزارها به‌ویژه زیورآلات مسی می‌ساختند. ← درستی «د»
 بررسی موارد نادرست:
 الف) نخستین شهرها در حدود ۵ هزار سال پیش در ایران به وجود آمدند.
 ج) کشت گیاهانی مانند جو و گندم و اهلی کردن جانورانی مانند گوسفند و بز مربوط به ۱۲ هزار سال پیش است.

کدام عبارت‌ها در مورد دین و اعتقادات ایلامیان درست است؟

- الف) از جمله محبوب‌ترین خدایان ایلامی، مردوک بود که معبد چغازنبیل ستایشگاه این خدا محسوب می‌شد.
 ب) اعتقاد داشتند خدایان دارای نیرویی ماوراءطبیعی بودند که آن‌ها را بر انجام هر کاری توانا می‌ساخت.
 ج) معتقد بودند که خدایان، انسان‌ها را برای خدمت به خود آفریده‌اند و اگر در این کار کوتاهی کنند، خدایان آن‌ها را تنبیه خواهند کرد.
 د) به خدایان متعددی اعتقاد داشتند و از آن‌ها برای پیشرفت در کار خود کمک می‌خواستند.

۲) «ب» - «ج»

۱) «الف» - «د»

۴) «ب» - «د»

۳) «الف» - «ج»

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ایلامیان به خدایان متعددی اعتقاد داشتند و از آن‌ها برای پیشرفت در کار خود کمک می‌خواستند. ← درستی «د»
 به عقیده مردمان ایلام قدیم، خدایان دارای نیرویی ماوراءطبیعی بودند که آن‌ها را بر انجام هر کاری توانا می‌ساخت. ← درستی «ب»
 بررسی موارد نادرست:
 الف) از جمله محبوب‌ترین خدایان ایلامی، اینشوشیناک بود و مردوک خدای شهر بابل بود.
 ج) این مورد درباره اقوام سومر درست است.

کدام عبارت‌ها در مورد هوخشتر، سومین پادشاه ماد، درست است؟

- الف) در زمان فرمانروایی او، حکومت ماد به اوج قدرت رسید.
 ب) با حکومت آگد، علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد.
 ج) قلمرو ماد در زمان او به شمال بین‌النهرین و بخش‌های وسیعی از آسیای صغیر گسترش یافت.
 د) در پایان دوران حکومتش، با تشکیل سپاه منظم و کارآمد از قبایل مختلف، قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد.

۲) «ب» - «د»

۱) «الف» - «ج»

۴) «ب» - «ج»

۳) «الف» - «د»

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

قبایل گوناگون ماد از جمله اقوام آریایی بودند که در بخش وسیعی از مناطق غربی و مرکزی ایران استقرار یافتند و در کنار بومیان ساکن این مناطق به زندگی پرداختند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

حکومت ماد در زمان فرمانروایی هوخشتر، سومین پادشاه مادی، به اوج قدرت رسید. ← «الف»

او نخست (یعنی از همون اوایل دوران حکومتش) با تشکیل سپاه منظم و کارآمدی از قبایل مختلف ماد، پارس و ... قدرت خود را بر مناطق وسیعی از ایران تثبیت کرد. هوخشتر سپس با حکومت بابل، علیه آشور متحد شد و به حاکمیت آشوریان پایان داد. در پی این موفقیت نظامی، قلمرو ماد به شمال بین‌النهرین و بخش‌های وسیعی از آسیای صغیر گسترش یافت. ← «ج»

کدام گزینه در مورد تقدم و تأخر اقدامات و فتوحات کورش بزرگ هخامنشی درست است؟

الف) از میان برداشتن آستیاگ با جلب حمایت بزرگان مادی

ب) فتح صلح آمیز شهر بابل

ج) کشورگشایی در مناطق شرقی فلات ایران

د) تصرف شهر سارد و شکست دادن حکومت لیدی

مشاوره این جور تست ها هم اخیراً زیاد در کنکور مُد شده، فقط کافیه عبارت های داده شده رو شماره گذاری کنین تا ترتیب تقدم و تأخر اونا در بیاد. به همین راحتی!

۲) «ب» مقدم بر «ج» و «الف» متأخر از «د»

۱) «الف» مقدم بر «ج» و «د» متأخر از «ب»

۴) «ج» مقدم بر «د» و «الف» متأخر از «ب»

۳) «الف» مقدم بر «د» و «ب» متأخر از «ج»

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کورش بزرگ با جلب حمایت بزرگان مادی، آستیاگ را از میان برداشت و پادشاهی هخامنشیان را بنیان گذاشت؛ سپس با لشکرکشی به آسیای صغیر، حکومت لیدی و سایر دولت - شهرهای آن جا را شکست داد و شهر ثروتمند سارد را تصرف کرد. آن گاه چند سالی در مناطق شرقی فلات ایران سرگرم کشورگشایی بود و سپس بدون جنگ و خونریزی شهر بابل را فتح کرد.

تأخر → ب ج د الف تقدم

دوران پادشاهی اردشیر دوم
هخامنشی

کدام رویداد مربوط به سال‌های ۴۰۴ تا ۳۵۸ ق. م است؟

الف) کورش کوچک در آسیای صغیر سر به شورش برداشت.

ب) خشایارشا شورش‌های بابل را فرونشاند.

ج) ایرانیان در نبرد دریایی تنگه سالامیس توفیقی به دست نیاوردند.

د) مصر از سیطره هخامنشیان خارج شد.

۲) «ب» - «د»

۱) «الف» - «ج»

۴) «الف» - «د»

۳) «ب» - «ج»

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خاندان هخامنشی از زمان پادشاهی اردشیر دوم که از ۴۰۴ تا ۳۵۸ ق. م حکومت می‌کرد، دچار تفرقه درونی شد. در ابتدای زمامداری او،

برادرش کورش کوچک در آسیای صغیر سر به شورش برداشت و با سپاهی از مزدوران یونانی راهی پایتخت گردید ← «الف»

و مصر از سیطره هخامنشیان خارج شد. ← «د»

بررسی موارد نادرست:

موارد «ب» و «ج» مربوط به دوره خشایارشا (پسر و جانشین داریوش اول) و قبل از این سال‌ها است.

کدام عبارت در مورد جنگ‌های اسکندر مقدونی با سپاه هخامنشی درست است؟

- (۱) اسکندر پس از شکست سپاه هخامنشی در سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل، شوش یکی از پایتخت‌های هخامنشیان را تسخیر کرد.
- (۲) اسکندر پس از تسخیر شوش، یکی از پایتخت‌های هخامنشیان، طی سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل سپاه هخامنشی را شکست داد.
- (۳) اسکندر با وجود دلاوری و رشادت آریو برزن، سردار شجاع ایرانی، تخت جمشید را تصرف کرد و به آتش کشید و بعد در سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل، سپاه هخامنشی را شکست داد.
- (۴) با فرار داریوش سوم از برابر اسکندر و کشته شدن او نزدیک دامغان، سپاه اسکندر طی سه نبرد گرانیکوس، ایسوس و گوگمل، سپاه هخامنشی را شکست داد و تخت جمشید را تسخیر کرد.

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اسکندر در سه نبرد (گرانیکوس، ایسوس و گوگمل) سپاه هخامنشی را شکست داد و پس از آن، شوش، یکی از پایتخت‌های هخامنشیان را تسخیر کرد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

در گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) هر سه نبرد اسکندر قبل از تصرف شوش و تخت جمشید بوده است.

با توجه به طبقه‌بندی آب‌وهوای ایران، در آب‌وهوای «گرم و خشک» برخلاف آب‌وهوای «گرم و شرجی»، انتظار داریم بارندگی اندک با

(۱) رطوبت نسبی بالا و تبخیر و تعرق زیاد همراه باشد

(۲) اختلاف شدید دما و تبخیر و تعرق زیاد همراه باشد

(۳) اختلاف شدید دما و رطوبت نسبی بالا همراه باشد

(۴) میانگین دمای بالای سالانه و اعتدال دما همراه باشد

زیرمبحث: درس ۵

انواع نواحی آب‌وهوایی ایران

کرتس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ ابتدا لازم است مشخصات آب‌وهوای گرم و خشک و گرم و شرجی را به دقت بررسی کنیم و در گام بعد آن‌ها را مقایسه کنیم؛ اگر مشخصات مشترکی داشته باشند، همانند یکدیگر هستند (مانند بارندگی کم سالیانه) و اگر مشخصات متفاوتی داشته باشند برخلاف یکدیگر خواهند بود (مانند اختلاف شدید دما)؛ بنابراین در طبقه‌بندی آب‌وهوای ایران، در آب‌وهوای گرم و خشک برخلاف آب‌وهوای گرم و شرجی، انتظار داریم بارندگی کم با اختلاف شدید دما و تبخیر و تعرق زیاد همراه باشد.

جغرافیا

۶۲

کدام گزینه دلیل مناسبی برای یکسان نبودن میانگین دمای دو شهر بندرعباس (الف) و پارس آباد (ب) مطرح کرده است؟

(۱) مقدار تابش بیشتر خورشید در «ب» نسبت به «الف» ناشی از موقعیت جغرافیایی این دو شهر است.

(۲) شهر «الف» در طول جغرافیایی متفاوتی در مقایسه با شهر «ب» قرار گرفته است.

(۳) «ب» در مقایسه با «الف» از خط استوا دورتر است، بنابراین زاویه تابش مایل تری دارد.

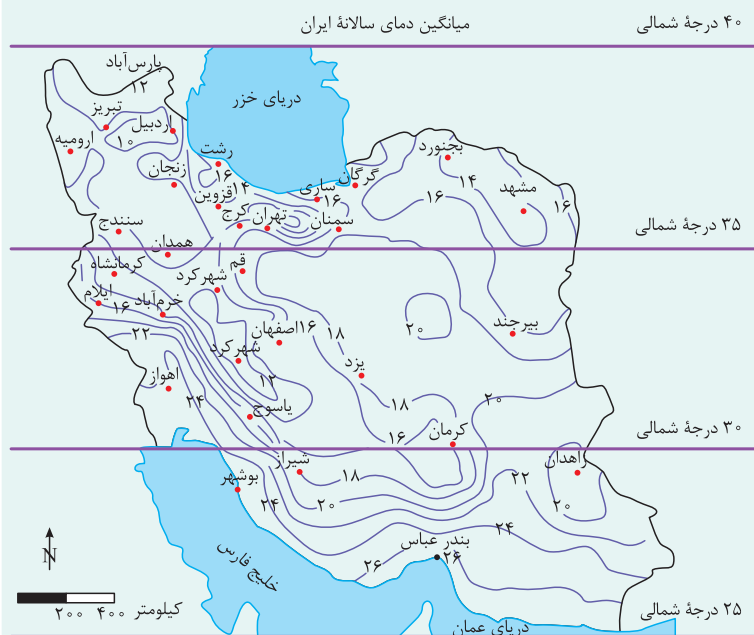
(۴) زاویه تابش خورشید هنگام ظهر در شهرهای «الف» و «ب»، به ترتیب مایل و عمود است.

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

مهم‌ترین عوامل ناشی از «موقعیت جغرافیایی» که بر آب‌وهوای کشور تأثیر می‌گذارد، عبارت‌اند از: عرض جغرافیایی و پرفشار جنب حاره‌ای و دوری و نزدیکی به دریاها.

عرض جغرافیایی

رابطه عرض جغرافیایی و دما در کشور

در مناطق جنوبی کشور که در عرض‌های پایین جغرافیایی قرار دارند و به خط استوا نزدیک‌ترند، زاویه تابش خورشید هنگام ظهر نزدیک به عمود است؛ به همین دلیل مقدار تابش خورشید بیشتر و هوا گرم‌تر است.

مثال: استان هرمزگان و جنوب استان سیستان و بلوچستان

در مناطق شمالی کشور که در عرض‌های بالای جغرافیایی قرار دارند، زاویه تابش خورشید مایل‌تر است؛ به همین دلیل مقدار تابش کم‌تر و هوا سردتر است.

مثال: استان‌های آذربایجان غربی و شرقی

در کشور ما به طور میانگین دما از شمال به جنوب بیشتر می‌شود.

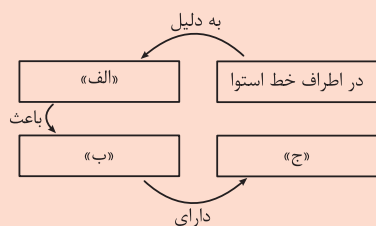
نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

موقعیت مطلق ایران به دو بخش طول جغرافیایی و عرض جغرافیایی طبقه‌بندی می‌شود. طول جغرافیایی در تعیین زمان تأثیر دارد، اما عرض جغرافیایی با زاویه تابش خورشید، دوری و نزدیکی از خط استوا در ارتباط بوده و در مجموع آب‌وهوا را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

به طور کلی هر چه یک منطقه از خط استوا فاصله بیشتری داشته باشد، زاویه تابش مایل‌تر و دریافت انرژی کم‌تر و آب‌وهوای سردتری دارد؛ بنابراین پارس‌آباد در مقایسه با بندرعباس از خط استوا دورتر است و زاویه تابش مایل‌تری دارد.

کدام عبارت، مورد «الف»، «ب» و «ج» در تصویر زیر را به ترتیب، کامل می کند؟

(۱) صعود هوا - تشکیل کمربند پرفشار - آب و هوای گرم و مرطوب

(۲) فرونشینی هوا - تشکیل کمربند کم فشار - آب و هوای گرم و خشک

(۳) صعود هوا - تشکیل کمربند کم فشار - آب و هوای گرم و مرطوب

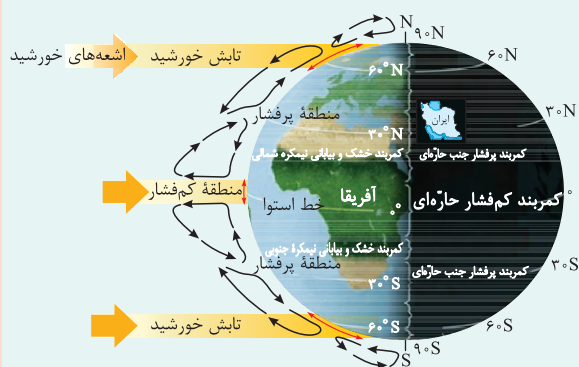
(۴) فرونشینی هوا - تشکیل کمربند پرفشار - آب و هوای گرم و خشک

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

قرار گرفتن ایران در کمربند پرفشار جنب حاره‌ای

شکل زیر گردش عمومی هوا را نشان می دهد. همان طور که مشاهده می شود در اطراف خط استوا، کمربند کم فشار حاره‌ای قرار دارد و در اطراف مدارهای رأس السرطان و رأس الجدی کمربند پرفشار جنب حاره‌ای قرار دارد. مهم ترین کمربندهای خشک و بیابانی کره زمین در اثر عامل پرفشار جنب حاره‌ای به وجود آمده است که کشور ما هم در داخل این کمربند خشک قرار دارد. عامل پرفشار جنب حاره‌ای در تابستان به داخل کشور پیشروی می کند و مانع ریزش بارش در دوره گرم سال در کشور می شود. در مناطق جنوبی کشور، با وجود این که آب های خلیج فارس و دریای عمان قرار دارد، کمربند پرفشار جنب حاره‌ای سبب بارش بسیار کم می شود.

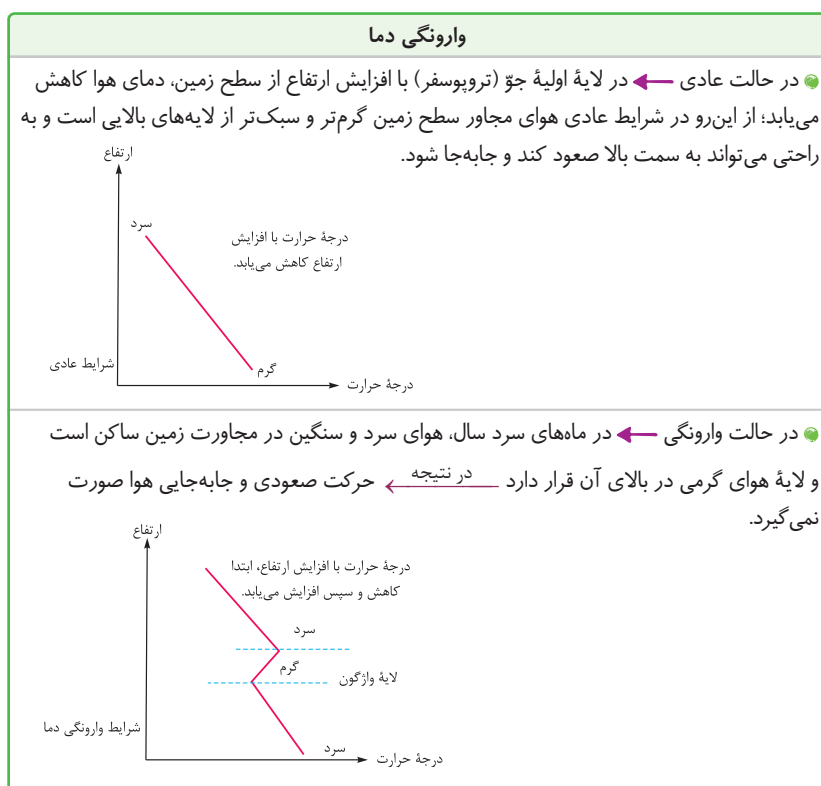
پاسخ خیلی تشریحی ✓ در اطراف خط استوا به دلیل گرم بودن و صعود هوا، کمربند کم فشار حاره‌ای تشکیل می شود و دارای آب و هوای گرم و مرطوب است.

چرا وارونگی دما در تروپوسفر باعث آلودگی هوا در شهرهای بزرگ و صنعتی می‌شود؟

- (۱) زیرا در ماه‌های سرد سال هوای مجاور سطح زمین گرم‌تر و سبک‌تر از لایه‌های بالایی است و به راحتی به بالا صعود می‌کند.
- (۲) زیرا در ماه‌های سرد سال هوای سنگین‌تر در مجاورت زمین ساکن است و لایه هوای گرمی در بالای آن قرار می‌گیرد. در این حالت حرکت صعودی و جابه‌جایی صورت نمی‌گیرد.
- (۳) زیرا در حالت عادی هوای مجاور سطح زمین گرم‌تر و سبک‌تر از لایه‌های بالایی است و به راحتی می‌تواند به بالا صعود کند.
- (۴) زیرا در حالت عادی در ماه‌های گرم سال هوای مجاور سطح زمین گرم‌تر و سبک‌تر از لایه‌های بالایی است و به راحتی نمی‌تواند به بالا صعود کند.

زیرمبحث: درس ۵

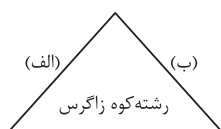
پاسخ خیلی تشریحی ✓

در شرایط وارونگی، آلودگی هوا در شهرهای بزرگ و نواحی صنعتی افزایش می‌یابد.

نکته

با توجه به تصویر زیر، کدام گزینه برای تکمیل جاهای خالی در عبارت مطرح شده، مناسب است؟

(اگر «الف» دامنه رو به باد و «ب» دامنه بادپناهی باشد، می توان گفت است و همچنین دامنه های البرز نیز تأثیر نسبی مشابهی نظیر در شکل دارند.)

(۱) بارش در «الف» نسبت به «ب» بیشتر - جنوبی - «الف»

(۲) بارش در «ب» نسبت به «الف» بیشتر - جنوبی - «ب»

(۳) بارش در «ب» نسبت به «الف» بیشتر - شمالی - «ب»

(۴) بارش در «الف» نسبت به «ب» بیشتر - شمالی - «الف»

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

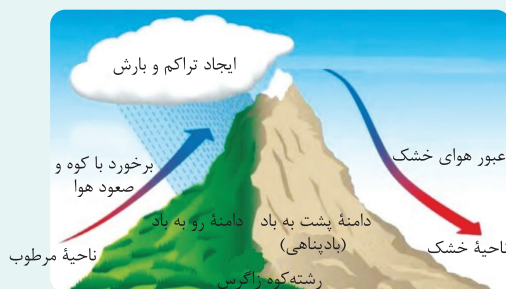
علل تنوع آب و هوای ایران

میزان ارتفاع و جهت کوهستانها

تصویر زیر تفاوت بارش را در دامنه های شرقی و غربی زاگرس نشان می دهد.

وقتی هوای مرطوب دریای مدیترانه به سمت کشور ما حرکت می کند، در ارتفاعات غربی زاگرس به شکل باران فرو می ریزد و همین ارتفاعات مانع عبور هوای مرطوب به سمت شرقی و داخلی می شوند؛ بنابراین زاگرس غربی پر باران و سرسبز است و زاگرس شرقی خشک. نتیجه ← میزان بارش در کشور از غرب به شرق کاهش می یابد.

در ناحیه البرز نیز، دامنه های شمالی سرسبز و پر باران و دامنه های جنوبی، خشک است.

تفاوت دامنه های شرقی و غربی زاگرس از نظر میزان بارش

جهت رشته کوه های بلند (مانند البرز و زاگرس) در پراکندگی جغرافیایی بارش کشور مؤثر است. بنابراین ← بارش های بیشتری در دامنه های غربی زاگرس و دامنه های شمالی البرز مشاهده می کنیم.

در دامنه «الف» نسبت به «ب» بارش بیشتر است. دامنه های شمالی البرز نیز تأثیر نسبی مشابهی نظیر «الف» در افزایش میزان بارش دارند. پاسخ خیلی تشریحی ✓

جغرافیا

۶۶

کدام گزینه مقایسه درستی از مشخصات جغرافیای طبیعی استان سیستان و بلوچستان (۱) و هرمزگان (۲) است؟

(۱) در هر دو، در دوره سرد سال به دلیل شرایط مطلوب دمایی، برای فعالیتهای نظامی مناسب هستند.

(۲) رطوبت بالا در (۱) برخلاف (۲) از اردیبهشت تا مهرماه تداوم می‌یابد.

(۳) بیابان‌های به‌وجودآمده در (۱) همانند (۲) ناشی از بارندگی نامنظم و کمبود پوشش گیاهی است.

(۴) به دلیل قرارگیری هر دو در نزدیکی مدار رأس‌الجدی، زاویه تابش خورشید در هنگام ظهر، نزدیک به عمود است.

زیرمبمش: درس‌های ۴ و ۵

درس‌Box

اثر آب‌وهوا بر فعالیتهای نظامی

- شرایط آب‌وهوایی در امور دفاعی، نظامی از اهمیت زیادی برخوردار است.
- آب‌وهوای دارای رطوبت بالا از عواملی است که طرح‌های نظامی، تاکتیک‌ها و تجهیزات نظامی، البسه و پشتیبانی از نیروها را تحت تأثیر قرار می‌دهد.
- از اردیبهشت‌ماه تا مهر، در استان‌های جنوب غرب و جنوب کشور، دما و رطوبت بالا برای نیروهای نظامی مشکل‌ساز می‌شود، در حالی که در همین دوره در مناطق شمالی و غربی، مانند آذربایجان و کردستان، شرایط برای نیروهای نظامی مطلوب است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۲) و (۳): هرمزگان جزء نواحی با آب‌وهوای گرم و مرطوب کشور است.

گزینه (۴): هر دو استان به مدار رأس‌السرطان نزدیک هستند نه مدار رأس‌الجدی، اما هر دو در دوره سرد سال شرایط دمایی مناسبی برای فعالیتهای نظامی دارند.

جغرافیا

۶۷

مهم ترین دلایل کاهش آب دریاچه ارومیه کدام اند؟

- الف) تغییر اقلیم و هجوم ریزگردها
- ب) افزایش شوری آب و افت تراز دریاچه
- ج) تخلیه مواد شیمیایی، معدنی و رادیواکتیو
- د) افزایش جمعیت شهرها و روستاهای اطراف
- ه) فقدان یک برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه

۱) «الف» - «ب»

۲) «د» - «ه»

۳) «الف» - «ج» - «د»

۴) «ب» - «د» - «ه»

زیرمبیط: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مهم ترین دلایل کاهش آب دریاچه ارومیه:

- فقدان برنامه آمایش و مدیریت یکپارچه در کل حوضه آبریز دریاچه
- توسعه سطح زیر کشت و بهره برداری مفرط از آب
- افزایش جمعیت شهرها و روستاهای حوضه آبریز دریاچه ارومیه و افزایش نیاز به آب
- تغییر اقلیم و پدیده خشکسالی
- تخریب مراتع و پوشش گیاهی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه
- احداث فزاینده سد روی رودخانه های حوضه آبریز دریاچه

دریاچه جازموریان بین دو استان سیستان و بلوچستان و قرار دارد و در فصل‌های دارد.

(۱) هرمزگان - پربارش وسعت بیشتری نسبت به دوره‌های کم‌بارش

(۲) هرمزگان - کم‌بارش وسعت کم‌تری نسبت به دوره‌های پربارش

(۳) کرمان - کم‌بارش وسعت بیشتری نسبت به دوره‌های پربارش

(۴) کرمان - پربارش وسعت بیشتری نسبت به دوره‌های کم‌بارش

زیرمبیط: درس ۶

درس‌Box

انواع دریاچه به لحاظ زمانی:

مثال	دریاچه‌های فصلی	مثال	دریاچه‌های دائمی
مسيله در شرق قم نيريز در فارس هامون در سيستان و بلوچستان	در فصول پربارش وسعت بیشتری پیدا می‌کنند.	اروميه زريوار (زريوار) در غرب مريوان در كردستان پريشان (فامور) استان فارس	اغلب در نیمه غربی کشور قرار دارند که از نظر شرایط آب‌وهوایی جزء نواحی مرطوب و نیمه‌مرطوب کشور هستند. آب بعضی از این دریاچه‌ها شور و برخی دیگر آب شیرین دارند.
جازموريان بين دو استان کرمان و سيستان و بلوچستان	در ماه‌های گرم و یا در سال‌های کم‌بارش به دلیل تبخیر آب آن‌ها خشک شده یا به شکل باتلاق و شوره‌زار درمی‌آیند.	مهارلو در استان فارس	در قله بعضی از کوه‌های آتشفشانی مانند سیلان هم دریاچه‌های کوچکی وجود دارند که آب آن‌ها از ذوب برف‌ها تأمین می‌شود، اما به دلیل سرمای ناشی از ارتفاع اغلب مواقع سال یخ بسته است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دریاچه جازموریان بین دو استان پهنوار سیستان و بلوچستان و کرمان قرار دارد. از آن‌جا که این دریاچه وضعیت فصلی دارد و دائمی نیست، بنابراین در دوره سرد سال که سهم بارش‌های کشور افزایش می‌یابد وسعت بیشتری پیدا می‌کند و در دوره گرم سال که بارش‌ها محدود می‌شوند، این دریاچه نیز کوچک‌تر و بعضاً خشک می‌شود.

کدام موارد در ارتباط با تنها دریای آزاد ایران درست است؟

دریای عمان

- (الف) بخشی از آب‌های اقیانوس هند است که از طریق تنگه مهم هرمز از خلیج فارس جدا می‌شود.
 (ب) عمق این دریا که تا ۲۰۰۰ متر هم می‌رسد، برای عبور نفتکش‌های غول‌پیکر بسیار مناسب است.
 (ج) مهم‌ترین مرکز صید و پرورش مروارید و یکی از مهم‌ترین مکان‌های استراتژیک جهان می‌باشد.
 (د) پرآب‌ترین، طولی‌ترین و تنها رود قابل کشتیرانی در ایران از سمت شمال به این دریا می‌ریزد.
- (۱) «ج» - «د»
 (۲) «ب» - «د»
 (۳) «الف» - «ب»
 (۴) «الف» - «د»

زیرمبیط: درس ۶

درس‌Box

دریای عمان، راه ارتباط ایران با اقیانوس:

- در گذشته دریای مکران نام داشت.
- بین ایران، عمان و پاکستان مشترک است.
- بخشی از آب‌های اقیانوس هند است که از طریق تنگه هرمز از خلیج فارس جدا می‌شود.
- تنها بندر اقیانوسی ایران، چابهار، در شمال دریای عمان قرار دارد.
- تنها دریای آزاد ایران است که از طریق آن می‌توان به آب‌های جهان دسترسی داشت.
- عمق دریای عمان به ۲۰۰۰ متر هم می‌رسد. به همین دلیل برای عبور کشتی‌های تجاری و نفتکش‌های غول‌پیکر بسیار مناسب است.

ویژگی‌ها و قابلیت‌های منحصر به فرد دریای عمان

جنس ساحل	}	ویژگی‌ها و قابلیت‌های منحصر به فرد دریای عمان
عمق مناسب دریا		
عدم نیاز به استفاده از آبراه و کانال‌های دریانوردی در سواحل مکران		
امکان ساخت و توسعه بدون محدودیت بنادر، به‌ویژه جهت پهلوگیری کشتی‌های اقیانوسی		

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تنها دریای آزاد ایران که از طریق آن می‌توان به آب‌های همه دریاهای جهان دسترسی داشت، دریای عمان است که بین کشورهای ایران، عمان و پاکستان مشترک است. دریای عمان در گذشته دریای مکران نام داشت.

دریای عمان بخشی از آب‌های اقیانوس هند است که از طریق تنگه مهم هرمز از خلیج فارس جدا می‌شود. (درستی عبارت «الف»)

عمق این دریا گاهی تا ۲۰۰۰ متر هم می‌رسد و از این نظر برای عبور کشتی‌های تجاری و نفتکش‌های غول‌پیکر بسیار مناسب است. (درستی عبارت «ب»)

از دیگر دلایل اهمیت دریای عمان می‌توان به امکان دسترسی به همه آب‌های آزاد جهان حمل‌ونقل کالا و مسافر و وجود مشاغلی مثل صیادی و پرورش ماهی و میگو اشاره کرد.

عبارت‌های «ج» و «د» درباره خلیج فارس درست هستند.

کارون پرآب‌ترین، طولی‌ترین و تنها رود قابل کشتیرانی ایران است که به خلیج فارس می‌ریزد.

نکته

کدام عبارت در رابطه با وضعیت کلی «بارش‌های ایران و میزان آبدهی رودها»، درست است؟

(۱) بیشتر بارش‌ها از اوایل فصل پاییز شروع شده و در فصل زمستان ادامه پیدا می‌کند، بنابراین میزان آبدهی رودها به تدریج از اواخر پاییز تا اواخر زمستان کاهش می‌یابد.

(۲) بیشتر بارش‌ها از اواخر فصل پاییز شروع شده و تا اوایل فصل بهار ادامه پیدا می‌کند، بنابراین میزان آبدهی رودها به تدریج از اواخر پاییز تا اوایل بهار افزایش می‌یابد.

(۳) بیشتر بارش‌ها از اوایل فصل پاییز شروع شده و در فصل زمستان به پایان می‌رسد، بنابراین میزان آبدهی رودها به تدریج از اواخر پاییز تا اواخر زمستان افزایش می‌یابد.

(۴) بیشتر بارش‌ها از اواخر فصل پاییز شروع شده و تا اواخر فصل بهار ادامه پیدا می‌کند، بنابراین میزان آبدهی رودها به تدریج از اواخر پاییز تا اواخر بهار کاهش می‌یابد.

زیرمبیط: درس ۶

ویژگی رودهای ایران:

درس‌Box

با توجه به عواملی که بر وضع آب کشورمان تأثیرگذار است، می‌توانیم ویژگی‌های زیر را در مورد رودهای ایران در نظر بگیریم.

(۱) در ایران بیشتر بارش‌ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار می‌بارد، به این دلیل هر چه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم، آبدهی رودها بیشتر می‌شود.

(۲) با توجه به ناهمواری‌ها و جهت آن‌ها، هر چه از غرب به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کمتر می‌شود.

(۳) رودهایی که از کوهستان‌های بلند و برف‌گیر تغذیه می‌شوند، دائمی هستند. اگر این رودها در نواحی مرطوب، جریان یابند مقدار آب آن‌ها بیشتر خواهد بود.

(۴) رودهای مناطق نسبتاً خشک بیشتر طغیانی و اتفاقی و مقدار آب آن‌ها در سال‌های مختلف متفاوت است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در ایران بیشتر بارش‌ها (نه همه بارش‌ها) در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار (بخشی از پاییز، همه زمستان و بخشی از بهار) می‌بارد. به این دلیل هر چه به پایان این دوره نزدیک‌تر می‌شویم، آبدهی رودها بیشتر می‌شود. (آبدهی رودها در اواخر پاییز نسبتاً کم، در زمستان بیشتر و در بهار به بیشترین حد می‌رسد.)

منطق

۷۱

کدام یک از عبارت‌های مذکور، قضیه نیستند؟

- (الف) کاشکی اندر جهان شب نیستی
(ج) ولیکن رادمردان جهان‌دار
(ه) تو بر کس نیایی و با کس نسازی
(۱) الف - ب - ج
(۳) د - ه
- (ب) تا مرا هجران آن لب نیستی
(د) چو گل باشند کوتاه زندگانی
(۲) الف - ج - د
(۴) ج - د

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

قضیه، جمله خبری تام بامعنا است:

- (الف) جمله خبری است، یعنی از عالم خارج خبری می‌دهد که می‌تواند صادق یا کاذب باشد.
(ب) تام (کامل) است، یعنی ناقص نیست و مخاطب بعد از شنیدنش منتظر تمام شدن مطلب نیست.
(ج) بامعناست، یعنی معنایی مشخص و قابل فهم را ارائه می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت‌های «د» و «ه» جملات خبری هستند که معنایشان کامل است و بنابراین قضیه محسوب می‌شوند. در مورد عبارت «د» دقت کنید که نهاد جمله (آن‌ها) محذوف است و این امر به کامل بودن معنای جمله خللی وارد نمی‌کند.

بررسی عبارت‌های دیگر:

(الف) با توجه به کلمه «کاشکی»، عبارت بیان یک آرزو است و جمله خبری نیست، بلکه انشایی است و قضیه محسوب نمی‌شود.

(ب) حرف «تا» باعث شده است معنای این عبارت کامل نباشد و بنابراین قضیه محسوب نمی‌شود.

(ج) «ولیکن» در ابتدای عبارت باعث می‌شود معنای جمله ناقص شود و این مورد هم قضیه محسوب نمی‌شود.

منطق

۷۲

موارد کدام گزینه جای خالی عبارات را به ترتیب تکمیل می کنند؟

الف) عبارت «ققنوس با «ص» نوشته نمی شود» براساس موضوع، قضیه ای محسوب می شود.

ب) در رابطه تضاد از یک قضیه می توان به قضیه دیگر رسید.

(۲) حملی - کذب - صدق

(۱) شخصی - صدق - صدق

(۴) شخصی - صدق - کذب

(۳) موجه - صدق - کذب

زیرمبحث: درس ۶ و ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) قضیه مورد نظر به این صورت استاندارد می شود: [کلمه] «ققنوس» نوشته شونده با «ص» نیست. اولاً قضیه حملی است، چون در آن به نفی محمول برای موضوع حکم کرده ایم. در ثانی قضیه شخصی است، زیرا لفظ «ققنوس» مد نظر است که مفهومی جزئی است. ثالثاً قضیه سالبه است، چراکه نسبت آن در فرم استاندارد با فعل «نیست» بیان شده است و چیزی را از چیزی سلب کرده ایم. (رد گزینه ۳)

ب) در رابطه تضاد از صدق یک قضیه به کذب دیگری می رسمیم و تنها راه نتیجه گیری در این رابطه همین است. (رد گزینه های ۱ و ۲)

در سؤالات چندبخشی همواره این طور نیست که در هر بخش، یک گزینه صحیح باشد و دیگر گزینه ها غلط. مثلاً در همین سؤال دیدید که بخش های اول گزینه های ۱، ۲ و ۴ و بخش های دوم و سوم گزینه های ۳ و ۴ صحیح بودند. در این قسم سؤالات تنها راه مطمئن برای رسیدن به پاسخ، حذف گزینه های نادرست است.

تیزپازی

منطق

۷۳

در کدام گزینه به ترتیب یک قضیه محصوره و یک قضیه شخصیته آمده است؟

(۱) لطفاً هرکس در صف مربوط به پایه خود بایستد. - برخی از فلاسفه یونان نظریه خداشناسی نداشته‌اند.

(۲) دارندگان کارت پایان خدمت می‌توانند درخواست وام بدهند. - به کجای این شب تیره بیاویزم قبابی ژنده خود را.

(۳) هر گردی گردو نیست. - در این شهرک صنعتی، کارخانه‌داران کم‌تعدادند.

(۴) هیچ چیز در هیچ چیز از خدا بی‌نیاز نیست. - شاگردان این مدرسه از سطح هوشی بالایی برخوردارند.

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

«هر گردی گردو نیست» یعنی «بعضی گردها گردو نیستند»، بنابراین قضیه سالبه جزئی است و محصوره به شمار می‌رود. منظور از «کارخانه‌داران» در قضیه دوم «مجموعه کارخانه‌داران این شهرک صنعتی» است و محمول یکبار بر کل موضوع حمل می‌شود، بنابراین قضیه‌ای شخصیته است.

بررسی گزینه‌های دیگر: پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): جمله امری است و قضیه نیست. - قضیه محصوره (سالبه جزئی)

گزینه (۲): محمول می‌تواند بر تک‌تک اعضای مجموعه «دارندگان کارت پایان خدمت» حمل شود، بنابراین محصوره است. - جمله پرسشی است و قضیه نیست.

گزینه (۴): قضیه سالبه کلی (محصوره) - محمول می‌تواند بر تک‌تک اعضای مجموعه «شاگردان این مدرسه» حمل شود، بنابراین محصوره است.

قضیه حملی در صورتی شخصیته است که یکی از دو شرط زیر را داشته باشد:

(الف) موضوعش مفهومی جزئی باشد (اسم خاص، مفاهیم مورد اشاره با حروف اشاره، الفاظ وقتی خود لفظ مد نظر باشد و ...)

(ب) موضوع یک مجموعه مشخص باشد و محمول یکبار بر کل موضوع حمل شده باشد، نه این‌که جداگانه بر تک‌تک اعضای مجموعه قابل حمل باشد.

منطق

۷۴

در مربع تقابل با فرض صدق کدام قضا یا می توان صدق یا کذب هر چهار رأس مربع را معلوم کرد؟

(۱) موجبه کلی - سالبه جزئی

(۲) سالبه کلی - موجبه جزئی

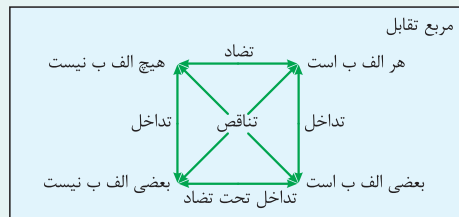
(۳) سالبه کلی - سالبه جزئی

(۴) موجبه کلی - سالبه کلی

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ اگر موجبه کلی یا سالبه کلی صادق باشند، متضاد آن‌ها کاذب، متناقض آن‌ها کاذب و متداخل آن‌ها نیز صادق خواهد بود، بنابراین صدق یا کذب هر چهار رأس مربع تقابل معلوم می‌شود.

در صورت صدق سالبه جزئی صدق و کذب متداخل آن (سالبه کلی) مشخص نمی‌شود. (رد گزینه‌های ۱ و ۳)

در صورت صدق موجبه جزئی نیز صدق و کذب متداخل آن (موجبه کلی) نامعلوم است. (رد گزینه ۲)

منطق

۷۵

دامنهٔ مصادیق موضوع در قضیهٔ محصوره بر چه اساسی تعیین می‌شود؟

(۱) این که فرم استاندارد قضیه با «هر / هیچ» شروع شود یا با «بعضی».

(۲) این که موضوع قضیه مفهومی جزئی باشد یا مفهومی کلی.

(۳) این که نسبت قضیه موجب باشد یا سالبه.

(۴) این که موضوع قضیه شامل برخی اعضای یک مجموعه باشد یا خود مجموعه به صورت یک‌جا مد نظر باشد.

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

در قضایای محصوره‌ای که سور کلی (هر / هیچ) دارند همهٔ مصادیق موضوع مد نظر هستند و در قضایای محصورهٔ جزئی (دارای سور «بعضی») برخی از مصادیق موضوع مد نظرند. بنابراین ملاک تعیین دامنهٔ مصادیق موضوع در قضایای محصوره، کلی یا جزئی بودن سور قضیه است که در گزینهٔ (۱) بیان شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینهٔ (۲): اگر موضوع قضیه مفهومی جزئی باشد، قضیه شخصیه است، در حالی که سؤال، قضایای محصوره را در نظر دارد.

گزینهٔ (۳): نسبت قضیه ربطی به دامنهٔ مصادیق موضوع آن ندارد.

گزینهٔ (۴): اگر موضوع قضیه یک مجموعهٔ مشخص به صورت یک‌جا باشد، قضیه شخصیه است، در حالی که سؤال قضایای محصوره را در نظر دارد.

جزئی و کلی بودن «سور قضیه» که مربوط به مصادیق موضوع است، با جزئی و کلی بودن «موضوع قضیه» که مربوط به مفهوم موضوع است، متفاوت است و تنها در لفظ، اشتراک دارند.

نکته

۷۶ کدام عبارت نادرست است؟

(۱) قضایای حملی به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند که یکی از آن دو دسته، چهار زیرمجموعه دارد.

(۲) وقتی می‌گوییم «بعضی از اعضای پنل مطالب‌شان را در قالب مقاله ارائه دادند»، از حیث منطقی می‌توان نتیجه گرفت عده‌ای از اعضا مقاله ارائه نداده‌اند.

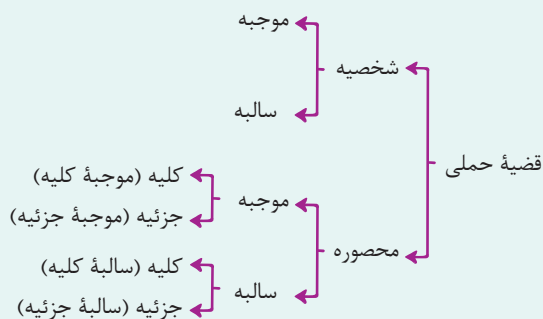
(۳) تنها در یکی از روابط تقابلی هر کدام از دو طرف را داشته باشیم، می‌توانیم صدق یا کذب طرف مقابل را معلوم کنیم.

(۴) در رابطه تضاد از کذب قضایا نمی‌توان نتیجه‌گیری کرد، اما در روابط تقابلی دیگر این‌گونه نیست.

زیرمبحث: درس‌های ۶ و ۷

درس‌Box

تقسیم‌بندی انواع قضایای حملی:

پاسخ خیلی تشریحی ✓ در منطق وقتی می‌گوییم «بعضی الف ب است» به این معنا نیست که «فقط بعضی الف ب است». بنابراین از قضیه اول این گزینه هم نمی‌توان به لحاظ منطقی چنین نتیجه‌ای گرفت. نتیجه درست این است که «دیگر اعضای پنل معلوم نیست مقاله ارائه داده‌اند یا خیر». سایر گزینه‌ها کاملاً صحیح هستند.

در گزینه (۳) رابطه مورد نظر تناقض است که هم از صدق و هم از کذب هر دو طرف می‌توان صدق یا کذب طرف مقابل را نتیجه گرفت. در قضایای شخصی سور معنا ندارد، چون موضوع مفهومی جزئی یا یک مجموعه مشخص است و بنابراین تنها یک مصداق دارد و نمی‌توان برای آن سور در نظر گرفت.

نکته

مضمون کدام عبارت را براساس احکام قضایا نمی‌توان پذیرفت؟

(۱) اگر قضیه «همه انسان‌ها درستکارند» درست باشد، از طریق روابط تضاد و تناقض به دو قضیه کاذب می‌رسیم.

(۲) اگر قضیه «همه معلمان این دبستان بیش از دوازده سال سابقه دارند» کاذب باشد، می‌توان در مورد صدق و کذب «چند معلم

این دبستان کم‌تر از دوازده سال یا دقیقاً دوازده سال سابقه دارند» اظهارنظر قطعی کرد.

(۳) اگر بپذیریم که «برخی الف ب نیست» می‌توانیم بپذیریم که «هیچ الف ب نیست» صادق است.

(۴) اگر بپذیریم که «برخی الف ب نیست» و «برخی الف ب است»، می‌توان گفت «هر الف ب است» کاذب است.

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

نحوه نتیجه‌گیری در مورد صدق و کذب قضایای متقابل

رابطه تقابلی	نحوه نتیجه‌گیری
تضاد	از صدق به کذب
تناقض	از صدق به کذب و از کذب به صدق
تداخل	از صدق کلی به صدق جزئی از کذب جزئی به کذب کلی
تداخل تحت تضاد	از کذب به صدق

پاسخ خیلی تشریحی ✓ اگر قضیه سالبه جزئی کاذب باشد، قضیه متداخل آن (سالبه کلی) هم کاذب خواهد بود، بنابراین گزینه (۳) نادرست است.

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه (۱): با فرض صدق قضیه موجبه کلی متضاد و متناقض آن هر دو کاذب هستند.

گزینه (۲): قضیه دوم در حکم «بعضی از معلمان این دبستان بیشتر از دوازده سال سابقه ندارند» است، پس سالبه جزئی است و با

قضیه اول رابطه تناقض دارد، بنابراین صادق خواهد بود.

گزینه (۴): قضیه اول متناقض قضیه «هر الف ب است» می‌باشد، بنابراین با فرض صدق آن، قضیه «هر الف ب است» کاذب خواهد بود.

در کدام گزینه مغالطه ایهام انعکاس دیده می‌شود؟

- (۱) برخی افراد معتاد در این محله زندگی می‌کرده‌اند، پس برخی از ساکنین این محله معتاد بوده‌اند.
- (۲) بعضی دانشمندان از روش تجربی استفاده نمی‌کنند، اما نمی‌توان گفت برخی از کسانی که از روش تجربی استفاده نمی‌کنند دانشمند نیستند.
- (۳) هر مغالطه‌ای می‌تواند موجب فریب تبلیغاتی باشد، پس برخی چیزهایی که موجب فریب تبلیغاتی می‌شوند مغالطه هستند.
- (۴) برخی از کنسروهای لوبیا در مغازه خراب شده‌اند، پس هر کنسروی که خراب بوده از کنسروهای لوبیا است.

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

قضیه اول در گزینه «۴» موجب جزئی است. عکس مستوی موجب جزئی باز هم موجب جزئی است، اما در این گزینه موجب کلی نتیجه گرفته شده است که مغالطه ایهام انعکاس است. ضمناً موضوع و محمول قضیه عکس هم به درستی نیامده‌اند. صحیح این است که گفته شود: «پس برخی چیزهای خراب‌شده در مغازه، کنسرو لوبیا هستند.» بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه (۱): موجب جزئی به موجب جزئی عکس شده که صحیح است.

گزینه (۲): سالبه جزئی عکس لازم‌الصدق ندارد که در این گزینه هم عکس آن صادق محسوب نشده است.

گزینه (۳): موجب کلی به موجب جزئی عکس شده که صحیح است.

مغالطه ایهام انعکاس تنها در سالبه جزئی اتفاق نمی‌افتد، بلکه به هر شکلی که قواعد عکس مستوی رعایت نشود، نتیجه‌گیری مورد نظر مشمول این مغالطه خواهد بود. مثلاً عکس کردن موجب جزئی به موجب کلی. اگر برای یافتن این مغالطه فقط به دنبال سالبه جزئی بوده باشید، احتمالاً گزینه (۲) را پاسخ سؤال دانسته‌اید، در حالی که در این گزینه، فعل «نمی‌توان گفت» نشان می‌دهد که عکس سالبه جزئی را صادق در نظر نگرفته‌ایم.

گول نخوری ✗

متناقض عکس مستوی قضیه «بعضی الف ب است» کاذب است. کدام گزینه کاملاً درست است؟

- (۱) قضیه «هیچ ب الف نیست» صادق است.
- (۲) صدق یا کذب قضیه «بعضی ب الف نیست» معلوم است.
- (۳) نمی‌توان صدق یا کذب عکس مستوی «هیچ الف ب نیست» را معلوم کرد.
- (۴) نمی‌توان لزوماً عکس مستوی قضیه «بعضی ب الف نیست» را کاذب دانست.

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

قضیه «بعضی الف ب نیست» سالبه جزئی است. عکس مستوی سالبه جزئی لازم‌الصدق نیست، یعنی می‌تواند صادق یا کاذب باشد، بنابراین بدون توجه به بخش اول صورت سؤال، می‌توان گفت گزینه (۴) پاسخ این سؤال است. بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه (۱): عکس مستوی قضیه صورت سؤال «بعضی ب الف است» می‌باشد و متناقض قضیه اخیر «هیچ ب الف نیست» می‌باشد که کاذب است.

گزینه (۲): وقتی سالبه کلی (هیچ ب الف نیست) کاذب باشد، نمی‌توان صدق یا کذب متداخل آن (بعضی ب الف نیست) را معلوم کرد.

گزینه (۳): گفتیم که «هیچ ب الف نیست» کاذب است، از طرفی عکس مستوی «هیچ الف ب نیست» همان «هیچ ب الف نیست» می‌باشد که کذب معلوم است.

وقتی می‌گوییم قضیه سالبه جزئی عکس مستوی لازم‌الصدق ندارد، به این معنا نیست که حتماً عکس مستوی‌اش کاذب است، بلکه بدین معناست که گاهی صادق است و گاهی کاذب.

۸۰ در کدام گزینه اگر قضیه اول صادق باشد، قضیه دوم حتماً صادق است؟

(۱) برخی معلمان فداکارند. - برخی فداکارها معلم نیستند.

(۲) هر پدری آرزوی سعادت فرزندانش را دارد. - برخی از آرزومندان سعادت فرزندانشان پدرند.

(۳) هر کس به این راه رفته برگشته است. - بعضی از رهروان این راه برگشته‌اند.

(۴) هیچ انسان صالحی تنها نخواهد ماند. - همه صالحان تنها خواهند ماند.

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عکس مستوی موجب کلی، موجب جزئی است. در این گزینه هم قضیه اول، موجب کلی است که موضوعش «پدر» و محمولش «آرزومند سعادت فرزندانش» است. در قضیه دوم موضوع و محمول به درستی جابه‌جا شده‌اند و قضیه دوم موجب جزئی است؛ بنابراین همین گزینه، جواب سؤال است.

بررسی گزینه‌های دیگر:

گزینه (۱): از صدق موجب جزئی (قضیه اول) می‌توان صدق عکس مستوی آن را نتیجه گرفت: «برخی فداکارها معلم هستند». اما این قضیه اخیر با قضیه دوم این گزینه رابطه تداخل تحت تضاد دارد و در این رابطه نمی‌توان از صدق یک طرف در مورد صدق یا کذب طرف دیگر نتیجه‌گیری کرد.

گزینه (۳): قضیه اول موجب کلی است. اگر موضوع و محمول قضیه دوم را مثل قضیه اول بنویسیم، داریم: «برخی از کسانی که به این راه رفته‌اند، برگشته نیستند»؛ پس قضیه دوم، سالبه جزئی است و متناقض قضیه اول می‌باشد که کاذب است.

گزینه (۴): دو قضیه با هم رابطه تضاد دارند. در تضاد از صدق یک طرف به کذب طرف دوم می‌رسیم.

رابطه تداخل تحت تضاد در کتاب درسی در بخش ستاره‌دار آمده است و از این بخش‌ها نباید در امتحانات و کنکور، سؤالی طرح شود. اما دقت کنید که در مربع تقابل از ترکیب دو رابطه تناقض و تداخل به رابطه تداخل تحت تضاد می‌رسیم و بنابراین چه بهتر که همان قواعد تداخل تحت تضاد را یاد بگیرید!

تیزبازی

مشاوره دقت داشته باشید که سؤال از اصل مزیت مطلق و مزیت نسبی در امتحان نهایی طرح شده است.

در بررسی‌های اقتصادی بین سه کشور لیبی، آرژانتین و مالزی، مشخص شده است که اگر این سه کشور همه عوامل تولیدشان را با اشتغال کامل برای تولید غذا و پوشاک با قیمت‌های یکسان اختصاص دهند، کشور لیبی در تولید غذا و پوشاک نسبت به دو کشور آرژانتین و مالزی، مزیت مطلق اقتصادی ندارد. کدام گزینه نتیجه این بررسی اقتصادی را به درستی تحلیل می‌کند؟

(۱) کشور لیبی با نوعی هدررفت منابع کمیاب روبه‌رو است که نتیجه آن، کاهش رفاه جامعه آن کشور است.

(۲) هزینه تمام‌شده هر دو کالا در کشور لیبی از دو کشور دیگر بیشتر است و این کشور مجبور است برای تولید مقدار مشخصی از کالا، منابع بیشتری را صرف کند.

(۳) هزینه فرصت هر دو کالا در کشور لیبی از دو کشور دیگر بیشتر است و این کشور ممکن است برای تولید کالای دیگر مزیت مطلق داشته باشد.

(۴) هزینه فرصت هر دو کالا در کشور لیبی از دو کشور دیگر کمتر است و این کشور می‌تواند کالای دیگری را تولید کند.

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی

اگر لیبی همه امکانات خود را در تولید غذا متمرکز کند و یا همه امکانات خود را به تولید پوشاک اختصاص دهد، نسبت به دو کشور آرژانتین و مالزی مزیت مطلق اقتصادی ندارد، یعنی هیچ‌کدام از دو کالا را به صرفه تولید نمی‌کند یا به عبارت دیگر، هزینه تمام‌شده هر دو کالا در لیبی از دو کشور آرژانتین و مالزی بیشتر است و این کشور مجبور است برای تولید مقدار مشخصی از کالا، منابع بیشتری را صرف کند.

گول نخوری

(۱) دقت داشته باشید که در این تست صحبتی از این‌که آیا لیبی در تولید پوشاک نسبت به غذا مزیت دارد یا در تولید غذا نسبت به پوشاک مزیت دارد، نشده است که با توجه به آن بتوانیم تشخیص دهیم در کدام‌یک از موارد (پوشاک یا غذا) مزیت نسبی دارد.

(۲) هم‌چنین در صورت سؤال ذکر نشده که لیبی اصل مزیت مطلق و نسبی را رعایت نکرده، بنابراین درباره اتفاق افتادن گزینه (۱) هم مطمئن نیستیم.

(۳) مزیت نسبی، به توان یک کشور در تولید کالا با هزینه فرصت کمتر نسبت به سایر محصولاتش اشاره دارد و چون گفتیم که از مزیت نسبی لیبی اطلاعی نداریم، گزینه (۳) هم رد می‌شود.

نکته

زمانی که پرسش از مزیت مطلق داشتن کشورها است، باید شرایط مقایسه یکسان باشد. یعنی یکی از ۲ موقعیت زیر مطرح است:

(۱) با به کارگیری عوامل تولید یکسان و قیمت یکسان، کدام کشور بیشتر تولید می‌کند؟

(۲) در میزان تولید برابر، کدام کشور با هزینه تمام‌شده کم‌تری تولید می‌کند؟

خانم مشتاق دانشجوی رشته اقتصاد است. او یک تحقیق اقتصادی درباره «تعیین میزان فقر در دو منطقه مختلف کشور» در دست بررسی دارد. بعد از مدتی متوجه شد که میزانی از شاخص‌ها که برای یک گروه کافی به نظر می‌رسد، برای گروه دیگر ناکافی است. کدام گزینه تحلیل درستی از این تحقیق را مشخص می‌کند؟

(۱) به دلیل پیچیده بودن مفهوم فقر نسبی، میزانی از شاخص‌ها که برای یک گروه کافی به نظر می‌رسد، ممکن است برای گروه دیگر ناکافی باشد.

(۲) کافی بودن یا نبودن شاخص‌ها به طور خاص به وضعیت نسبی رفاه گروه‌ها و طبقات مختلف مردم برمی‌گردد.

(۳) کافی بودن یا نبودن شاخص‌ها به طور عام به وضعیت فقر نسبی گروه‌ها و طبقات مختلف مردم برمی‌گردد.

(۴) میزان کافی بودن یا نبودن شاخص‌ها باید با توجه به تعریف فقر نسبی مشخص شود و با معیار فقر مطلق هم مطابقت داشته باشد، در غیر این صورت میزانی از شاخص‌ها که برای یک گروه کافی به نظر می‌رسد، ممکن است برای یک گروه دیگر ناکافی باشد.

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

روش کلی در تعیین میزان فقر آن است که نیازمندی‌های افراد و یا خانوارها را با توانمندی‌های آنان برای دستیابی به آن نیاز مقایسه کنیم، اما از آنجا که کافی بودن یا نبودن این شاخص‌ها به طور خاص به وضعیت نسبی رفاه گروه‌ها و طبقات مختلف مردم برمی‌گردد، ممکن است میزانی از این شاخص‌ها که برای یک گروه کافی به نظر می‌رسد، برای گروه دیگر ناکافی باشد. این وضعیت به‌ویژه در مقایسه نواحی‌ای که از نظر سطح رفاه یکسان نیستند، همانند شهر و روستا، صدق می‌کند. به عنوان مثال ممکن است میزانی از «سلامت» که برای خانوارها یک ناحیه روستایی مطلوب و ایده‌آل است برای خانوارهای شهری ناچیز تلقی شود و بر این اساس آن‌ها خود را فقیر بدانند، این وضعیت منجر به تعریف «فقر نسبی» شده است. در فقر نسبی همیشه تعریف فقر نسبت به وضعیتی که ما در آن هستیم صورت می‌گیرد، از این‌رو معیار فقر در نواحی و زمان‌های مختلف، متفاوت خواهد بود. در گزینه (۴)، دقت کنید که فقر نسبی با معیار فقر مطلق مطابقت ندارد، چراکه مطابق با معیار بانک جهانی افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلق‌اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند؛ بر همین اساس می‌توان تولید ناخالص داخلی یا درآمد سرانه کشورها را معیاری برای رتبه‌بندی آن‌ها از نظر فقر در نظر گرفت.

گول نخوری ✖

۸۳ براساس اطلاعات موجود در جدول:

الف) حجم پول
ب) شبه پول
ج) نقدینگی
کدام است؟

مشاوره دقت لازم را داشته باشید که مسائل مربوط به نقدینگی، شبه پول و حجم پول در گردش در امتحانات نهایی طراحی شده است.

۱	ارزش مسکوکات	۴۰۰۰ واحد
۲	ارزش کل چک پول	۳۰ درصد ارزش کل مسکوکات
۳	حسابهای پس انداز کوتاه مدت	۱/۵ برابر ارزش کل چک پول
۴	حسابهای پس انداز بلند مدت	۵۰۰۰ واحد
۵	سپرده های دیداری	۳۰۰۰ واحد
۶	ارزش کل اسکناس ها	۱۰ درصد از مجموع ردیف های ۱ و ۲

(۲) الف) ۸۲۸۰ / ب) ۸۵۰۰ / ج) ۱۵۳۵۰۰

(۱) الف) ۸۸۲۰ / ب) ۸۷۰۰ / ج) ۱۶۵۲۰

(۴) الف) ۸۷۲۰ / ب) ۶۸۰۰ / ج) ۱۵۵۲۰

(۳) الف) ۷۸۲۰ / ب) ۸۶۰۰ / ج) ۱۵۲۵۰

زیرمبفث: درس ۹

درتس Box

چک پول + سپرده های دیداری + اسکناس و مسکوکات = حجم پول
حسابهای پس انداز بلند مدت + حسابهای پس انداز کوتاه مدت = شبه پول
شبه پول + حجم پول = نقدینگی

$$1200 = \frac{30}{100} \times 4000 = \text{ارزش کل چک پول}$$

✓ پاسخ خیلی تشریحی مطابق ردیف ۲ جدول:

$$1800 = \frac{1}{5} \times 1200 = \text{حساب پس انداز کوتاه مدت}$$

مطابق ردیف ۳ جدول:

$$520 = \frac{10}{100} (4000 + 1200) = \text{ارزش کل اسکناس ها}$$

مطابق ردیف ۶ جدول:

$$\text{چک پول} + \text{سپرده های دیداری} + \text{اسکناس و مسکوکات} = \text{حجم پول (الف)}$$

$$8720 = 520 + 4000 + 3000 + 1200 = \text{حجم پول در گردش}$$

$$\text{حسابهای پس انداز بلند مدت} + \text{حسابهای پس انداز کوتاه مدت} = \text{شبه پول (ب)}$$

$$6800 = 1800 + 5000 = \text{شبه پول}$$

$$\text{شبه پول} + \text{حجم پول در گردش} = \text{نقدینگی (ج)}$$

$$15520 = 8720 + 6800 = \text{نقدینگی}$$

فرض کنید برای خرید ماشین پژو ۲۰۶ به بازار رفته‌اید و عده‌ای حاضرند قیمت بالاتری را برای آن بپردازند. به این ترتیب قیمت پژو ۲۰۶ افزایش می‌یابد. به دلیل کدام یک از موارد مطرح شده در گزینه‌ها، افزایش قیمت پژو ۲۰۶، کم‌کم بر روی سطح عمومی قیمت‌ها اثر می‌گذارد؟

(۱) قیمت سایر کالاهای ضروری به نحو مشابه افزایش می‌یابد.

(۲) فزونی تقاضا بر عرضه به صورت افزایش قیمت‌ها بروز می‌کند.

(۳) فزونی عرضه بر تقاضا به صورت افزایش قیمت‌ها بروز می‌کند.

(۴) تعداد عرضه‌کنندگان افزایش می‌یابد که باعث افزایش نرخ تورم در بازار می‌شود.

زیرمبحث: درس ۹

 Hint

چه کسانی خودرو را تصاحب می‌کنند؟

دولت به چه دلیل ترجیح می‌دهد از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کند؟

درباره علت به وجود آمدن تورم در جامعه، نظریه‌های مختلفی وجود دارد. گاهی علت تورم، نابرابری عرضه و تقاضای کل در اقتصاد است. این فزونی تقاضا به عرضه، به صورت افزایش قیمت‌ها بروز می‌کند. تصور کنید برای خرید خودرو وارد بازار شده‌اید، اما خودرو به اندازه تقاضاکنندگان وجود ندارد و بازار با مازاد تقاضا مواجه است، در این صورت تنها عده محدودی از تقاضاکنندگان می‌توانند صاحب خودرو شوند. در نتیجه، مابقی افراد حاضرند قیمت بالاتری برای خودرو بپردازند؛ پس قیمت خودرو بالا می‌رود. به عبارت دیگر، فزونی (زیادبودن) تقاضا نسبت به عرضه، به صورت افزایش قیمت خودرو بروز می‌کند.

 پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول زیر، اگر دو کشور A و C به یک میزان قدرت خرید پولشان در طی سال ۲۰۲۰ کاهش یافته باشد، آن گاه:

الف) هزینه سبد بازار در ابتدای سال ۲۰۲۰ میلادی در کشور C چه قدر است؟

ب) اگر نرخ تورم در کشور B معادل $\frac{1}{4}$ نرخ تورم در کشور C باشد، آن گاه هزینه سبد بازار در انتهای سال ۲۰۲۰ در کشور B کدام

است؟ (ارقام به دلار است.)

کشور	هزینه سبد بازار	
	ابتدای سال ۲۰۲۰ میلادی	انتهای سال ۲۰۲۰ میلادی
A	۶۳۵	۷۶۲
B	۸۵۰	؟
C	؟	۱۲۰۰

۱) الف) ۱۳۰۰ / ب) ۹۳۳

۲) الف) ۱۱۰۰ / ب) ۹۵۳

۳) الف) ۱۰۰۰ / ب) ۹۳۵

۴) الف) ۱۳۰۰ / ب) ۹۵۳

زیرمبحث: درس ۹

فرمول تورم:

کدزسی Box

$$\text{cpi} = \frac{\text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل} - \text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) معین}}{\text{هزینه سبد بازار در ماه (سال) قبل}} \times ۱۰۰$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ در جدول ارائه شده، داده‌ها برای کشور A کامل می‌باشد و نرخ تورم را برای کشور A محاسبه کنیم:

$$\text{cpi}_A = \frac{۷۶۲ - ۶۳۵}{۶۳۵} \times ۱۰۰ \Rightarrow \text{cpi}_A = ۲\%$$

به دلیل آن که طبق صورت مسئله $\text{cpi}_A = \text{cpi}_C$ است ← در نتیجه برای به دست آوردن هزینه سبد بازار در ابتدای سال ۲۰۲۰ در کشور C از نرخ تورم کشور A استفاده می‌کنیم و جای‌گذاری را انجام می‌دهیم:

هزینه سبد بازار در ابتدای سال ۲۰۲۰

$$\text{cpi}_B = \frac{۱۲۰۰ - X}{X} = \frac{۲}{۱۰۰}$$

$$\frac{۲}{۱۰۰} = \frac{۱۲۰۰ - X}{X} \xrightarrow{\text{طرفین وسطین را اعمال می‌کنیم.}} X = ۵(۱۲۰۰ - X) \Rightarrow X = ۶۰۰۰ - ۵X$$

$$\Rightarrow 6X = ۶۰۰۰ \Rightarrow X = \frac{۶۰۰۰}{۶}$$

$$\Rightarrow X + ۵X = ۶۰۰۰$$

$$X = ۱۰۰۰ \quad \text{هزینه سبد بازار در ابتدای سال ۲۰۲۰ در کشور C}$$

طبق داده‌های مسئله داریم:

$$cpi_B = \frac{1}{2} cpi_C$$

$$\xrightarrow{\text{در نتیجه داریم}} cpi_B = \frac{1}{2} \times \frac{2^\circ}{1^\circ} \Rightarrow cpi_B = \frac{1}{2} \times \frac{1}{\frac{1}{2}} \Rightarrow cpi_B = \frac{1}{1^\circ}$$

$$\xrightarrow{\text{در نتیجه می‌توانیم جای‌گذاری را انجام دهیم.}} \frac{1}{1^\circ} = \frac{\text{هزینه سبد بازار در ابتدای سال ۲۰۲۰ - هزینه سبد بازار در انتهای سال ۲۰۲۰}}{\text{هزینه سبد بازار در ابتدای سال ۲۰۲۰}}$$

$$\Rightarrow \frac{1}{1^\circ} = \frac{x - 85^\circ}{85^\circ} \xrightarrow{\text{در نتیجه داریم}} 85^\circ = 1^\circ x - 85^\circ \Rightarrow 85^\circ + 85^\circ = 1^\circ x$$

$$\Rightarrow 935^\circ = 1^\circ x \Rightarrow x = \frac{935^\circ}{1^\circ}$$

$$\Rightarrow x = 935 \quad \text{هزینه سبد بازار در انتهای سال در کشور B ۲۰۲۰}$$

تجزیه و تحلیل دقت داشته باشید. وقتی در صورت مسئله مطرح کرده است که «کشور A و C به یک میزان قدرت خرید پولشان در طی سال ۲۰۲۰ کاهش پیدا کرده است.» به این معنی است که نرخ تورم این دو کشور طی سال ۲۰۲۰، با یکدیگر برابر است؛ پس می‌توانیم از این نکته طی حل مسئله استفاده کنیم.

درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

الف) مهران در شرایطی به دنبال کار است که تولیدکنندگان انگیزه کافی برای تولید ندارند و مجبور به تعدیل نیرو در کارخانه‌های خود شده‌اند. مهران دچار بیکاری اصطکاکی شده است.

ب) مطابق شاخص فقر نسبی، می‌توان معیاری برای سنجش میزان فقر در نظر گرفت.

ج) اطمینانی که مردم به ارزش پول در مبادلات دارند، پشتوانه پول به شمار می‌رود.

۲) الف) نادرست / ب) درست / ج) درست

۱) الف) نادرست / ب) نادرست / ج) درست

۴) الف) درست / ب) درست / ج) نادرست

۳) الف) درست / ب) نادرست / ج) نادرست

مشاوره عبارت الف) دقت کنید انواع بیکاری در امتحان نهایی مطرح شده است.

زیرمبحث: درس ۸ و ۹

عبارت (الف): **بیکاری دوره‌ای**: بیکاری که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند. (تعدیل کردن)

بیکاری اصطکاکی: این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند، هم‌چنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورها وجود دارد.

عبارت (ب): مطابق شاخص فقر مطلق، می‌توان معیاری برای سنجش میزان فقر در نظر گرفت. (نه فقر نسبی)
عبارت (ج): اطمینانی که مردم به ارزش پول در مبادلات دارند، پشتوانه پول به شمار می‌رود. زمانی که پول طلا و نقره رایج بود، پشتوانه پول، همان طلا و نقره موجود در خود پول بود. پشتوانه پول کاغذی، شمش‌های طلا و جواهراتی بود که نزد صراف یا بانک بود، اما امروزه پول‌های فلزی، کاغذی، تحریری و الکترونیکی که در دست افراد یا در حساب آن‌ها است، پشتوانه‌ای جز قدرت اقتصادی کشور ندارد.

دقت کنیم زمانی که تولید کاهش پیدا می‌کند و تولیدکنندگان انگیزه کافی برای تولید ندارند، اقتصاد کشور دچار رکود اقتصادی شده است و به دلیل کاهش تولید، تولیدکنندگان مجبور هستند که کارگران خود را اخراج کنند و در نتیجه، بیکاری دوره‌ای به وجود می‌آید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

تیزبازی

چند مورد از عبارت‌های زیر صحیح است؟

- الف) زمانی ما بیکاری را بیشتر از آنچه اعلام می‌شود احساس می‌کنیم که همه کسانی که در زمینه تخصصی‌شان مشغول به کار و فعالیت هستند، شاغل محسوب شوند.
- ب) تولید ناخالص داخلی یا درآمد سرانه کشورها معیاری برای رتبه‌بندی آن‌ها از نظر فقر می‌باشد.
- ج) گاهی قانون‌گذاری‌های متعدد، متناقض و دائماً در حال تغییر، بر ثبات فضای کسب‌وکار تأثیر می‌گذارد.
- د) گاهی دولت‌ها در جهت گسترش روابط اقتصادی‌شان با کشورهایی که دیدگاه‌های نزدیک فرهنگی با یکدیگر دارند، پیمان‌های تجاری وضع می‌کنند و تعرفه‌ها را کاهش می‌دهند.
- ه) اقتصاد تک‌محصولی در مواقع بحرانی، امکان تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری در مقابل تکانه‌ها، مشکلات و تحریم‌ها را ندارد.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

زیرمبحث: درس ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت (الف): نادرست: زمانی ما بیکاری را بیشتر از آنچه اعلام می‌شود احساس می‌کنیم که همه کسانی که در غیر از زمینه تخصصی‌شان مشغول به کار و فعالیت هستند، شاغل محسوب شوند.

عبارت (ب): درست: مطابق با معیار بانک جهانی، افرادی که زیر ۱/۹ دلار در روز درآمد دارند، زیر خط فقر مطلق اند و از تأمین احتیاجات اولیه زندگی خود عاجزند. بر همین اساس می‌توان تولید ناخالص داخلی یا درآمد سرانه کشورها را معیاری برای رتبه‌بندی آن‌ها از نظر فقر در نظر گرفت.

عبارت (ج): درست: گاهی قانون‌گذاری‌های متعدد، متناقض و دائماً در حال تغییر، بر بی‌ثباتی فضای کسب‌وکار تأثیر می‌گذارد.

عبارت (د): نادرست: گاهی دولت‌ها برای حمایت از صنایع داخلی فرد و کاهش وابستگی اقتصادی به کشورهای دیگر، تعرفه‌های گوناگونی بر واردات برخی از کالاها وضع می‌کنند و گاهی در جهت گسترش روابط اقتصادی‌شان با کشورهایی که دیدگاه‌های نزدیک سیاسی با یکدیگر دارند، پیمان‌های تجاری وضع می‌کنند و تعرفه‌ها را کاهش می‌دهند. مجدداً ممکن است با بروز اختلافات سیاسی یا اقتصادی، تعرفه‌ها را برقرار و پیمان‌های قبلی را نقض کنند.

عبارت (ه): درست: هرچند زندگی عموم انسان‌ها در جامعه شهری به خاطر تخصص‌گرایی و تولید براساس مزیت، اقتصادی تک‌محصولی است، اما در فضای جهانی، اقتصاد تک‌محصولی، اقتصادی شکننده و آسیب‌پذیر است؛ زیرا اقتصاد تک‌محصولی در مواقع بحرانی، امکان تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری مقابل تکانه‌ها، مشکلات و تحریم‌ها را ندارد.

در جامعه‌ای نسبت افراد زیر ۱۵ سال به بالای ۱۵ سال برابر با ۲۰٪ می‌باشد. کل جمعیت جامعه برابر با ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ است و نرخ بیکاری ۲۰٪ برآورد شده است. با توجه به اطلاعات ارائه‌شده، تعداد افراد شاغل در این جامعه چند نفر می‌باشد؟ (جمعیت غیرفعال برابر با ۵,۰۰۰,۰۰۰ نفر می‌باشد).

مشاوره سند بیکاری در سؤالات امتحان نهایی طرح شده است، دقت لازم را داشته باشید.

(۲) ۱۶,۲۰۰,۰۰۰

(۱) ۱۶,۰۰۰,۰۰۰

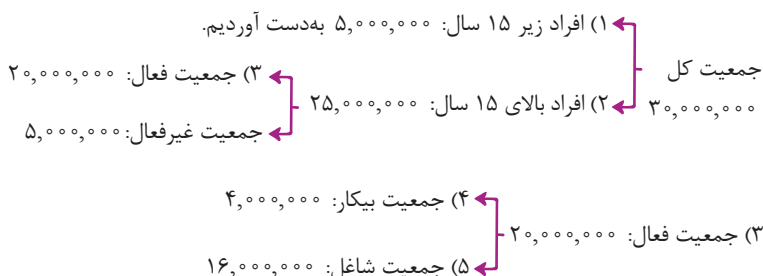
(۴) ۱۵,۲۰۰,۰۰۰

(۳) ۱۷,۲۰۰,۰۰۰

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\frac{\text{افراد زیر ۱۵ سال}}{\text{افراد بالای ۱۵ سال}} = \frac{۲۰}{۱۰۰} = \frac{۱}{۵}$$

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

$$۳۰,۰۰۰,۰۰۰ = \text{افراد بالای ۱۵ سال} + \text{افراد زیر ۱۵ سال} \Rightarrow \text{طبق رابطه اصلی داریم}$$

با توجه به داده مسئله:

$$\frac{\text{افراد زیر ۱۵ سال}}{\text{افراد بالای ۱۵ سال}} = \frac{۱}{۵} \Rightarrow \text{نتیجه‌گیری می‌شود}$$

$$\text{در رابطه اصلی جای‌گذاری می‌کنیم} \Rightarrow \text{افراد بالای ۱۵ سال} = ۵ \text{ فرد زیر ۱۵ سال}$$

$$۳۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۶ \text{ فرد زیر ۱۵ سال} \Rightarrow ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۵ \text{ فرد زیر ۱۵ سال} + \text{افراد زیر ۱۵ سال} \Rightarrow$$

$$\text{افراد زیر ۱۵ سال را در نمودار شاخه‌ای جای‌گذاری می‌کنیم} \Rightarrow (۱) \quad ۵,۰۰۰,۰۰۰ = \frac{۳۰,۰۰۰,۰۰۰}{۶} = \text{افراد زیر ۱۵ سال}$$

$$(۲) \quad ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۵,۰۰۰,۰۰۰ = \text{افراد بالای ۱۵ سال}$$

$$۲۵,۰۰۰,۰۰۰ = \text{جمعیت غیرفعال} + \text{جمعیت فعال} \Rightarrow \text{طبق رابطه داریم}$$

$$(۳) \quad ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = \text{جمعیت فعال} \Rightarrow ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ = ۵,۰۰۰,۰۰۰ + \text{جمعیت فعال} \Rightarrow$$

$$\frac{\text{جمعیت بیکار}}{۹} = \frac{۲۰}{۱۰۰} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{۲۰,۰۰۰,۰۰۰} \Rightarrow \text{در نتیجه در فرمول نرخ بیکاری جای‌گذاری می‌کنیم.} \quad ۲۰\% \text{ نرخ بیکاری} \Rightarrow \text{از طرفی داریم}$$

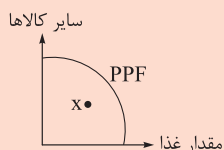
$$(۴) \quad ۴,۰۰۰,۰۰۰ = \text{جمعیت بیکار} \Rightarrow$$

$$\text{جمعیت شاغل} + ۴,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \Rightarrow \text{جمعیت شاغل} + \text{جمعیت بیکار} = \text{جمعیت فعال} \Rightarrow \text{طبق رابطه}$$

$$(۵) \quad ۱۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۴,۰۰۰,۰۰۰ = \text{جمعیت شاغل} \Rightarrow$$

پاسخ صحیح عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

- الف) نمودار زیر نشان می‌دهد که اقتصاد یک کشور در نقطه X قرار گرفته است. دولت در این شرایط، باید چه سیاستی را اجرا کند؟
 ب) جامعه‌ای که دچار تورم ۲۵ درصد شده است، بر کدام یک از موارد زیر اثر منفی می‌گذارد؟
 ج) معمولاً برای اندازه‌گیری تورم از کدام گزینه بهره می‌برند؟

- ۱) الف) سیاست‌های پولی انقباضی / ب) میزان تقاضای مردم و امنیت اقتصادی / ج) اندازه‌گیری سطح عمومی قیمت‌ها
 ۲) الف) خرید اوراق مشارکت توسط دولت / ب) امنیت اقتصادی و قدرت خرید مردم / ج) اندازه‌گیری سطح عمومی قیمت‌ها
 ۳) الف) فروش اوراق مشارکت توسط دولت / ب) رفاه مردم و قدرت خرید آنان / ج) درصد تغییر شاخص قیمت مصرف‌کننده
 ۴) الف) خرید اوراق مشارکت توسط بانک مرکزی / ب) رفاه مردم و امنیت اقتصادی / ج) درصد تغییر شاخص قیمت مصرف‌کننده

زیرمبحث: درس ۸ و ۹

درس‌Box

با کاهش تولید و پدید آمدن رکود، هم کارگران کم‌تری مورد نیاز است و هم سرمایه کم‌تری مورد استفاده قرار می‌گیرد. وجود منابع بیکاری سبب می‌شود که کشور در زیر منحنی مرز امکانات تولید قرار بگیرد. (مانند نقطه X در شکل). در این حالت (رکود) برخی از کارخانه‌ها بسته می‌شوند یا بعضی از کارگرها بیکار می‌شوند. در حالت رکود، دولت توسط بانک مرکزی سیاست پولی انبساطی را اجرا می‌کند.

عبارت (الف): در حالت رکود اقتصادی که سطح تولید کاهش و بیکاری افزایش می‌یابد، معمولاً سیاست‌های انبساطی اعمال می‌شود تا سطح تولید افزایش و بیکاری کاهش یابد. یکی از سیاست‌های پولی انبساطی که در هنگام رکود اعمال می‌شود، خرید اوراق مشارکت توسط بانک مرکزی است که باعث می‌شود نقدینگی بیشتری به جامعه تزریق شود.

عبارت (ب): تورم از نظر علم اقتصاد، افزایش سطح عمومی قیمت‌ها است. وقتی این افزایش در سطح قیمت‌ها بی‌رویه، پرنوسان و مداوم باشد با تورم زیان‌بار روبه‌رو هستیم. تورم بر رفاه مردم و امنیت اقتصادی آن‌ها اثر منفی دارد و تورم موجب می‌شود فضای کسب‌وکار بی‌ثبات شود و تولیدکنندگان و بازرگانان نتوانند پیش‌بینی درستی از فرایند قیمت‌ها در بازار داشته باشند و به این ترتیب تولید، خرید و فروش کالاها با مشکلات زیادی روبه‌رو خواهد شد.

عبارت (ج): معمولاً برای اندازه‌گیری تورم از شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI) بهره می‌برند. برای تشکیل شاخص قیمت مصرف‌کننده، دولت‌ها معمولاً یک سبد بازار یعنی بسته‌ای از کالاهای گوناگون را که عموم مصرف‌کنندگان احتمالاً خریداری می‌کنند در نظر می‌گیرند. سپس دولت هزینه سبد بازار را در طول زمان رصد می‌کند. به عنوان مثال اگر قیمت این سبد در طی دوره مشخص، ۱۰ درصد افزایش داشت، CPI نیز ۱۰ درصد افزایش دارد.

در هنگام رکود، کشور در زیر منحنی مرز امکانات تولید قرار می‌گیرد.

سیاست پولی انبساطی باعث افزایش نقدینگی در گردش می‌شود و در شرایط رکود اقتصادی این سیاست اعمال می‌شود. مثال: خرید اوراق مشارکت از مردم.

سیاست‌های پولی را دولت به وسیله بانک مرکزی اجرا می‌کند، یعنی دولت به طور مستقیم این سیاست را اجرا نمی‌کند.

گول‌نخوری

۹۰

آقای صمدی به تازگی از رشته پزشکی عمومی فارغ التحصیل شده است. او برای گذراندن طرح خود، موظف است به مدت ۳ سال در یکی از درمانگاه‌های روستایی دور افتاده، مشغول به فعالیت شود. وی که قبلاً ساکن یکی از شهرهای ایران بوده است، میزان برخورداری از سلامت و بهداشت را در این نواحی روستایی بسیار ناچیز تلقی می‌کند. این در حالی است که برخی از خانوارهای روستایی، این سطح از سلامت و بهداشت را مطلوب و ایده‌آل فرض می‌کنند. این تفاوت در ارزیابی، بیانگر کدام یک از مفاهیم اقتصادی است؟

(۱) شاخص رفاه اجتماعی

(۲) فقر مطلق

(۳) پیامد بیکاری ساختاری

(۴) فقر نسبی

زیرمبحث: درس ۸

ممکن است میزانی از سلامت که برای خانوارهای یک ناحیه روستایی مطلوب و ایده‌آل است، برای خانوارهای شهری ناچیز تلقی شود. این وضعیت منجر به تعریف فقر نسبی شده است. آقای صمدی میزان برخورداری از سلامت را در نواحی روستایی بسیار ناچیز تلقی می‌کند، درحالی‌که خانوارهای روستا این سطح از سلامت را مطلوب و ایده‌آل فرض می‌کنند.

توجه کنید: با توجه به مفهوم فقر نسبی، می‌توان گفت که محاسبه تعداد افراد فقیر بسیار پیچیده، سخت و شاید ناممکن است.

دقت کنید که فقر نیز یکی از پیامدهای غم‌انگیز بیکاری و رکود است و بسیاری از کشورهای جهان درگیر مسائل مرتبط با فقر و نابرابری‌اند. حتی کشورهای با درآمد بالا نیز دست به گریبان نابرابری اقتصادی‌اند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی